

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor de
Betonproductenindustrie

colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
voor de Betonproductenindustrie

Postadres
Postbus 1044, 2280 CA Rijswijk

administrateur
Appel Pensioenuitvoering
Postbus 1044, 2280 CA Rijswijk
telefoon: 088 119 80 40

Datum
17 juni 2022

Versie
Definitief

Inhoud

1	Voorwoord	3
2	Karakteristieken van Bpf Beton	5
2.1	Kenmerken pensioenregeling 2021	5
2.2	Profiel van de organisatie	8
2.3	Kerngegevens	12
3	Verslag van het bestuur	13
3.1	Bestuursbesluiten en gevoerd beleid	13
3.2	Governance	27
3.3	Communicatie	29
3.4	Risicoparagraaf	31
3.5	Beleggingen	35
3.6	Vooruitzichten/Gebeurtenissen na balansdatum	42
3.7	Financiële paragraaf	43
4	Raad van Toezicht	49
4.1	Inleiding	49
4.2	Bevindingen, oordelen en aanbevelingen	49
4.3	Verklaring inzake goedkeuring van het bestuursverslag en de jaarrekening	53
4.4	Reactie bestuur	53
5	Verantwoordingsorgaan	54
5.1	Verslag 2021	54
5.2	Oordeel 2021	57
5.3	Reactie bestuur	58
6	Slotwoord	59
7	Jaarrekening	60
7.1	Balans per 31 december	61
7.2	Kasstroomoverzicht	64
7.3	Algemene toelichting	65
7.4	Toelichting op de balans	73
7.5	Toelichting op de staat van baten en lasten	92
8	Overige gegevens	99
8.1	Bestemming van het saldo van baten en lasten	99
8.2	Actuariële verklaring	100
8.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	102
9	Bijlagen	108
	Bijlage 1 t/m 5 (nevenfuncties, begrippenlijst, benoemingen, externe adviseurs/uitbestedingspartijen en code pensioenfondsen)	

1 Voorwoord

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2021 van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie (verder "Bpf Beton"). Met dit jaarverslag doet het bestuur verslag over 2021 en wordt nader inzicht gegeven in het gevoerde beleid en de financiële situatie van Bpf Beton. Het jaarverslag wordt kort samengevat in een visuele vorm (infographic) met de belangrijkste onderwerpen voor onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Deze infographic wordt op de website geplaatst.

Ontwikkelingen

Het jaar 2021 volgde op een bijzonder jaar, waarin we leerden ons leven aan te passen aan de maatregelen rondom het coronavirus. De impact van het coronavirus op de bedrijfsvoering en de aandelenkoersen bleef ook in 2021 beperkt. Ten tijde van het opstellen van het jaarverslag zijn de maatregelen ingetrokken. Inmiddels hebben we te maken met een zorgwekkende situatie in Oekraïne. De impact daarvan op de economie zorgt voor onrust op de financiële markten. Het bestuur volgt deze situatie op de voet.

Eind maart 2022 informeerde Centric Pension and Insurance Solutions B.V. (Centric PaIS), als huidige pensioenuitvoerder, het bestuur van Bpf Beton, dat zij stopt met de pensioenuitvoering voor haar klanten en dat Centric PaIS en Appel Pensioenuitvoering B.V. (Appel) onderling overeenstemming hebben bereikt over de overdracht van de bedrijfsorganisatie van Centric PaIS naar Appel. Instemming van de (drie) klanten van Centric PaIS is vereist voor de transitie naar Appel. Overeenkomstig het uitbestedingsbeleid heeft het bestuur een projectgroep ingesteld. Deze is belast met de voorbereidende werkzaamheden van het selectieproces en start met het onderzoek naar het antwoord op de vraag of Appel aan het uitbestedingsbeleid van Bpf Beton voldoet en adviseerde het bestuur daarover. Op grond van het positieve eindresultaat van de toetsing is aan Centric een brief gezonden met daarin nog drie belangrijke aandachtspunten alvorens instemming aan de orde kon komen. Op grond van de bevestiging vanuit Centric Netherlands B.V. op de drie genoemde aandachtspunten, heeft Bpf Beton ingestemd met de contractovername. In de komende maanden vindt de transitie plaats.

Korte terugblik

Het bestuur van Bpf Beton zag de beleidsdekkingsgraad gedurende het boekjaar toenemen. De actuele dekkingsgraad nam, met een kleine dip in de zomermaanden, ook toe. De beleidsdekkingsgraad stond per eind december 2021 op 110,0%. Dat is de grens waarop de pensioenen van Bpf Beton (gedeeltelijk) verhoogd mogen worden.

Het verhogen van pensioenen valt onder wettelijke bepalingen. Daarin is geregeld onder welke voorwaarden een fonds mag verhogen. Ook de wijze van berekening van de beleidsdekkingsgraad is gebonden aan wettelijke regels. Volgens de huidige regels en het beleid van ons fonds is de (gedeeltelijke) verhoging van de pensioenen pas toegestaan wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind oktober 2021 boven 110% had gelegen. Per eind oktober 2021 was de beleidsdekkingsgraad 108,8%. Daarom verhoogden wij de pensioenen per 1 januari 2022 niet. De wetgever bespreekt ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag of bij een niveau van de beleidsdekkingsgraad van 105% de pensioenen (gedeeltelijk) verhoogd mogen worden. Het bestuur houdt deze ontwikkeling goed in de gaten.

De beleggingsportefeuille heeft over 2021 een positief resultaat gerealiseerd en daardoor nam het vermogen toe. Doordat de rente eind 2021 iets steeg, namen de verplichtingen af. Hierdoor kon de financiële positie van ons fonds zich licht herstellen.

In 2021 zette het bestuur de overleggen met cao-partijen voort om naar de toekomst van de eigen pensioenregeling te kijken. Cao-partijen zijn tot een 1-jarige afspraak voor het boekjaar 2022 gekomen. Voor de pensioenregeling per 2023 worden nieuwe afspraken gemaakt, waarbij dan ook de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in oenschouw wordt genomen.

Over de hoofdlijnen van dat nieuwe pensioenstelsel bereikten sociale partners en het kabinet in 2020 een akkoord. De lagere wetgeving moet nog nader worden uitgewerkt. Het bestuur vormde samen met cao-partijen een projectgroep om de hoofdlijnen nader uit te werken voor de regeling voor Bpf Beton. De projectgroep formuleerde eind 2021 uitgangspunten die het bestuur aan cao-partijen heeft voorgelegd. Begin 2022 worden deze uitgangspunten met de achterban afgestemd. Het pensioenfonds heeft tot 1 januari 2027 om de nieuwe pensioenregeling in te regelen. Het bestuur en cao-partijen streven naar een eerdere implementatie.

Vaststelling jaarverslag

Het bestuur heeft het jaarverslag 2021 besproken in de bestuursvergadering van 10 juni 2022. Het jaarverslag en de daarbij behorende verslagstaten voor DNB zijn vastgesteld op 17 juni 2022. Het bestuur bedankt iedereen die zich op betrokken en deskundige wijze heeft ingezet voor Bpf Beton.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie Amsterdam, 17 juni 2022

De heer G.W. van der Peijl (voorzitter)

De heer H.J. Wuijten (secretaris)

2 Karakteristieken van Bpf Beton

2.1 Kenmerken pensioenregeling 2021

Soort pensioenregeling

De regeling van Bpf Beton is een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een geïndexeerde middelloonregeling. Elk jaar bouwt de deelnemer een stukje van zijn pensioen op, gebaseerd op de pensioengrondslag in dat jaar. De pensioenuitkering beoogt een afspiegeling te zijn van het gemiddelde verdiende salaris tijdens de deelname aan de regeling. Door middel van een toeslagenbeleid wordt ernaar gestreefd het reeds opgebouwde pensioen zijn waarde te laten behouden.

Verplichtstelling

Deelnemers in Bpf Beton is verplicht voor werknemers in dienst van een werkgever in de Betonproductenindustrie, zoals is vastgelegd in de verplichtstelling. De verplichtstelling is terug te vinden op de website van Bpf Beton (www.betonpensioen.nl: Werkgevers > Aansluiten bij het fonds).

Minimum toetredingsleeftijd

De minimum toetredingsleeftijd is 21 jaar.

Pensioenrichtleeftijd

Het ouderdomspensioen gaat (vanaf 1 januari 2018) in op de leeftijd van 68 jaar. Maar de ingangsdatum kan worden vervoerd of worden uitgesteld.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen op opbouwbasis bedraagt maximaal 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen.

Franchise

De franchise is het deel van het pensioengevend loon waarover geen pensioenpremie wordt betaald en ook geen opbouw plaatsvindt. Reden hiervoor is dat de deelnemer naast het pensioen ook een AOW-uitkering krijgt.

Pensioengevend loon

Onder loon in de zin van de pensioenregeling wordt het vaste jaarsalaris verstaan inclusief de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is het gedeelte van het loon dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer alsmede de berekening van de premie. De pensioengrondslag wordt verkregen door het pensioengevend loon te verminderen met de franchise.

Kenmerken van de pensioenregeling van de deelnemers die geboren zijn op of ná 1 januari 1950

Dit betreft een middelloonregeling met een voorwaardelijke toeslagverlening. Voor 2021 is het opbouwpercentage vastgesteld op 1,644% van de pensioengrondslag. De maximumpensioengrondslag bedroeg in 2021 € 43.767,-, de franchise € 14.544,- en het maximumjaarsalaris € 58.311,-.

Voor een beperkte groep deelnemers geldt dat zij onder een andere regeling opbouwen (de regeling voor deelnemers geboren voor 1 januari 1950). Dit is de pensioenregeling zoals die gold voor 1 januari 2006. Voor deelnemers die voor 1 januari 2006 in verband met een WAO-uitkering reeds premievrije deelneming was toegekend, gold een opbouwpercentage van 1,75%. Vanaf 2022 geldt voor deze groep ook het opbouwpercentage van 1,644%.

De pensioenen worden gefinancierd door het heffen van een premie waaraan zowel de werkgever als de werknemer een bijdrage levert. In 2021 bedroeg de premie 30,5% van de pensioengrondslag. Hiervan kon maximaal 1/3 (= 10,17%) ten laste van de werknemer worden gebracht.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie (in bedragen x € 1.000)

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2021	2020
Kostendekkende premie	70.609	69.837
Gedempte kostendekkende premie	47.862	39.808
Feitelijke premie	48.299	41.728

De kostendekkende premie 2021 is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2020 gepubliceerd door DNB).

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	59.670	58.669
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	9.189	9.329
	70.609	69.837

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	27.397	22.684
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	4.219	3.607
Actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen	14.496	11.678
	47.862	39.808

De samenstelling van de feitelijke premie (exclusief premie oude jaren) is als volgt:

	2021	2020
Actuarieel benodigde koopsom	27.397	22.684
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag	4.219	3.607
Voorwaardelijke onderdelen *	14.496	11.678
Opslag feitelijke premie	437	1.920
	48.299	41.728

* Gezien het aanhouden van de methodiek van verwacht rendement (5 jaar) is er in de premie een indexatiecomponent verankerd. Dit is onderdeel van de methodiek bij een premie op basis van verwacht rendement.

Het fonds hanteert een financieringsbeleid dat uitgaat van een gedempte premie. De gedempte premie wordt geacht kostendekkend te zijn. De gedempte premie wordt analoog aan de kostendekkende premie berekend. De gedempte

kostendekkende premie is berekend op basis van een verwacht rendement. De gehanteerde rendementscurve is gebaseerd op de maximaal toegestane parameters, waarbij de gehele curve met 0,1%-punt wordt verlaagd uit het oogpunt van evenwichtige belangenafweging.

Excedentregeling

Werkgevers kunnen werknemers de mogelijkheid bieden om over het salaris dat boven het maximumsalaris van € 58.311,- (2021) ligt ook pensioen op te bouwen. Hiervoor kan de werkgever een excedent-contract aangaan met Bpf Beton. Per 31 december 2021 zijn er 7 werkgevers (in 2020: 7) die een excedentregeling bij Bpf Beton hebben. Het aantal deelnemers is 25 (2020: 29).

Uitvoeringsreglement

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst die van belang zijn voor de aangesloten werkgever(s) zijn vastgelegd in het uitvoeringsreglement zoals bedoeld in artikel 23 lid 2 sub b en artikel 25 van de Pensioenwet. Het uitvoeringsreglement is opgenomen als bijlage bij de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) en gepubliceerd onder downloads op de website van Bpf Beton.

2.2 Profiel van de organisatie

Bpf Beton, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht op 28 juni 1957. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199582. Bpf Beton is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Doelstelling van Bpf Beton is, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de pensioenreglementen, de (gewezen) deelnemers en hun nabestaanden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

2.2.1. Bestuur

Het bestuur heeft (sinds 2020) een paritair plus bestuursmodel en bestaat uit acht leden, te weten: twee van werknemerszijde, drie van werkgeverszijde, één namens pensioengerechtigden en twee onafhankelijke bestuursleden met kennisgebied vermogensbeheer/balansmanagement en risicomanagement. Uit de bestuursleden namens werknemers- en werkgevers is een voorzitter en een secretaris gekozen. Deze vormen samen het dagelijks bestuur.

Het bestuur bepaalt het beleid van Bpf Beton en draagt zorg voor de handhaving en uitvoering van de statuten en pensioenreglementen. Dit gebeurt door een evenwichtige en zorgvuldige afweging van alle belangen. Het bestuur wordt bij het maken van beleid ondersteund door adviezen en rapportages, gegeven of opgesteld door of in samenspraak met externe deskundigen. Het bestuur zorgt dat de uitvoering voldoet aan de gestelde eisen van de externe toezichhouders, te weten DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Bij de invulling van een vacature weegt het bestuur de diversiteitsnorm uit de Code pensioenfondsen (norm 31/33) mee, waarbij uiteindelijk geschiktheid boven diversiteit gaat. Anderhalf- tot een jaar voor het einde van de maximale termijn wordt de voordragende partij benaderd om in gesprek te treden over de opvolging van het vertrekkend bestuurslid. Hierbij wordt de voordragende organisatie gewezen op de diversiteitsnormen uit de Code, waar het bestuur invulling aan probeert te geven. In 2021 is een "jonger" bestuurslid toegevoegd aan de bestuurssamenstelling.

Norm 34 van de code pensioenfondsen, die gaat over de maximale zittingsduur, wordt toegepast vanaf 1 juli 2014. De zittingsperiode van bestuursleden vóór 2014 valt niet onder de code. Vanaf 1 juli 2014 start de telling van de termijn van de zittingsperiode. Deze termijn is gesteld op maximaal 12 jaar.

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en de pensioenreglementen van Bpf Beton.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2021 is als volgt:

Leden werkgevers	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Annemiek Houtman	Bestuurslid	BFBN	Vrouw	55
Fred Doeve	Bestuurslid	BFBN	Man	66
Govert van der Peijl	Voorzitter	BFBN	Man	58

Leden werknemers	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Henk Wuijten	Secretaris	CNV Vakmensen	Man	65
Morris de Jong	Bestuurslid	FNV	Man	28

Leden pensioengerechtigden	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Dick Slob	Bestuurslid	ANBO	Man	66

Onafhankelijk deskundigen	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Stef Borghouts	Bestuurslid	n.v.t.	Man	62
Hans Kempen	Bestuurslid	n.v.t.	Man	53

Wijzigingen in de bestuurssamenstelling gedurende 2021:

- Morris de Jong (leeftijd 28 jaar) is door FNV voorgedragen als opvolger van de heer Steeph Custers (leeftijd 66), die per december 2020 aftrad. Morris werd in eerste instantie als aspirant bestuurslid benoemd totdat hij over de vereiste geschiktheid beschikte. In de zomer van 2021 besloot het bestuur dat hij aan de vereisten voldeed. In oktober 2021 werd de voorgenomen benoeming in de functie van algemeen bestuurder van Bpf Beton aan DNB voorgelegd. DNB stemde hiermee in.
- In juli 2021 stemde DNB in met de voorgenomen herbenoeming van Fred Doeve voor een volgende termijn.

De nevenfuncties van de bestuursleden zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2.2. Bestuurlijke commissies en werkgroepen

Het commissiestructuur voor Bpf Beton is als volgt vormgegeven.

Naam	Korte omschrijving
Beleggingsadviescommissie (BAC)	Ondersteunt het bestuur op het gebied van vermogensbeheer en balansmanagement.
Commissie Integraal Risicomanagement (IRM Cie)	Ondersteunt het bestuur op het gebied van integraal risicomanagement.
Dagelijks bestuur	Afstemming tussen voorzitter, secretaris en bestuursadvies over de agenda van bestuursvergaderingen. Maar ook afstemming met voorzitters van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.
Jaarwerkcommissie	De commissie bereidt het jaarverslag voor ter vaststelling in de bestuursvergadering.
Pensioen- en communicatiecommissie (PCC)	Afstemmen van operationele zaken in de uitvoering van de administratie door de pensioenuitvoeringsorganisatie. En het afstemmen van communicatie-uitingen, zoals berichten op de website of de nieuwsbrief aan werkgevers en deelnemers.

De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement. Daarnaast zijn de bestuursleden vertegenwoordigd in diverse werkgroepen en andere gremia. Het complete overzicht is opgenomen in bijlage 3.

2.2.3. Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht zijn vastgelegd in het reglement raad van toezicht.

De samenstelling van de raad van toezicht per 31 december 2021 is als volgt:

Leden	Functie	Geslacht	Leeftijd
Gerard Sirks	Lid	Man	66
Lucie Duijnste	Lid	Vrouw	59
Peter Priester	Voorzitter	Man	57

Wijzigingen in de samenstelling van de raad van toezicht gedurende 2021:

- In oktober 2021 werd Lucie Duynstee voorgedragen om toe te treden als lid van de raad van toezicht. Het VO deed hiertoe een bindende voordracht en het bestuur stemde hiermee in. In november 2021 werd de voorgenomen

benoeming in de functie van lid van de raad van toezicht van Bpf Beton aan DNB voorgelegd. DNB stemde in met deze benoeming. Formeel is zij per 1 januari 2022 in functie.

- Eind 2021 besloot Judit Vennix om privé redenen af te treden als lid van de raad van toezicht. Beoogd was dat Gerard Sirks per 31 december 2021 zou aftreden. Zijn zittingstermijn is, in afstemming met DNB, verlengd tot 31 december 2022.

Het oordeel van de raad van toezicht over het verslagjaar 2021 en de reactie van het bestuur hierop is opgenomen onder hoofdstuk 4. De nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2.4. Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over de beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert zijn oordeel op het bestuursverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de raad van toezicht. De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het reglement verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden die de werknemers vertegenwoordigen, drie leden die de pensioengerechtigden vertegenwoordigen en één lid dat de werkgevers vertegenwoordigt.

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2021 is als volgt:

Leden werknemers	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Arend van de Burg	Lid	CNV Vakmensen	Man	60
Bert Bodelier	Lid	De Unie	Man	70
Job Basting	Lid	FNV	Man	25

Leden pensioengerechtigden	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Jan van Mulligen	Lid	PCOB	Man	78
Wim van der Linden	Voorzitter	ANBO	Man	69
Wout Pieterse	Lid		Man	70

Lid werkgevers	Functie	Organisatie	Geslacht	Leeftijd
Anton Rijkers	Plv. voorzitter	BFBN	Man	57

Wijzigingen in de samenstelling van het verantwoordingsorgaan gedurende 2021:

- In september 2021 werd Job Basting (leeftijd 25 jaar) voorgedragen om toe te treden als lid van het verantwoordingsorgaan als opvolger van Jos Smets (leeftijd 62 jaar).

Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het verslagjaar 2021 en de reactie van het bestuur hierop is opgenomen onder hoofdstuk 5. De nevenfuncties van de leden van het verantwoordingsorgaan zijn opgenomen in bijlage 1.

2.2.5. Externe partijen

Het bestuur heeft verschillende werkzaamheden uitbesteed aan externe partijen. Onderstaand het overzicht per 31 december 2021.

Functie	Externe partij
Adviserend actuaris	Willis Towers Watson (WTW)
Compliance officer	Nederlands Compliance Instituut (NCI)
Geschillencommissie	Montae & Partners B.V.
Onafhankelijke accountant	BDO Audit & Assurance B.V. (BDO)
Privacy officer	Montae Bestuurscentrum B.V.

Sleutelfunctie actuaariaat *	Certificerend actuaris bij WTW
Uitvoeringsorganisatie (administrateur)	Centric Pension and Insurance Solutions B.V.
Vermogensbeheerders	BMO Global Asset Management (BMO) Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SARE&F) Schroders Bank of New York Mellon (custodian)
Vervuller sleutelfunctie interne audit	Mazars N.V.
Vervuller sleutelfunctie risicobeheer	Sprenkels & Verschuren B.V.
Certificerend actuaris *	Willis Towers Watson (WTW)

* Van de heer Ceelaert liep de 7-jaars periode als certificerend actuaris (en sleutelfunctiehouder actuaariaat) in 2021 ten einde. Het bestuur de heer Stofbergen aangesteld als certificerend actuaris en als actuarieel sleutelfunctiehouder.

Het complete overzicht met de omschrijving en de deelnemers is opgenomen in bijlage 4.

2.3 Kerngegevens

	2021	2020	2019	2018	2017
Ondernemingen en deelnemers (aantallen)					
Aangesloten ondernemingen	270	274	277	277	271
Actieve deelnemers	7.215	7.072	7.031	6.747	6.485
<i>Waarvan arbeidsongeschikten</i>	341	314	370	396	418
Pensioengerechtigden	8.009	8.111	7.846	7.720	7.679
Gewezen deelnemers	15.138	16.009	16.405	16.242	16.096
Premies en uitkeringen (x € 1.000)					
Periodieke premies	48.299	41.728	38.428	33.683	31.473
Pensioenuitkeringen excl. afkoop gering bedrag	17.144	15.931	14.860	14.074	13.596
Beleggingen (x € 1.000)					
Beleggingen	1.438.956	1.400.161	1.205.177	990.662	995.722
Beleggingsresultaten	15.755	172.781	193.129	-16.253	41.682
Performance	1,27%	14,65%	19,39%	-1,43%	4,83%
Benchmark	0,75%	13,82%	19,16%	-1,12%	4,50%
Outperformance	0,52%	0,73%	0,20%	-0,31%	0,31%
Z-score	0,36	0,59	0,14	-0,24	0,18
Performancetoets (nieuwe stijl – minimaal 0)	1,74	1,57	1,39	1,36	1,62
Reserves en voorziening (x € 1.000)					
Vermogen (reserves en technische voorziening)	1.422.430	1.376.259	1.180.206	966.011	966.349
Voorziening pensioenverplichtingen	1.247.961	1.308.236	1.144.313	994.049	931.829
Solvabiliteitsreserve	200.224	201.238	181.869	162.381	160.108
Algemene reserve	-25.755	-133.215	-145.976	-190.419	-125.588
Aanwezige dekkingsgraad	114,0%	105,2%	103,1%	97,2%	103,7%
Beleidsdekkingsgraad	110,0%	98,3%	97,9%	102,4%	102,0%
Resultaat boekjaar (x € 1.000)					
	106.446	32.130	63.624	-62.558	48.857
Pensioenregeling					
Opbouw per jaar	1,644%	1,875%	1,875%	1,875%	1,875%
Franchise in €	14.544	14.300,-	14.400,-	14.800,-	15.300,-
Maximum pensioengrondslag in €	43.767	42.932,-	41.527,-	39.814,-	38.401,-
Premie per jaar	30,5%	26,6%	26,3%	25,6%	25,8%
-waarvan werknemersdeel maximaal	10,17%	8,87%	8,77%	8,53%	8,6%
Koopkrachtbehoud pensioenregeling					
Toeslagverlening	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Korten pensioenrechten	0	0	0	0	0
Kosten					
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in €	156,59	159,98	159,84	134,24	180,22
Transactiekosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,07%	0,10%	0,08%	0,16%	0,12%
Vermogensbeheerkosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,33%	0,33%	0,33%	0,35%	0,33%

3 Verslag van het bestuur

3.1 Bestuursbesluiten en gevoerd beleid

3.1.1. Bestuursbesluiten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste besluiten van het bestuur kort weergegeven. Verderop in paragraaf 3.1.2 zijn besluiten ten aanzien van wijziging statuten en reglementen, beleid, communicatie, governance, risicobeheersing en beleggingsbeleid opgenomen.

Aanpassing premie- en toeslagenbeleid 2021

Gewijzigde regeling

Cao-partijen hebben besloten de pensioenregeling per 2021 te wijzigen. De franchise is naar het wettelijke minimum verhoogd à € 14.544,- (2020: € 14.300,-). De opbouw is verlaagd naar 1,644% (2020: 1,875%).

Premiebeleid

Cao-partijen zijn er samen niet uitgekomen om de uitgangspunten voor de pensioenregeling van 2021 vast te stellen. Hierdoor trad het uitvoeringsreglement in werking en werd het verschil tussen de maximale premie die cao-partijen beschikbaar stelden (16,6%) en de kostendeekkende premie (21,8%) verdeeld over 50% premieverhoging en 50% opbouwverlaging. Cao-partijen hebben de opdrachtverstrekking (her)bevestigd en het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd.

De premie is vastgesteld op 19,2% op basis van de salarissom (2020: 16,6%). Dit vertaalt zich naar een premie op basis van de pensioengrondslag van 30,5% (2020: 26,6%). De bijdrage van de werknemer is vastgesteld op 10,17% (2020: 8,87%), de werkgeverspremie is vastgesteld op 20,33% (2020: 17,73%).

Toeslagenbeleid

In de bestuursvergadering van 4 december 2020 heeft het bestuur besloten om geen toeslag te verlenen. Het verhogen van pensioenen valt onder wettelijke bepalingen. Daarin is geregeld onder welke voorwaarden een fonds mag verhogen. Ook de wijze van berekening van de beleidsdekkingsgraad is gebonden aan wettelijke regels.

Volgens de wettelijke regels en het beleid van ons fonds is de (gedeeltelijke) verhoging van de pensioenen pas toegestaan wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind oktober 2020 boven 110% had gelegen. Per eind oktober 2020 was de beleidsdekkingsgraad 96,6%. Daarom werden de pensioenen per 1 januari 2021 niet verhoogd.

Flexibiliseringsfactoren

De overlevingsgrondslagen zijn herijkt. Naar aanleiding hiervan zijn (conform het geformuleerde beleid) de flexibiliserings- en afkoopfactoren voor 2021 aangepast en in de bestuursvergadering van 4 december 2020 vastgesteld. Dit heeft effect op het uitruilen of afkopen van pensioen. In het kader van evenwichtige belangenafweging voldoet het fonds aan de wettelijke eis van actuariële neutraliteit.

Haalbaarheidstoets

Het pensioenresultaat is een uitkomst van de haalbaarheidstoets. Deze haalbaarheidstoets is voorgeschreven door wet- en regelgeving (artikel 143 PW, art 22 besluit FTK en artikelen 30 a, b en c van de Regeling Pensioenwet). Het geeft inzicht in de

samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Met de haalbaarheidstoets wordt vastgesteld of het gekozen beleid past bij de risicohouding en ambitie.

Uit oogpunt van transparantie vermelden wij hier de voor het onderdeel pensioenresultaat geldende cijfers.

De kwantitatieve risicohouding wordt ingevuld door de vaststelling van twee risicogrenzen: (1) het Vereist Eigen Vermogen en (2) de grenzen van de haalbaarheidstoets. De haalbaarheidstoets is een wettelijke toets voor ieder pensioenfonds. In de haalbaarheidstoets wordt gekeken of het mediane pensioenresultaat en de afwijking t.a.v. het pensioenresultaat in een slechtweersscenario aan de gestelde grenzen voldoen. Onderstaande tabel toont de grenzen die zijn vastgesteld. De grenzen worden overschreden als het mediaan pensioenresultaat lager dan 80% uitkomt en als de relatieve afwijking van het slechtweersscenario meer is dan 40%.

	Risicohouding (lange termijn)	2021		2020
Toetsing – Verwacht pensioenresultaat	Ondergrens / maximale afwijking	Resultaat	Voldaan?	Resultaat
<i>Vanuit de feitelijke financiële positie</i>				
Mediaan pensioenresultaat	80%	87%	Ja	89%
Slecht weer-scenario pensioenresultaat	n.v.t.	63%		66%
Relatieve afwijking van het slecht weer-scenario t.o.v. mediaan	40%	28%	Ja	27%

De situatie is ten opzichte van vorig jaar iets slechter. De uitkomsten voldoen aan de door Bpf Beton gestelde maximale relatieve afwijking ten opzichte van de mediaan (40%) en aan de vastgestelde ondergrens voor de mediaan van het pensioenresultaat. De belangrijkste oorzaken zijn een andere scenario-set van DNB en de afwijking van de werkelijke verleende toeslag van de veronderstelling (ambitie).

Uit de haalbaarheidstoets 2021 komt een pensioenresultaat voor ons fonds van 87% (2020: mediaan 89%). Dit percentage geeft aan in hoeverre ons fonds naar verwachting in staat is om de pensioenen te verhogen met de algemene prijsstijgingen (over een periode van 60 jaar).

Doordat de huidige beleidsdekkingsgraad (12-maands gemiddelde van de actuele dekkingsgraad) van ons fonds (nog) niet boven de 110% ligt mag er op korte termijn nog niet worden geïndexeerd.

De uitkomst van de haalbaarheidstoets 2022 is dat aan de gestelde grenzen (hierboven vermeld) wordt voldaan.

Aanpassing premie- en toeslagenbeleid 2022

Gewijzigde regeling

Cao-partijen hebben besloten de pensioenregeling per 2022 te wijzigen. De franchise is naar het wettelijke minimum verhoogd à € 14.802,- (2021: € 14.544,-). De opbouw is niet gewijzigd ten opzichte van vorig boekjaar en vastgesteld op 1,644% (2021: 1,644%). Deze opbouw geldt vanaf 2022 ook voor alle deelnemers welke op grond van een WAO- of WIA-uitkering een (gedeeltelijke) premievrijstelling is toegekend.

Premiebeleid

In 2021 zette het bestuur de overleggen met cao-partijen voort om naar de toekomst van de eigen pensioenregeling te kijken. Vanuit een evenwichtige belangenafweging streeft het bestuur naar een premiedekkingsgraad van 100%. Dat is de maatstaf. Het bestuur is bereid om een premiedekkingsgraad van 90% te accepteren, omdat zij gelooft in overrendement. Het bestuur heeft in de eerdere gesprekken met cao-partijen een maximaal budget als uitgangspunt gesteld om af te wijken van de ondergrens van 90% premiedekkingsgraad (PDG). Dat budget is op 20% gesteld. In 2021 kwam de PDG uit op 78% en is 12% van het budget opgesoupeerd.

Op 25 oktober 2021 deed het bestuur aan cao-partijen een voorstel om tot een 1-jarige afspraak te komen, waarbij de opbouw naar 1,6% zou worden verlaagd en de premie naar 19,5% van de salarissom zou worden verhoogd. Dit tot doel om de premiedekkingsgraad te verhogen naar 88%, waarbij het resterende premiedekkingsgraadbudget dan uit zou komen op 6%. Het bestuur heeft ook aan cao-partijen gevraagd na te denken over de huidige opbouwambitie van 1,875%. Uit zowel de haalbaarheidstoets, als de ALM volgt dat een opbouw van 1,875% bij de huidige rentestand niet realistisch is. Deze ligt eerder rond 1,6% à 1,7%.

Op 25 november 2021 vergaderde het VO over onder andere de premiestelling, maar op dat moment was nog geen besluit van cao-partijen ontvangen. Op 9 december 2021 volgde een bericht van cao-partijen dat er een concept onderhandelingsakkoord was bereikt over de premiestelling 2022. Uiteindelijk is afgesproken de premie te verhogen naar 20,1% van de salarissom en het opbouwpercentage te handhaven op 1,644%. Dit leidde tot een toename van de PDG naar 88%. Aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan is deze premiestelling schriftelijk voorgelegd op 10 december 2021. Het verantwoordingsorgaan heeft op 16 december 2021 een positief advies uitgebracht.

Het bestuur heeft de premie van 20,1% van de salarissom (31,9% van de pensioengrondslag-som) per 1 januari 2022 schriftelijk vastgesteld.

De premie is vastgesteld op 20,1% op basis van de salarissom (2021: 19,2%). Dit vertaalt zich naar een premie op basis van de pensioengrondslag van 31,9%. Dit is een stijging ten opzichte van de premie in 2020 (30,5%). De bijdrage van de werknemer is vastgesteld op maximaal 10,6% (was in 2021: 10,17%), de werkgeverspremie is vastgesteld op 21,3% (was in 2021: 20,33%).

Toeslagenbeleid

In de bestuursvergadering van 26 november 2021 heeft het bestuur besloten om geen toeslag te verlenen. Het verhogen van pensioenen valt onder wettelijke bepalingen. Daarin is geregeld onder welke voorwaarden een fonds mag verhogen. Ook de wijze van berekening van de beleidsdekkingsgraad is gebonden aan wettelijke regels.

Volgens de wettelijke regels en het beleid van ons fonds is de (gedeeltelijke) verhoging van de pensioenen pas toegestaan wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind oktober 2021 boven 110% had gelegen. Per eind oktober 2021 was de beleidsdekkingsgraad 108,8%. Daarom verhoogden wij de pensioenen per 1 januari 2022 niet.

De wetgever bespreekt ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag of bij een niveau van de beleidsdekkingsgraad van 105% de pensioenen (gedeeltelijk) verhoogd mogen worden. Het bestuur houdt deze ontwikkeling goed in de gaten.

De toeslagverlening is voorwaardelijk; er is geen recht op toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of, en in welke mate er in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Flexibiliseringsfactoren

De overlevingsgrondslagen voor het boekjaar 2022 zijn niet geactualiseerd ten opzichte van boekjaar 2021. Hiertoe heeft het bestuur in de vergadering van 26 november 2021 besloten.

Overlevingsgrondslagen

In 2021 zijn de overlevingsfondsggrondslagen niet herijkt.

Actuariële en bedrijfstechnische nota

Het bestuur heeft haar beleid verwoord in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). De ABTN is gedurende het verslagjaar bijgewerkt. Op 8 december 2021 stelde het bestuur de ABTN vast en deze is ingediend bij DNB.

(Her)benoeming bestuursleden

Per 1 juli 2021 liep de zittingstermijn van Fred Doeve af. De BFBN is gevraagd om hem voor een nieuwe zittingsperiode te benoemen. BFBN heeft zich positief uitgesproken over de herbenoeming. DNB heeft ingestemd met de voorgenomen herbenoeming voor een volgende termijn.

In 2021 werd Morris de Jong door FNV voorgedragen als bestuurslid. In eerste instantie werd hij als aspirant bestuurslid benoemd totdat hij over de vereiste geschiktheid beschikte. In de zomer van 2021 besloot het bestuur dat hij aan de vereisten voldeed. In oktober 2021 werd de voorgenomen benoeming in de functie van algemeen bestuurder van Bpf Beton aan DNB voorgelegd. DNB stemde hiermee in.

Internal Audit Jaarplan 2021

Bij het opstellen van het auditplan 2021 heeft de sleutelfunctievervuller interne audit vooraf een risicoanalyse uitgevoerd. Op basis van de observatie van documenten en in overleg met de sleutelfunctiehouder risicobeheer is geïnventariseerd wat de aandachtspunten zijn van het fonds en waar de interne audit functie haar werkzaamheden/audit op wil richten. Vervolgens is het auditplan 2021 door het bestuur besproken en vastgesteld.

Aanbevelingen accountant en certificerend actuaris

BDO heeft het accountantsverslag opgesteld en WTW het actuariële rapport. De aanbevelingen uit het accountantsverslag en uit het actuariële rapport (over) boekjaar 2020 zijn toegelicht in de bestuursvergadering van 11 juni 2021. De hieruit voortvloeiende acties zijn opgepakt door het bestuur en grotendeels afgehandeld. In de bestuursvergadering van 24 september en 26 november 2021 zijn de aanbevelingen en de status besproken. In de startbijeenkomst van het jaarwerk 2021 op 10 december 2021 is het geactualiseerde overzicht aanbevelingen besproken.

DNB onderzoeken 2021

In 2021 zijn door DNB de volgende onderzoeken bij Bpf Beton uitgevoerd.

Uitvraag niet-financiële risico's pensioenfondsen 2021

Op 29 april 2021 ontving het fonds de uitvraag niet-financiële risico's (NFR) pensioenfondsen 2021. Dit betrof een sector brede uitvraag met een algemene vragenlijst en een vragenlijst gericht op informatiebeveiliging. Doel van beide onderzoeken was om inzicht te verkrijgen in deze risico's en de beheersing daarvan. Op 22 juni 2021 zijn de beantwoorde vragenlijsten ingediend bij DNB. Van DNB is 29 november 2021 een sector brede terugkoppeling over de NFR 2020 en 2021 gepubliceerd: "Uit het onderzoek kwam naar voren dat de pensioensector stappen in de goede richting heeft gezet. Zo houdt het merendeel van de pensioenorganisaties de SIRA actueel en registreren pensioenorganisaties in bijna alle gevallen de nevenfuncties van bestuurders."

Uitvraag regievoering NPR

Op 4 oktober 2021 stelde DNB de uitvraag regievoering NPR beschikbaar in het Digitaal Loket Toezicht. Met deze uitvraag verkrijgt DNB inzicht in de voortgang van de voorbereiding op de transitie naar een nieuwe pensioenregeling en vooral in de risico's die daarbij relevant zijn. Deze uitvraag wordt periodiek herhaald tot aan het einde van de transitieperiode. DNB heeft 9 december 2021 een bulletin uitgebracht waarin de uitkomsten van de enquête zijn gedeeld.

PUO-gericht toezicht

Op 25 januari 2021 kondigde DNB bij Centric PaS, de uitvoeringsorganisatie (administrateur), een sector brede uitvraag aan naar de volwassenheid van informatiebeveiliging en beheersing van uitbestedingsrelaties onder pensioenuitvoeringsorganisaties. Centric is gevraagd een self assessment in te vullen. Tevens is een deep dive onderzoek uitgevoerd naar de volwassenheid van processen en maatregelen bij Centric ter beheersing van risico's op het gebied van informatiebeveiliging, cybersecurity en uitbesteding. Bpf Beton is betrokken bij deze uitvraag.

DNB heeft geconcludeerd dat 49 van de 58 controls aan het vereiste volwassenheidsniveau voldoen. Er is voor de overige controls een plan van aanpak door Centric opgesteld. Het bestuur en DNB worden periodiek geïnformeerd over de voortgang.

Beloningsbeleid

Sinds oktober 2020 geldt een beloningsbeleid met een vaste vergoeding gebaseerd op de gewijzigde governancestructuur. De beloningsstructuur is gekoppeld aan een vervangingswaarde voor een professional zoals de Pensioenfederatie in 2011 publiceerde, gebaseerd op een vaste vergoeding en gebaseerd op de governancestructuur. Echter zonder daarop een jaarlijkse indexatie toe te passen.

In de loop van 2021 heeft het bestuur zich gebogen over het toepassen van een jaarlijkse indexatie van het beloningsbeleid. Een jaarlijkse indexatie van de beloning is in lijn met de ontwikkeling van andere externe kosten en wordt ook steeds vaker toegepast bij andere fondsen. Het bestuur discussieerde uitvoerig over een passende indexatiemethode en de morele afweging omdat de pensioenen en aanspraken niet konden worden verhoogd. Het idee is ontstaan om een vaste methode toe te passen om zodoende niet jaarlijks de discussie over een passende indexatie te hoeven voeren. Het bestuur oordeelde alles overziend, dat een jaarlijkse indexatie van de vervangingswaarde de voorkeur geniet.

In overleg met het verantwoordingsorgaan ontstond het voorstel om de jaarlijkse indexatie te koppelen aan de WNT-norm (Wet Normering Topinkomens = Balkenende-norm). De Pensioenfederatie concludeerde, na onderzoek, dat de beloning van voltijdse bestuurders tussen de 60 en 80 % van de WNT-norm ligt. Het beloningsbeleid is gebaseerd op de ondergrens van deze norm en destijds vastgesteld op € 125.000. Aangezien de WTN-norm jaarlijks wordt aangepast wil het bestuur het afgeleide daarvan volgen met een maximale aanpassing van jaarlijks 3 %.

Het voorstel om het normbedrag (de vervangingswaarde) jaarlijks te indexeren met de indexatie van de WNT-norm met een maximum van 3% is ter advisering voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd. Vervolgens is het ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft dit goedgekeurd. Voor 2022 is het normbedrag verhoogd met 3% van € 125.000 naar € 128.750.

De uitgekeerde beloning aan bestuurders vindt u op pagina 95/96 van dit verslag.

De totale kosten zijn niet gedaald, maar de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn wel gedaald. Dit komt door een gewijzigde toedeling van kosten administratie naar vermogensbeheer. Op 20 januari 2022 besloot het bestuur de verdeelsleutel te wijzigen. Door de vernieuwde governancestructuur inclusief een commissiestructuur met een BAC en de intensievere overlegvormen ten aanzien van vermogensbeheer (IMVB / ESG / kaderstellingen en investmentcases / etc.) is de verdeling herijkt. De gevraagde bestuurlijke capaciteit voor vermogensbeheer is toegenomen en dat geldt ook voor de ondersteuning daarbij.

Daar waar mogelijk probeert het bestuur samenwerking te zoeken met de andere fondsen om zo kostenbesparing te realiseren. De uitvoeringskosten voor het vermogensbeheer zijn stabiel. Het bestuur vergelijkt de kosten van het fonds aan de hand van de LCP-benchmark. De kosten zijn vergelijkbaar met andere fondsen van vergelijkbare omvang. Het verantwoordingsorgaan komt tot dezelfde conclusie op grond van haar eigen onderzoek naar de kosten.

Geen bestuurlijke boete (PW)

DNB houdt, samen met de AFM, toezicht op de naleving van de Pensioenwet (PW) en alle uit de PW voortvloeiende regels. Om effectief toezicht te kunnen houden, heeft DNB de mogelijkheid om sancties op te leggen indien de PW wordt overtreden. Het gaat om de bestuurlijke boete, de last onder dwangsom en de openbare kennisgeving.

In het verslagjaar zijn aan Bpf Beton geen dwangsommen of boetes opgelegd. Eveneens zijn door DNB geen aanwijzingen gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van Bpf Beton gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Ontwikkelingen dekkingsgraad in 2021

De dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad worden maandelijks gerapporteerd aan DNB. Bpf Beton heeft per 31 december 2021 alleen een reservetekort. Op de website van Bpf Beton wordt maandelijks een overzicht van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad gepubliceerd. Dat overzicht wordt gebaseerd op een voorlopige berekening van de (beleids)dekkingsgraad, de technische voorziening en het vermogen. De standen per 31 december 2020 en 2021 in onderstaande tabel betreffen de definitief vastgestelde standen..

Datum	TV	Vermogen	Dekkingsgraad	Beleidsdekkingsgraad
31-dec-21	1.247.961	1.422.430	114,0%	110,0%
30-nov-21	1.300.764	1.433.866	110,2%	109,3%
31-okt-21	1.277.883	1.422.899	111,3%	108,8%
30-sep-21	1.239.370	1.376.652	111,1%	107,6%
31-aug-21	1.282.012	1.420.954	110,8%	106,5%
31-jul-21	1.288.226	1.413.662	109,7%	105,5%
30-jun-21	1.232.058	1.370.613	111,2%	104,5%
31-mei-21	1.217.767	1.346.697	110,6%	103,3%
30-apr-21	1.203.258	1.335.320	111,0%	102,1%
31-mrt-21	1.218.305	1.326.881	108,9%	100,8%
28-feb-21	1.238.588	1.323.225	106,8%	99,4%
31-jan-21	1.295.337	1.355.005	104,6%	98,6%
31-dec-20	1.308.236	1.376.259	105,2%	98,3%

Beleidsdekkingsgraad

Conform het FTK wordt de dekkingsgraad berekend als een gemiddelde van de cijfers van de afgelopen twaalf maanden (dit noemen we de beleidsdekkingsgraad). Hiermee is een stabielere dekkingsgraad beoogd ten behoeve van alle beleidsbeslissingen, zoals toeslagverlening en kortingsmaatregelen. Volgens deze berekening bedraagt de beleidsdekkingsgraad 110,0% ultimo december 2021 (2020: 98,3%).

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledige toeslag kan verlenen op basis van de (verwachte) prijsinflatie. De reële dekkingsgraad ultimo 2021 bedraagt, 88,7% (2020: 79,8%%).

Herstelplansystematiek

De financiële positie per einde 2014 bepaalde of er een nieuw herstelplan moest worden opgesteld. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2014 voor Bpf Beton lag onder de vereiste dekkingsgraad (op basis van het FTK). Op 30 juni 2015 heeft Bpf Beton een herstelplan ingediend bij DNB, waarvoor jaarlijks een update moet worden ingediend.

Op 30 maart 2022 is de update van het herstelplan aan DNB verstuurd. Concluderend: Op basis van de maximale parameters zal het fonds (naar verwachting) binnen de gestelde termijn van 10 jaar herstellen. En is er naar verwachting vanaf 2023 sprake van een (gedeeltelijke) toeslagverlening. Ook is er geen sprake van het toepassen van kortingen.

Projectgroep implementatie pensioenakkoord

Per 2027 gaat het nieuwe stelsel in voor alle fondsen. Het wetgevingstraject behorende bij de uitwerking van het pensioenakkoord werd met 1 jaar uitgesteld. Het wetgevingstraject loopt nu en wordt naar verwachting van kracht per 1 januari 2023. Het bestuur en cao-partijen vormen gezamenlijk een projectgroep die onder begeleiding van een projectmanager de vraagstukken en beslispunten voorbereidt.

De projectgroep trapt af in juni 2021. In september en december vonden 2 gezamenlijke kennissessies plaats met de projectgroep, het voltallige bestuur en het verantwoordingsorgaan. Tevens kwam de projectgroep in oktober en november bijeen. De projectgroep formuleerde eind 2021 uitgangspunten die het bestuur aan cao-partijen heeft voorgelegd. Begin 2022 worden

deze uitgangspunten met de achterban afgestemd. Het pensioenfonds heeft tot 1 januari 2027 om de nieuwe pensioenregeling in te regelen. Het bestuur en cao-partijen streven naar een eerdere implementatie.

Update Covid-19

Na het uitbreken van de Covid-19-crisis heeft het bestuur in 2020 een crisisteam ingesteld en heeft het fonds in nauw contact gestaan met de uitbestedingspartners van het fonds om de continuïteit van de uitbestede activiteiten te monitoren. Gelukkig is de impact van het coronavirus op de verschillende onderdelen van de bedrijfsvoering beperkt gebleven. De pensioenuitkeringen zijn tijdig overgemaakt en het klantcontactcentrum was zowel telefonisch als per mail volledig bereikbaar. De aandelenkoersen gingen in het begin van het jaar 2020 hard onderuit, maar herstelden zich gedurende dat jaar. Het beleggingsbeleid is in tact gebleven. Het bestuur stelde een protocol op met een aantal richtlijnen. Het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan volgden deze richtlijnen en de landelijke richtlijn vanuit het RIVM en vergaderde vanaf maart 2020 tot begin 2022 alleen digitaal middels een video-vergadering.

Het fonds hanteerde in 2020 (tijdelijk) een buffer van twee keer de maand uitkeringen; globaal € 2,9 miljoen. Werkgevers betaalden de premie op tijd. Door 2 werkgevers werd een betalingsregeling aangevraagd. Er zijn geen nieuwe aanvragen van werkgevers ontvangen om uitstel van de premiebetaling in het kader van Covid-19. In februari 2021 besloot het bestuur om terug te gaan naar de oorspronkelijke buffer van 0,6 miljoen Euro.

In september 2021 evalueerde het bestuur de gang van zaken en concludeerde dat de aanpak middels frequent overleg en de wijze van periodieke evaluatie goed heeft gewerkt.

3.1.2. Wijziging reglementen en statuten

In verschillende bestuursvergaderingen is wijziging van het pensioenreglement en de statuten besproken en zijn hierover besluiten genomen. De deelnemers zijn op de hoogte gebracht over de besluiten door publicatie op de website dan wel door hen schriftelijk te informeren.

Pensioenreglement

De volgende wijzigingen zijn in het pensioenreglement verwerkt:

- De verlofvormen geboorteverlof en aanvullend geboorteverlof zijn toegevoegd in artikel 14 (verlof). En bij de beschrijving van sabbats-, studie- of levensloopverlof wordt aangegeven dat vrijwillige voortzetting mogelijk is. Eveneens is verduidelijkt dat als gedurende sabbats-, studie- of levensloopverlof vrijwillig wordt voortgezet, de situatie geldt dat ook toekomstige opbouw wordt meegenomen, immers er is sprake van voortzetting.
- Vrijwillige voortzetting in artikel 19 is herschreven. In dit artikel is aangepast dat vrijwillige voortzetting niet alleen mogelijk is na uit dienst treden, maar ook tijdens sabbats-, studie- of levensloopverlof, na afstemming met de werkgever.
- De beschrijving van het begrip vrijwillige voortzetting op pagina 56 is aangevuld met sabbats-, studie- of levensloopverlof.

De wijzigingen zijn verwerkt in het pensioenreglement en dat is bekrachtigd in de bestuursvergadering van 31 maart 2021. Het gewijzigde reglement kent een ingangsdatum van 1 januari 2021.

Tevens zijn de volgende wijzigingen in het pensioenreglement verwerkt:

- Het opbouwpercentage voor een specifieke groep rechthebbenden op premievrije deelneming met een WAO-uitkering is per 1 januari 2022 gelijk aan het opbouwpercentage rechthebbenden op premievrije deelneming met een WIA-uitkering en actieven.
- Verduidelijking van afkoop gering pensioen op de pensioenrichtdatum;
- Verduidelijking wanneer de deelname stopt;
- De parameters en premie zijn per 1 januari 2022 geactualiseerd. Deze reguliere wijzigingen zijn verwerkt in de artikelen 5 en 27 in het pensioenreglement en in bijlage 1

De wijzigingen zijn verwerkt in het pensioenreglement en dat is bekrachtigd in de bestuursvergadering van 1 april 2022. Het gewijzigde reglement kent een ingangsdatum van 1 januari 2022. Alle deelnemers en werkgevers zijn eind december 2021 geïnformeerd over de beoogde wijzigingen per 1 januari 2022.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is per 1 januari 2022 op de volgende punten gewijzigd:

- De premie 2022 is in december 2021 vastgesteld. Dit is in artikel 5 verwerkt.

De wijzigingen zijn verwerkt in het uitvoeringsreglement en dat is bekrachtigd in de bestuursvergadering van 21 januari 2022. Het gewijzigde reglement kent een ingangsdatum van 1 januari 2022.

Op grond van artikel 32 van het uitvoeringsreglement kan het bestuur het uitvoeringsreglement aanpassen na overleg met cao-partijen. Met betrekking tot de wijziging van de premie heeft deze afstemming plaatsgevonden.

3.1.3. Beleid

Missie, visie en strategie Bpf Beton

Missie

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie heeft als missie het, als goede huisvader, uitvoeren van de pensioenregeling, zoals deze tussen sociale partners is overeengekomen. Het bestuur voert hiertoe een solide financieel beleid, dat in overeenstemming is met wet- en regelgeving en voortdurend wordt geëvalueerd. Risico's worden adequaat gemanaged; de premie, de regeling, het risico en de kosten moeten met elkaar in balans zijn.

Kernwaarden

Het bestuur heeft de volgende kernwaarden gedefinieerd:

- transparantie
- openheid
- integriteit
- deskundigheid
- klantgerichtheid

Visie

De visie van Bpf Beton is als volgt verwoord: Wij streven naar een optimaal pensioenresultaat voor de deelnemers.

Het bestuur hanteert de volgende algemene beginselen:

- Het beleggingsbeleid is afgestemd op bescherming van nominale aanspraken met een redelijke kans op toeslagverlening. De uitvoering gebeurt efficiënt en tegen lage kosten.
- Pensioenopbouw kan beter in gezamenlijkheid (collectief) plaatsvinden en daarvoor is de betrokkenheid van deelnemers en draagvlak nodig.
- Het bestuur draagt zorg voor voortdurende ontwikkeling van de eigen kennis en vaardigheden.

Het pensioenfonds wordt geconfronteerd met risico's. Risicomanagement is van het grootste belang en het bestuur hanteert de volgende uitgangspunten:

- Risicobeheersing is een integraal onderdeel van de besturing en monitoring op uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds. Financiële en niet-financiële risico's worden daar waar mogelijk en wenselijk beheerst.
- Het pensioenfonds belegt en neemt beleggingsrisico in het belang van de deelnemers. Het bestuur is van mening dat beleggingsrisico op de lange termijn beloond wordt met een positief rendement ten opzichte van het risicovrije rendement. Beleggen en beleggingsrisico nemen zijn noodzakelijk om een optimaal pensioenresultaat te realiseren.
- Het pensioenfonds belegt prudent, dat wil zeggen:
 - neemt alleen risico's die het begrijpt en beheerst;
 - kiest beleggingen die kostenefficiënt zijn van opzet;
 - handelt inzichtelijk, begrijpelijk, uitlegbaar en transparant.
- In samenspraak met het verantwoordingsorgaan en cao-partners is in 2020 de risicohouding herijkt. De belangrijkste beginselen voor de risicohouding zijn intact gebleven. Daarbij is het herstel(plan) van het Bpf Beton meegewogen.

Als belangrijkste strategische risico's ziet Bpf Beton:

1. De aanhoudende lage rente en/of tegenvallende rendementen waardoor het fonds niet binnen de wettelijke termijn voldoende herstelt en de pensioenrechten en –aanspraken moet korten.
2. Risico van toenemende complexiteit pensioenregeling en het daarmee samenhangende kostenniveau, valt niet uit te leggen. Dit dreigt het draagvlak bij werkgevers en werknemers aan te tasten.
3. Ontwikkelingen in de bedrijfstak waardoor het aantal actieve deelnemers daalt en eventueel het draagvlak verdwijnt.

4. Politieke besluitvorming die van invloed is op de pensioenuitvoering, pensioenwaardering, de governance vereisten, het beleid of de regeling en die de missie van het fonds in gevaar brengt. Bijvoorbeeld de uitwerking van het Pensioenakkoord of zwaardere Co2 richtlijnen om uitstoot te beperken.

De impact van de COVID-19 crisis voor de lange termijn is nog niet vast te stellen. Derhalve blijft het bestuur de impact monitoren (in de bedrijfstak) en ook de economische gevolgen. De betaaldiscipline van debiteuren is tijdens de COVID-19 crisis nagenoeg intact gebleven. Hetgeen impliceert dat de financiële impact op de branche van COVID-19 op de korte termijn beperkt is gebleven.

(Beleggings)Beleidsuitgangspunten

De missie en visie leiden tot een aantal beleidsuitgangspunten. Deze uitgangspunten worden vertaald in algemene beginselen van het fonds. Als afgeleide van de algemene beginselen wordt het specifieke fondsbeleid geformuleerd.

- De uitvoering gebeurt efficiënt en tegen lage kosten.
- Betrokkenheid van deelnemers is van groot belang voor het behoud van draagvlak. Goede communicatie en medezeggenschap staan hoog in het vaandel.
- Het bestuur draagt zorg voor voortdurende ontwikkeling van de eigen kennis en vaardigheden.
- Het bestuur sluit de mogelijkheden van samenwerking met andere pensioenfondsen op diverse gebieden niet uit, zolang dit de belangen van de deelnemers ten goede komt.
- Periodiek wordt een kwetsbaarheidsanalyse uitgevoerd. Daarin kijkt het fonds naar de ontwikkeling van het aantal deelnemers en werkgevers, haar sterktes en zwaktes en financiële vitaliteit.
- Over de uitvoering van de pensioenregeling vindt periodiek contact plaats met de Cao-partners.

Het algemene beginsel van het fonds is:

- Het beleggingsbeleid is afgestemd op bescherming van nominale aanspraken met een redelijke kans op toeslagverlening.

Strategie

Het fonds streeft de missie en visie na door zorg te dragen voor een solide financieel beleid om een zo optimaal mogelijk pensioenresultaat te behalen. Het fonds wil dit bereiken door een efficiënte, kosteneffectieve en duurzame uitvoering, waarvoor draagvlak en omvang van het fonds belangrijk zijn. De strategie is gebaseerd op de volgende pijlers:

- transparantie
- openheid
- integriteit
- deskundigheid
- klantgerichtheid

Strategische doelstellingen:

1. Het zorgdragen voor een toekomstbestendige uitvoering en het genereren van een goed pensioen voor de deelnemers op basis van de pensioenregeling door sociale partners afgesproken.
2. Het nakomen van ten minste de nominale pensioentoezeggingen.
3. Het streven naar een zo optimaal mogelijk pensioenresultaat en daarbij de kans op korten zo klein mogelijk houden.
4. Het realiseren van tevredenheid van deelnemers.
5. Het kostenniveau van BPF Beton bedraagt niet meer dan de mediaan van vergelijkbare fondsen.
6. De pensioenuitvoeringsorganisatie is innovatief en beschikt over een toekomst bestendig administratiesysteem.

Bereikte doelen missie, visie en strategie

In het afgelopen jaar is de toekomstbestendigheid van de door sociale partners afgesproken pensioenregeling onderwerp van gesprek geweest. Zowel binnen het bestuur als met sociale partners. Uit de in 2021 in opdracht van het bestuur uitgevoerde ALM analyse volgde dat de financierbaarheid van de regeling onder druk staat. Uit zowel de ALM analyse en de haalbaarheidstoets volgt dat een opbouw van 1,875% bij de huidige rentestand niet realistisch is. Deze ligt eerder rond 1,6% à 1,7%. Dit is een bevestiging van eerdere signalen. Vanaf 2019 zijn het bestuur en cao-partijen met elkaar in gesprek om naar de toekomst van de eigen pensioenregeling te kijken en een meerjarige premieafpraak te maken.

In 2021 vormde het bestuur met cao-partijen een projectgroep om het pensioenakkoord uit te werken. Deze projectgroep zal de komende jaren actief zijn. Daarbij wordt ook de financierbaarheid van de regeling tot implementatie nieuw pensioencontract meegenomen. Begin december 2021 bereikten cao-partijen een akkoord voor 2022. Uiteindelijk is door hen afgesproken de premie voor 2022 te verhogen naar 20,1% van de salarissom. Het verlaagde opbouwpercentage van 1,644 blijft gehandhaafd. Dit leidt tot een toename van de PDG naar 88%. Dit verlicht de druk op de toekomstbestendigheid. Het bestuur kon met deze aanpassingen tot de conclusie komen dat de opdracht tot uitvoering van de regeling aanvaard kon worden.

Door een beheerste en integere bedrijfsvoering, zoals vastgesteld in de ABTN, een evenwichtige afweging van belangen en een gedegen beleggingsbeleid is de financiële positie in 2021 verder verbeterd. Er is geen sprake meer van een dekkingstekort, alleen nog een reservetekort. In 2022 kunnen we geen toeslag verlenen, maar we hoeven op basis van het herstelplan ook geen verlaging door te voeren. De belangrijke toezegging van ten minste het uitkeren van het nominale pensioen is hiermee gerealiseerd.

De doelstelling om de kans op korten zo klein mogelijk te houden is ook dit jaar behaald. Er is door het fonds nog nooit een korting doorgevoerd. Het bestuur is voortdurend bezig om een zo goed mogelijk pensioenresultaat voor de deelnemers te behalen. De bewegingsruimte voor het bestuur is echter beperkt. De lage dekkinggraad zorgt ervoor dat wij ons beleggingsbeleid niet heel makkelijk kunnen aanpassen. Risico toevoegen gedurende een periode van herstel is bovendien in strijd met de huidige regels. Een verhoging van de pensioenen is nog niet mogelijk gebleken.

Het niet mogen en kunnen indexeren leidt tot vragen en ook wel uitingen van ongenoegen. In die zin is de tevredenheid van deelnemers niet gerealiseerd. In 2021 is een onderzoek gehouden naar de tevredenheid over de communicatiemiddelen die door het fonds worden ingezet. Daarover bestaat een grote mate van tevredenheid. Het aantal bezwaren en klachten is een andere maatstaf waaraan de tevredenheid afgemeten kan worden. Als dat als enige maatstaf genomen zou worden dan zou het bestuur kunnen zeggen dat de deelnemers zeer tevreden zijn. In de komende jaren, op weg naar het nieuwe pensioenstelsel, zal vaker naar de ideeën en meningen van deelnemers worden gevraagd en zal het bestuur er alles aan doen om de tevredenheid hoog te houden.

Kostenbeheersing is een andere belangrijke doelstelling. In 2021 zijn de kosten voor uitvoering – in tegenstelling tot marktontwikkelingen – niet gestegen. Ze liggen ook onder het niveau van vergelijkbare fondsen.

In 2021 is de pensioenuitvoeringsorganisatie in nauw en goed overleg met het bestuur overgegaan naar modern opgezette en ingerichte pensioensoftware. De transitie naar deze nieuwe omgeving is zonder grote problemen verlopen. De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, of het nu het solidaire of het flexibele contract wordt, is mogelijk. Daarvoor zal nog wel het nodige moeten gebeuren, maar zonder exorbitante investeringen. Ook is in 2021 besloten om de website te vernieuwen zodat deze makkelijker is te beheren en de deelnemers in de loop van 2022 meer gebruiksgemak gaat geven.

Beleggingsbeleid

Het fonds belegt op basis van een lange termijnvisie, rekening houdende met de risicohouding zoals vastgesteld. De doelstelling van het beleggingsbeleid is het solide beheren van beleggingen, zodat met de beleggingsresultaten en de premiestortingen kan worden voldaan aan de lopende en toekomstige pensioenverplichtingen en de ambitie van een stabiel premie- en toeslagbeleid, uit te voeren binnen de kaders van de Pensioenwet en beleidsregels die DNB heeft opgesteld. Het bestuur bepaalt welke risico's zij daarbij neemt, met inachtneming van de opbouw van het deelnemersbestand, de vereiste solvabiliteit en de wenselijkheid van stabiele premies. In november van ieder jaar vindt een beleggingsvergadering plaats, waarbij het beleggingsplan van dat jaar

wordt geëvalueerd en het beleggingsplan voor het komende jaar wordt doorgenomen. Vervolgens vindt vaststelling van het beleggingsplan plaats aan het einde van het jaar voor het komende jaar.

Investment Beliefs

Het bestuur heeft de Investment Beliefs vastgesteld. Dit zijn negen door het bestuur geformuleerde uitgangspunten op basis waarvan het beleggingsbeleid wordt bepaald. De Investment Beliefs zijn opgenomen in de verklaring inzake de beleggingsbeginselen. De verklaring is als bijlage opgenomen in de ABTN en op de website van Bpf Beton geplaatst.

3.1.4. Uitvoering reglement en administratie

Dispensatie (werkgevers)

In het verslagjaar is geen verzoek om vrijstelling van de verplichte deelneming gedaan.

Vrijwillige aansluiting (werkgevers)

In het verslagjaar zijn 2 verzoeken tot vrijwillige aansluiting gedaan en toegekend.

Klachten en uitingen van ongenoegen

Zowel schriftelijk als telefonisch kunnen deelnemers en werkgevers terecht bij ons pensioenfonds wanneer zij ergens niet tevreden over zijn. Dit wordt geregistreerd in een uiting van ongenoegen of een klacht en vastgelegd in een rapportage die door de pensioenuitvoeringsorganisatie wordt opgesteld. In de pensioen- en communicatie commissie worden deze rapportages besproken en teruggekoppeld aan het bestuur.

Uitingen van ongenoegen 2021 Pensioenfonds Beton	Aantallen:
Uitingen van ongenoegen in behandeling 1 januari 2021:	0
Totaal aantal uitingen van ongenoegen 2021:	109
- Waarvan ongenoegen telefonisch 2021:	61
- Waarvan ongenoegen per e-mail 2021:	48
Afgehandeld in 2021:	109
In behandeling 31 december 2021:	0

Een uiting van ongenoegen is een informele lichte uiting van ongenoegen die niet leidt tot een klacht. De uiting wordt veelal direct verholpen door het handelen van de medewerker.

Klachten 2021 Pensioenfonds Beton	Aantallen:
Klachten in behandeling 1 januari 2021:	0
Ingediende klachten 2021:	12
- Waarvan behandeld als klacht/geschil	0
- Waarvan normaal in behandeling genomen door fonds	12
- Waarvan behandeld door de Ombudsman Pensioenen	0
Afgehandeld in 2021:	12
In behandeling 31 december 2021:	0

Een klacht is iedere formele uiting van ontevredenheid met betrekking tot het handelen van het bestuur van Pensioenfonds.

Klachten- en geschillencommissie

In het verslagjaar is geen klacht behandeld door de klachtencommissie. In het verslagjaar is geen geschil ontvangen.

Individuele verzoeken (deelnemers)

In het verslagjaar zijn 23 individuele verzoeken behandeld. Dit betrof enerzijds verzoeken om premievrije deelname in verband met arbeidsongeschiktheid en anderzijds terugvordering dossiers. Hiervan zijn 17 verzoeken akkoord bevonden en 6 verzoeken afgewezen (deelnemer had geen recht).

Gelijkwaardigheidstoets (werkgevers)

Het bestuur had ultimo 2021 aan 11 ondernemingen dispensatie van deelname aan de verplichte bedrijfstakpensioenregeling verleend ten behoeve van (een gedeelte van) de werknemers (2020: 11).

Aan de verleende vrijstelling is de voorwaarde verbonden dat de eigen pensioenregeling van de werkgever te allen tijde tenminste financieel en actuarieel gelijkwaardig is aan de bedrijfstakpensioenregeling.

Faillissementen (werkgevers)

Per 31 december 2021 stond er een saldo open van € 34.621,04 aan faillissementen. In het verslagjaar zijn er geen faillissementen geweest. Einde boekjaar 2020 stond er 1 faillissement in de boeken met een saldo van € 56.104,92. Door een gedeeltelijke overname van de pensioenverplichtingen door het UWV is het saldo € 34.621,04 per einde boekjaar 2021. Dit faillissement is nog niet afgeschreven, omdat de mogelijkheid tot bestuursaansprakelijkheid wordt onderzocht.

Tot aan het moment van faillissement is de werkgever premie aan het fonds verschuldigd. Het faillissement wordt afgewikkeld met een curator. Dit kan enkele maanden tot een paar jaar in beslag nemen. Tot die tijd blijft het openstaande saldo in de boeken staan. Op het moment dat het faillissement geheel is afgewikkeld, zal het eventuele openstaande saldo worden afgeboekt.

3.2 Governance

Goed pensioenfondsbestuur

Het fonds hanteert de principes voor goed pensioenfondsbestuur. De naleving van de principes zorgt voor meer openheid en transparantie richting werkgevers, werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers (slapers). Het gaat om zorgvuldig bestuur, intern toezicht, verantwoording, deskundigheid, openheid en communicatie. Bovendien wordt er verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid aan zowel werknemers, werkgevers en pensioengerechtigden.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (de Code) heeft het doel de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Daarnaast moet door de Code ook de communicatie met de belanghebbenden zoals werkgevers, deelnemers en pensioengerechtigden transparanter worden. Tot slot moet de Code bijdragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen ziet toe op de naleving van de Code.

Op 17 december 2021 heeft het bestuur de naleving van de normen uit de gewijzigde Code geëvalueerd. De uit te voeren acties zijn opgenomen in de jaarplanning. Behalve het uitgangspunt van 'pas-toe-of-leg-uit' blijven er normen waarover altijd wordt gerapporteerd. Dit betreft de rapportagenormen 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65. In bijlage 5 is een integraal overzicht opgenomen over de naleving van de Code.

Gedragscode / compliance

Het bestuur heeft een gedragscode waarin de regels en richtlijnen voor bestuursleden en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze gedragscode geldt eveneens voor de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. De gedragscode is voor iedereen beschikbaar op de website.

De compliance officer ziet toe op de naleving van de gedragscode. NCI treedt op als compliance officer en controleert jaarlijks de naleving van de gedragscode door de verbonden personen. De conceptrapportage naleving over 2021 is besproken in de bestuursvergadering van 23 april 2021. Op basis van de ontvangen informatie concludeert NCI dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat er sprake is van enige (schijn van) belangenverstrengeling.

AVG

Het bestuur heeft een externe onafhankelijke privacy officer aangesteld. Deze functie is ondergebracht bij Montae. Ieder kwartaal brengt de privacy officer een rapportage uit die in de Pensioen- en communicatie commissie (PCC) behandeld en dan volgt een advies aan het bestuur. In combinatie met de toenemende eisen rondom het borgen van privacy, monitort het bestuur ook nauwgezet de keten en borging van data als onderdeel van het IT-risico. Het IT-risico is op dit vlak voor pensioenbeheer zwaarder dan voor vermogensbeheer.

Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen

De Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie (hierna: de Gedragslijn) en heeft een dwingend karakter voor de pensioenfondsen welke als lid zijn aangesloten bij de Pensioenfederatie. Met deze gedragslijn laten pensioenfondsen zien op welke manier zij gegevens van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden of andere aanspraakgerechtigden beheren. De pensioenfondsen rapporteren voor het eerst per 1 januari 2020 over de naleving van de gedragslijn. Als lid van de Pensioenfederatie legt Bpf Beton middels dit jaarverslag verantwoording af over de toepassing van de normen uit de gedragslijn gedurende geheel 2021. Voor zover er mogelijk normen niet (volledig) zijn toegepast wordt dit gemotiveerd toegelicht.

De toepassing van de Gedragslijn is vastgelegd in alle privacydocumenten. Naleving hiervan is in de (uitbestedings)processen geborgd. De Privacy Officer van het pensioenfonds ziet hier ook actief op toe.

Daarnaast heeft bij alle kritische uitbestedingspartijen van Bpf Beton die persoonsgegevens verwerken een uitvraag plaatsgevonden naar de naleving van de Gedragslijn. Hierbij is ook gekeken naar de beschikbare assurance rapportages en is gebruik gemaakt van uitvragen en overleggen met de uitbestedingspartijen van het fonds die tevens als verwerker zijn

geclassificeerd. Alle aanbestedingspartijen hebben verklaard de normen van de Gedragslijn na te leven, aanvullend op de geldende AVG-normen. Eén aanbestedingspartij heeft verklaard een eigen beleid te hanteren dat minimaal 'gelijkwaardig' is aan de Gedragslijn. Op basis van deze uitkomsten is vastgesteld dat aan de normen van de Gedragslijn is voldaan.

Bpf Beton verklaart zich in 2021 aan de Gedragslijn te hebben gehouden.

Deskundigheidsbevordering bestuur en verantwoordingsorgaan

Het bestuur zorgt ervoor dat het collectief voldoende kennis en ervaring heeft, en gebruikt hiervoor onder andere een geschiktheidsplan dat is gebaseerd op wet- en regelgeving, de Code Pensioenfondsen en de handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie. Alle bestuurders beschikken minimaal over het geschiktheidsniveau A. Per deelgebied hebben minimaal twee, maar het liefst drie, bestuurders niveau B, B+ of E. In het geschiktheidsplan is het kennisniveau per deelonderwerp vastgelegd, naast de competenties en het professioneel gedrag.

Opleidingsplan bestuur

Het opleidingsplan is een onderdeel van het geschiktheidsplan. Dit is van belang tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de kennis en competenties binnen het bestuur. Deze ontwikkeling is onder andere van belang in het licht van het rooster van aftreden, en in het bijzonder van de secretaris en de voorzitter. Het bestuur in zijn geheel is voldoende ervaren en deskundig. Bpf Beton organiseert jaarlijks voor zijn bestuurders studiedagen waar de recente ontwikkelingen en specifieke onderwerpen worden behandeld. De bestuursleden hebben in 2021 drie collectieve studiedagen gevolgd en twee informatiesessies met de projectgroep implementatie pensioenakkoord en het verantwoordingsorgaan. Daarnaast bevordert het fonds het vergaren van kennis door individuele bestuursleden via uiteenlopende kanalen.

Bijhouden kennisniveau verantwoordingsorgaan

Bpf Beton organiseert voor de leden van het verantwoordingsorgaan minimaal twee keer per jaar een studiemiddag en één keer per jaar een studiedag om de kennis op peil te houden. De leden van het verantwoordingsorgaan maken op individuele basis gebruik van andere kanalen om hun kennis verder op peil te houden.

Een afvaardiging van het verantwoordingsorgaan is aanwezig bij de themabijeenkomsten van de Pensioenfederatie.

Het verantwoordingsorgaan wordt door DNB niet gezien als medebeleidsbepaler en behoeft daarom ook niet getoetst te worden bij DNB. Natuurlijk wenst het verantwoordingsorgaan op basis van voldoende kennis een volwaardige gesprekspartner van het bestuur te zijn. In 2020 is een deskundigheidstoets afgelegd. Op elk deskundigheidsgebied voldoet minimaal 1 VO-lid aan de norm. Het VO als totaal voldoet aan het gevraagde niveau. Er zijn diverse verbeteringen mogelijk en deze maakten onderdeel uit van het opleidingsplan in 2021. Het verantwoordingsorgaan vervult een zeer waardevolle en gewaardeerde functie als gesprekspartner voor het bestuur en vertegenwoordiger van de deelnemers.

Zelfevaluatie

Jaarlijks voert het bestuur van Bpf Beton een zelfevaluatie uit. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. De zelfevaluatie heeft op 8 september 2021 plaatsgevonden.

De zelfevaluatie stond dit jaar in het teken van:

- evaluatie van de nieuwe governance en werking commissiestructuur.

De bestuursleden vinden dat het nieuwe bestuursmodel met commissies prettig en efficiënt werkt. Met name de diepgang binnen de commissies over de onderwerpen en rapportages en de toelichting op high lights tijdens de bestuursvergaderingen voelt goed en werkt efficiënt.

Dit resulteert ook in een adequate besturing van het fonds en de eindverantwoording blijft bij het voltallige bestuur liggen.

Bestuur is eenduidig in haar visie dat de nieuwe governancestructuur werkt zoals beoogd.

3.3 Communicatie

Het bestuur heeft een communicatiejaarplan en een communicatiebeleidsplan. In de bestuursvergadering van 25 januari 2019 is het beleidsplan 2019-2021 vastgesteld. Het verantwoordingsorgaan heeft daarover positief geadviseerd. Het communicatiejaarplan 2021 is op 31 maart 2021 door het bestuur vastgesteld.

Het communicatiebeleid is er op gericht om - alle wettelijke verplichtingen in acht nemend - transparant informatie te verschaffen aan de (gewezen) deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgevers. Het bestuur wil het pensioenbewustzijn van de belanghebbenden verhogen en meer inzicht geven in hun persoonlijke situatie. Het gebruik van heldere en begrijpelijke taal is hierbij een voorwaarde.

Aan Stichting Pensioenregister (SPR) worden de scenariobedragen beschikbaar gesteld ten behoeve van de zogenoemde navigatiemetafoer. De gekozen rekenmethodiek voor de scenariobedragen betreft de generieke variant van de Uniforme Reken Methodiek (URM). Op het UPO wordt deze navigatiemetafoer getoond.

Voorwaardelijkheidsverklaring

In alle verplichte uitingen en overige informatieverstrekking wordt het 5-jarig overzicht over de hoogte van de toeslagverlening en eventuele kortingen opgenomen. Het 10-jarig overzicht wordt op de website ter beschikking gesteld. Het overzicht voor actieven en inactieven wordt jaarlijks bijgewerkt met de eventuele verhogingen of verlagingen. Ook is informatie opgenomen over de eventuele kortingsmaatregel uit hoofde van de MVEV-kortingsmaatregel. Op 26 februari 2021 is de voorwaardelijkheidsverklaring per 1 januari 2021 vastgesteld. Per 1 januari 2021 is er geen toeslag verleend, maar de pensioenen zijn ook niet verlaagd.

Pensioen 1-2-3

Pensioen 1-2-3 informeert gelaagd, persoonlijk en concreet over de pensioenregeling. Nieuwe deelnemers krijgen bij hun arbeidsvoorwaardengesprek laag 1 van het Pensioen 1-2-3. Op de website staat een directe koppeling naar het Pensioen 1-2-3 die de pensioenregeling in 3 lagen uitlegt.

Website

Bpf Beton heeft een eigen website, www.betonpensioen.nl. Het doel van de website is alle belanghebbenden te informeren en de betrokkenheid en het kennisniveau te vergroten. Het bestuur werkt aan continue verbetering van de online dienstverlening. De website is ook geschikt om te raadplegen op een smartphone of tablet.

Eind 2020 is een analyse op de gebruikerservaring en het gebruiksgemak van de website uitgevoerd. Deze rapportage is behandeld in het overleg van de communicatiecommissie op 14 januari 2021. Op basis hiervan is een plan van aanpak opgesteld tot aanpassing van de website. Ook de uitkomsten uit het communicatie-onderzoek naar de ervaringen van deelnemers met onze communicatiemiddelen is hierin meegenomen. Medio 2021 is het nieuwe design ontwikkeld. Het design van de nieuwe website heeft volop aandacht voor het verbeteren van de functionaliteiten (doelgroepgerichtheid, gebruikersvriendelijkheid, contactfunctie, zoekfunctie, indeling, minimaliseren kliks). Het design is uiteraard ook geschikt gemaakt voor tablet en smartphone. De website oogt moderner en frisser, er wordt meer gebruik gemaakt van beeld en minder/kortere content. Eind 2021 is de vernieuwde website in de nieuwe omgeving gebouwd en is gestart met het herschrijven van de content. De nieuwe website wordt voor het in de loop van 2022 online gezet.

Voor Nu en Later - Pensioenmagazine voor deelnemers en gepensioneerden

In 2021 is in juli en december een editie van het pensioenmagazine Voor Nu en Later per post verstuurd.

De juli editie stond in het teken van informatie over de vernieuwing van "Mijn Pensioen", aanpassingen van het reglement (waaronder verlof en pensioenopbouw) en de verdeling van pensioen bij echtscheiding. Ook stond er een artikel in over de gevolgen van het inwisselen van partnerpensioen en over de financiële situatie van het fonds.

In het nummer dat eind december werd verstuurd (editie januari 2022) stond een artikel over het niet verhogen en niet verlagen van de pensioenen per 1 januari 2022. Deze informatie over de regeling per 1 januari 2022 is ook in een persoonlijke brief aan alle deelnemers gestuurd. Ook stond er een artikel in over de aanpassing van de AOW leeftijd, wat er is geregeld als de deelnemer ziek wordt en wanneer het pensioenfonds de pensioenpremie doorbetaalt. Daarnaast zijn de cijfers over 2022 bekend gemaakt en zijn de uitkomsten van het onderzoek naar kosten van pensioenfondsen gedeeld.

Voorts heeft ieder blad een column van één van de bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan die op persoonlijke titel een artikel schrijft. Werkgevers ontvangen het blad ook, met de mogelijkheid om meerdere exemplaren te ontvangen voor de leestafel in de kantine. De pensioenbladen zijn ook op de website terug te vinden.

Werkgeverscommunicatie

Naast het beschikbaar stellen van het pensioenmagazine werd eind 2021 een brief aan de werkgevers gestuurd om hen te informeren over de premies en andere kerncijfers voor 2022 en het verzoek de wijzigingen (in- en uit dienst, hoogte salaris e.d.) in 2022 door te geven. Daarnaast ontvingen zij een kopie van de brief die aan de deelnemers is gestuurd over het niet verhogen van de pensioenen per 1 januari 2022.

Verkort jaarverslag 2020

Het jaarverslag 2020 is kort samengevat met de belangrijkste onderwerpen voor de deelnemers in de vorm van een infographic. Op een laagdrempelige manier belichtten we de voor de deelnemer relevante hoofdlijnen uit het jaar 2020 op een interactieve manier. Voor meer details per onderwerp klikt men door naar achterliggende webpagina's. De infographic is ook gebruikt om het bestuur dichterbij de deelnemer te brengen met persoonlijke quotes over wat zij bijdragen aan en willen betekenen voor het pensioenfonds. De infographic is in het pensioenblad Voor Nu en Later opgenomen en op de website geplaatst.

Digitale communicatie

Daar waar mogelijk wordt digitaal gecommuniceerd. Het heeft als voordeel dat het efficiënter en beter meetbaar is. Het is makkelijk om doelgroepgerichte content digitaal te gebruiken en geeft meer mogelijkheden om informatie gelaagd aan te bieden. Bovendien is het op termijn kostenbesparend. Persoonlijk contact blijft altijd mogelijk.

Communicatie over de financiële situatie

De dekkingsgraad is in één oogopslag zichtbaar als thermometer op de homepage van de website. Gedurende het jaar is ook herhaald gecommuniceerd over de zorg omtrent de lage dekkingsgraad en de niet uit te sluiten kans op verlagen.

Klankbordgroep

Om meer betrokkenheid te creëren bij de communicatie vanuit ons fonds is een klankbordgroep opgericht. Zo is de klankbordgroep in 2021 onder andere betrokken bij de infographic van het jaarverslag,

Voor werkgevers is aansluiting gezocht bij Betonhuis (branchevereniging). De adviescommissie sociale aangelegenheden treedt op als klankbord.

3.4 Risicoparagraaf

Algemeen

Het risicomanagement van het fonds ondersteunt de missie, visie en strategie van het fonds. Het fonds wil enerzijds beleggingsrendement maken om de doelstellingen van het fonds te kunnen realiseren, terwijl het fonds anderzijds de risico's wil beperken.

Risicohouding

In het kader van het Financieel Toetsingskader (FTK) heeft het bestuur, in samenspraak met het verantwoordingsorgaan en na overleg met cao-partijen, de risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding is in eerste instantie kwalitatief bepaald.

Lange termijn

- Gericht op een zo hoog mogelijk pensioenresultaat;
- Minimaal kostendekkende premie om nominale pensioenen in te kunnen kopen;
- Een hogere premie dan minimaal kostendekkend ter verhoging van het pensioenresultaat is acceptabel binnen het door cao-partijen vastgestelde premiebudget;
- Enig risico nemen om een zo goed mogelijk rendement op de beleggingen te halen;
- Een beleggingsmix met een hoog risicoprofiel is niet gewenst.

Korte termijn

- Is gericht op het verlenen van toeslagen;
- Is gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van een korting van aanspraken en pensioenrechten;
- Een eventuele korting dient zo beperkt mogelijk gehouden te worden, hetgeen pleit voor een zo groot mogelijke spreidingsperiode, tenzij dit financieel onverantwoord is.

Het bestuur heeft de risicohouding voor de korte termijn gekwantificeerd naar een strategische beleggingsportefeuille met een Vereist Eigen Vermogen (VEV). Deze risicohouding voor de korte termijn past binnen het risicoprofiel. Sinds 2009 ligt de actuele dekkingsgraad onder het VEV, en is er derhalve een tekortsituatie, en stelt het fonds jaarlijks een herstelplan op.

Het bestuur heeft de risicohouding voor de lange termijn vertaald naar de volgende grenzen voor de haalbaarheidstoets:

- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad is het verwachte pensioenresultaat 80%;
- In een slecht weer scenario mag het pensioenresultaat maximaal 40% lager zijn dan het bovengenoemde verwachte pensioenresultaat.

Deze uitkomsten gelden over een periode van 60 jaar onder de veronderstellingen van de haalbaarheidstoets die DNB heeft voorgeschreven. Het bestuur acht de periode van 15 jaar, waar de ALM-studie van uit gaat, realistischer om lange termijn effecten van beleidsalternatieven door te rekenen en tegen elkaar af te wegen.

Missie

Uit de missie (beschreven in paragraaf 3.1.3, pagina 21) blijkt dat het fonds ook een reële ambitie heeft, namelijk om op lange termijn minimaal een deel van de inflatie bij te kunnen houden. Het FTK stuurt echter op de bescherming van de nominale pensioenaanspraken. Het sturen op nominale en reële ambitie is lastig te combineren. Het bestuur ziet hierin een mogelijk risico, omdat het veiligstellen van nominale pensioenen ten koste gaat van bovengenoemde reële ambitie. Dit risico speelt vooral bij het beheersen van het renterisico. Het bestuur probeert hier continu de ideale mix in te vinden..

ALM studie

In 2021 is een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. In deze ALM is 15 jaar vooruitgekeken en zijn circa 2000 verschillende economische scenario's doorgerekend. Voor de conclusies verwijzen wij naar het hoofdstuk vermogensbeheer in dit jaarverslag (pagina 37/38). Deze ALM-studie is gedeeld met cao-partijen omdat een conclusie was dat de financierbaarheid van de regeling onder druk staat. Bestuur en cao-partners hebben in 2021 opnieuw overleg gevoerd over de impact van deze conclusie. Dit heeft geleid tot een tijdelijke oplossing in de vorm van een verhoging van de premie. Partijen onderhandelen in 2022 verder over een structurele oplossing voor de premie en inhoud van de pensioenregeling.

Integraal Risicomanagement

De sleutelfunctiehouder risicobeheer is tevens onafhankelijk bestuurslid risicomanagement en voorzitter van de commissie integraal risicomanagement (IRM). De sleutelfunctiehouder rapporteert aan het bestuur en aan de raad van toezicht. In deze rapportage wordt een overkoepelend beeld gepresenteerd van de strategische, de financiële en de niet-financiële risico's. De vervuller van de risicobeheerfunctie maakt deze integrale risicorapportages en verzorgt daarnaast risico-voorleggers voor het bestuur bij belangrijke rapportages en voorgenomen beslissingen. Het beleid, de taken en bevoegdheden van de sleutelfunctie risicomanagement en van de IRM-commissie zijn vastgesteld door het bestuur.

Onderstaand lichten we de voornaamste risico's toe.

Strategische risico's

De strategische risico's zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2020. De twee belangrijkste strategische risico's:

- het risico dat de rente en de rendementen langdurig laag blijven, waardoor het fonds niet tijdig kan herstellen en daarom kortingen moet doorvoeren;
- het risico dat door de toenemende complexiteit en kosten het draagvlak voor de pensioenregeling in de sector gaat afnemen.

Financiële risico's

Ook de belangrijkste financiële risico's zijn niet gewijzigd ten opzichte van het vorige boekjaar. Het renterisico, marktrisico, valutarisico en inflatierisico zijn de risico's met de hoogste netto score. De beïnvloeding van deze risico's vanuit het pensioenfonds is beperkt. Deze risico's hangen nauw samen met het strategische beleggingsbeleid. De uitkomsten van het gevoerde beleid komen samen in de dekkingsgraad van het fonds. Het bestuur wil enerzijds rendement behalen en anderzijds de daarmee gepaard gaande risico's adequaat beheersen.

Onderstaande tabel geeft de marktdekkingsgraad weer per 31 december 2021 vanuit het startniveau van 110%. Deze tabel is onderdeel van de risicorapportage van de vermogensbeheerder, die op kwartaalbasis door het bestuur besproken wordt. De tabel laat de impact van renteschokken en aandelenschokken op de marktdekkingsgraad zien. Het bestuur monitort nauwgezet de financiële risico's.

Marktdekkingsgraad scenarioanalyse					
Aandelen					
Rente	-40%	-20%	0%	20%	40%
2%	106	121	135	150	164
1%	98	110	122	134	146
0%	91	101	110	119	129
-0,5%	88	96	104	113	121
-1%	84	92	99	107	114

Bron: BMO Risicorapportage Q4 2021

Renterisico

Het renterisico is het risico dat bij renteveranderingen de waarde van de beleggingen anders beweegt dan de waarde van de verplichtingen. Het renterisico wordt voor 55% afgedekt. Het bestuur hanteert een rentestafel waarbij de koppeling wordt gelegd tussen het afdekkingspercentage en het niveau van de 30-jaars Euroswaprente. Het huidige niveau van 55% is het laagste percentage van de rentestafel. Bij een renteniveau van 2,25% wordt dit percentage in principe verhoogd tot 60%. Op basis van de ALM-studie is de rentestafel vanaf 2022 aangepast. De stappen in de stafel zijn kleiner gemaakt, zodat de renteafdekking bij hogere renteniveaus sneller stijgt.

Het bestuur maakt mede gebruik van rentederivaten om de renteafdekking te realiseren. Per kwartaal ontvangt het bestuur een risicorapportage, waarin onder andere (potentiële) renteschokken en aandelenschokken zijn opgenomen, ter bewaking van de onderkant van de dekkingsgraad. Ook wordt in dit rapport de effectiviteit van de renteafdekking gerapporteerd aan het bestuur.

Het bepalen van de hoogte van het onderpand dat aan de tegenpartijen van de renteswaps wordt gevraagd of verstrekt, vindt dagelijks plaats.

Marktrisico

Marktrisico is het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van de beleggingen binnen de Returnportefeuille.

Bpf Beton loopt marktrisico over de hele Returnportefeuille. Op basis van de ALM-studie wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. Uitgangspunt in het beleid is dat het marktrisico wordt beperkt door een goede spreiding over de diverse beleggingscategorieën. Per categorie is een strategische weging vastgesteld, met daaraan gekoppeld een bandbreedte. Voorts heeft het bestuur een beleid vastgesteld om managers te selecteren en afspraken gemaakt over de monitoring van deze managers. In het beleggingsplan en het daarin aangegeven beleggingsmandaat worden jaarlijks de beheersingsafspraken vastgelegd. Deze afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de performancemeting, de benchmarks, het renteafdekkings-, valuta- en derivatenbeleid, en de risicometing en –beheersing. Tenslotte zijn door het bestuur triggers bepaald op de 30-jarige swaprente, de stand van de aandelenbeurs (S&P 500), het aandelengewicht in de portefeuille en de tracking error ten opzichte van de verplichtingen. Als er een trigger afgaat, bespreekt het bestuur de benodigde actie.

Diversificatie binnen beleggingscategorieën wordt mede bereikt door te beleggen via fondsen. Door beleggingsrestricties aan beheerders op te leggen wordt het concentratierisico beperkt.

Niet-financiële risico's

Het bestuur heeft ook de niet-financiële risico's vastgesteld. Het uitbestedingsrisico en de beveiliging van de IT-systemen zijn de twee risico's met het hoogste netto risico. Het netto risico betreft het geschatte restrisico na de genomen beheersmaatregelen. De netto risico's bevinden zich binnen de risicohouding van het fonds.

Na het uitbreken van de Covid-19-crisis in 2020 heeft het bestuur een crisisteam ingesteld en heeft het fonds in nauw contact gestaan met de uitbestedingspartners van het fonds om de continuïteit van de uitbestede activiteiten te monitoren. Reeds in de loop van 2020 is de monitoring van de covid-19 crisis overgedragen aan de normale bestuursstructuur. Dit is in 2021 voortgezet.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad. Dit risico is beperkt door duidelijke afspraken te maken met uitbestedingspartijen. Het uitbestedingsbeleid is leidend bij het afsluiten van contracten en het maken van dienstverleningsafspraken met uitbestedingspartners. Conform het uitbestedingsbeleid worden uitbestedingspartners jaarlijks geëvalueerd. Centric, BMO en SARE&F zijn de belangrijkste uitbestedingspartners. Hiermee zijn serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening contractueel vastgelegd. Deze serviceorganisaties verstrekken ons bovendien ISAE 3402 Type II-rapportages, waarmee een onafhankelijke accountant vaststelt dat in scope zijnde beheersmaatregelen ook gewerkt hebben. Jaarlijks worden deze rapportages beoordeeld en in de bestuursvergadering besproken.

IT-risico

Het pensioenfonds besteedt de pensioenuitvoering uit aan Centric PalS. Dientengevolge wordt gebruikt gemaakt van de IT van Centric om de administratie uit te voeren. Het fonds onderzoekt hoe de uitbestedingspartijen de opzet van IT en IT-infrastructuur binnen de eigen organisatie hebben ingericht in relatie tot het beleid van het fonds. De IT-beleids- en beheersdoelstellingen zijn vastgelegd door het fonds en gelden ook voor Centric en de andere uitbestedingspartners. Het IT-risico en de omgang met vertrouwelijke en/of privacygevoelige gegevens is onder andere geborgd door bovengenoemde ISAE 3402 rapportage type II.

IORP II en ERB

In het kader van IORP II is de actuariële functie ingevuld bij de certificerend actuaaris van het pensioenfonds. Voor het risicobeheer is de onafhankelijke bestuurder risicomanagement de sleutelfunctiehouder en is een externe partij aangesteld als vervuller. Voor de interne auditfunctie is een externe deskundige benoemd als sleutelfunctiehouder en is een externe partij aangesteld voor de rol van vervuller. Daarmee zijn alle IROP II functies geborgd.

In 2021 heeft het bestuur de eerste eigen risicobeoordeling (ERB) vastgesteld en aan DNB gerapporteerd. In deze ERB is onder andere de impact op de strategische doelstellingen van een achttal scenario's geanalyseerd. De uitkomsten van deze analyses zijn een aanvulling op de reguliere risico's, die eerder in deze paragraaf zijn samengevat. Het bestuur heeft in de ERB een drietal vervolgacties geformuleerd:

- Check of de preventieve maatregelen welke de pensioenadministrateur heeft getroffen om cybercrime tegen te gaan, passend zijn gegeven de risicohouding van het fonds.
- Stel een draaiboek op tussen het fonds en Centric om zodoende een proces te starten indien BPF Beton getroffen wordt door een aanval van cybercrime. En voer vervolgens gezamenlijk een simulatie van cybercrime uit.
- Het projectplan en de risicoanalyse voor de tijdige implementatie van het nieuwe pensioenstelsel worden levend gehouden en tussentijds aangepast, bijvoorbeeld aan externe wijzigende omstandigheden, en periodiek gemonitord.

Deze zijn in het integrale risicorapport opgenomen en worden door de IRM-commissie en de sleutelfunctiehouder bewaakt.

3.5 Beleggingen

3.5.1 Marktontwikkelingen 2021

Terugblik

2021 stond in het teken van de Covid-19 pandemie, records op aandelenbeurzen en een oplopende inflatie.

De economische groei veerde in het begin van het jaar op toen vaccinatieprogramma's in de westerse wereld op stoom kwamen en lock-down maatregelen opgeheven konden worden. De zorgen omtrent het Covid-19 virus namen echter weer snel toe met de ontdekking van nieuwe agressievere (delta) en besmettelijkere (omikron) varianten van het virus.

Het marktvertrouwen werd positief beïnvloed door stimulerende maatregelen van centrale banken en overheden. Zo werd er in het begin van het jaar in de Verenigde Staten \$1,9 biljoen aan steunpakketten uitgerold, in november gevolgd door nog eens \$1 biljoen aan infrastructuur investeringen. In Europa werd tot het ondenkbare besloten om als EU obligaties uit te geven om stimuleringen te financieren.

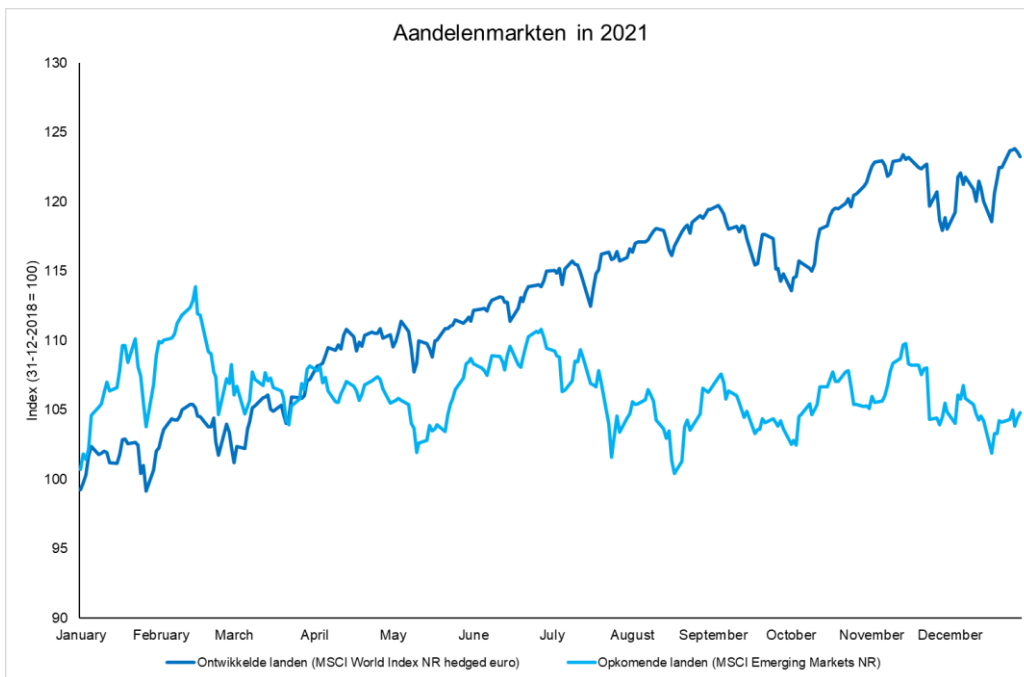
Maar wellicht was de belangrijkste trend van 2021 wel de ongekeerde stijging van de inflatie. Terwijl in 2020 een hogere inflatie ver weg leek en deflatie zelfs nog als grootste gevaar werd gezien, is de inflatie in 2021 opgelopen tot niveaus die niet meer zijn gezien sinds de jaren tachtig. De inflatie in de eurozone liep tot bijna 5% per jaar op, terwijl deze in de VS zelfs tot 7% steeg. De belangrijkste oorzaak was in eerste instantie de grote herstellvraag van consumenten nadat de lockdowns waren teruggedraaid. De aanbodzijde kon deze sterke groei van de vraag niet bijhouden. Er ontstonden al snel grote problemen in de wereldwijde bevoorradingsketen – het beste getypeerd door het vastgelopen schip Ever Given in het Suez-kanaal dat wekenlang het nieuws domineerde. Ook grondstoffenprijzen liepen fors op de doordat de hoge vraag naar grondstoffen niet kon worden beantwoord omdat tijdens de coronacrisis in 2020 investeringen fors zijn teruggeschaald.

In eerste instantie was de perceptie dat de hoge inflatie slechts een tijdelijk fenomeen zou zijn en dat deze weer zou terugvallen als de bevoorradingsketen op orde was gekomen. Langzamerhand kwam echter het besef dat de hoge en stijgende inflatie toch ook structurele kenmerken heeft, zoals sterke stijging van woningprijzen en een groot tekort aan personeel in veel sectoren, dat leidt tot hogere lonen. Hoge inflatie en bijbehorende hogere rentes (van de Amerikaanse centrale bank, de Fed, worden in 2022 renteverhogingen verwacht) zijn nu een van de grootste zorgen van beleggers voor de komende jaren.

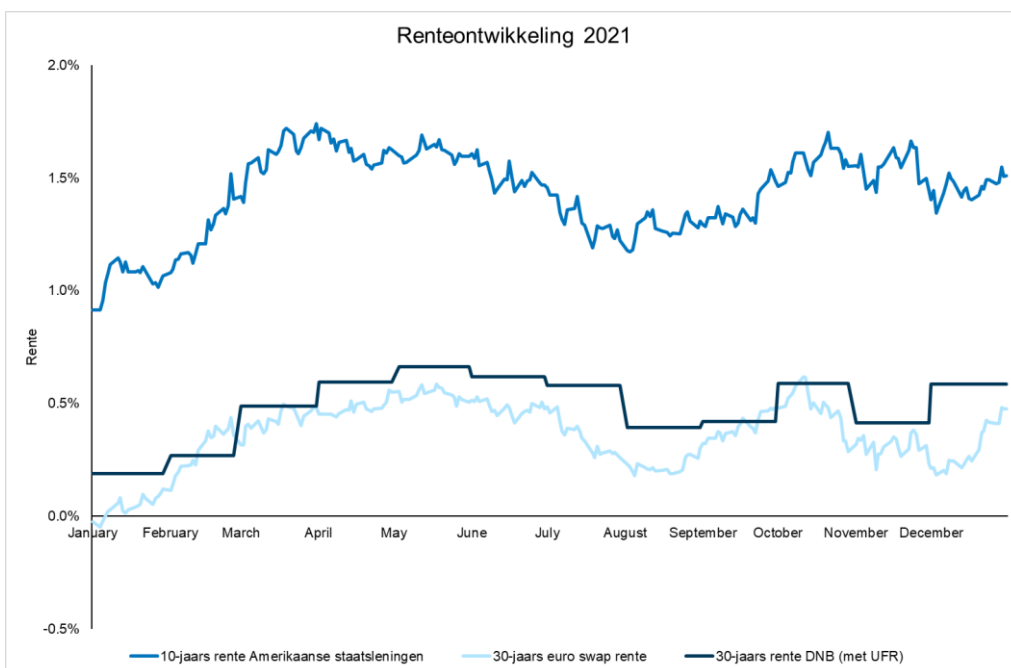
Een andere belangrijk thema van 2021 is dat het beeld in China zorgwekkender geworden is. Het Chinese overheidsbeleid heeft er onder meer toe geleid dat technologiebedrijven tot de orde werden geroepen. Daarnaast kwam de vastgoedsector in China in de problemen. De jarenlang met zeer veel riskante leningen opgebouwde vastgoedsector was de motor van de Chinese economische groei geworden, maar kwam in problemen toen vastgoedbedrijf Evergrande niet meer aan haar betalingsverplichtingen bleek te kunnen voldoen. Dit alles heeft er toe geleid dat, afgezien van de nog altijd voortdurende geopolitieke spanningen tussen China en de VS en Europa, er grote zorgen zijn over de economische groei in China als belangrijke component in de groei van de wereldeconomie.

Het beeld van de aandelenmarkten was in 2021 positief. Aandelen ontwikkelde markten rendeerden over heel 2021 ruim 23% (MSCI World NR Index euro-hedged), terwijl opkomende markten aandelen circa 5% hoger sloten ultimo 2021 (MSCI Emerging Markets Index in euro).

De voor Nederlandse pensioenfondsen belangrijke 30-jaars euro swaprente steeg over 2020 van -0,02% naar 0,48% (zie onderstaande grafiek 'Renteontwikkeling 2021').

In ons resultaat is de toename van de ontwikkelde landen ook terug te zien bij de regel aandelen in de tabel rendementen per categorie (zie pagina 37)

Het effect van de positieve renteontwikkeling komt terug in het negatieve resultaat van de matchportefeuille (tabel rendementen per categorie pagina 37)

Bron: Bloomberg, BMO Global Asset Management

3.5.2 Beleggingsbeleid van het pensioenfonds

De waarde van de totale beleggingsportefeuille steeg in 2021 naar circa € 1.416 miljoen (incl. derivaten met negatieve waarde) (2020: € 1.369 miljoen). De returnportefeuille liet in 2021 een positief rendement zien. De matchportefeuille is in waarde gedaald als gevolg van de gestegen rente. De gestegen rente zorgde echter ook voor een daling van de waarde van de verplichtingen. De combinatie van

een positief rendement op de beleggingen en een daling van de waarde van de verplichtingen heeft per saldo geleid tot een stijging van de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien per eind 2021.

CATEGORIE	Weging	Norm*	Belegd Vermogen in 1.000 **	
	31-12-2021	2021	01-01-2021	31-12-2021
<i>Return portefeuille</i>	60.2%	58,6%	830.425	852.463
<i>Match portefeuille</i>	39.8%	41,4%	538.885	563.355
Totaal portefeuille	100%	100%	1.369.310	1.415.818
<i>Liquide Return portefeuille</i>				
Aandelen	81,1%	80,9%	454.546	462.869
Obligaties	18,9%	19,0%	117.148	107.392
Liquide middelen	0,0%	0,1%	1.072	202
Totaal liquide Returnportefeuille	100%	100%	572.766	570.462
<i>Illiquide Return portefeuille</i>				
Onderhandse leningen	0,0%	0,0%	54	37
Vastgoed SAR&F	28,8%	28,2%	75.995	81.179
Vastgoed Schroders	0,2%	0,2%	413	465
Beursgenoteerd vastgoed	9,8%	9,6%	22.026	27.514
Hypotheken	46,3%	46,9%	129.412	130.603
Catastrophe obligaties	14,9%	15,1%	29.760	42.204
Totaal illiquide Returnportefeuille	100%	100%	257.659	282.001
Totaal Return portefeuille	100%	100%	830.425	852.463
<i>Liquide Match portefeuille</i>				
Euro Staatsleningen	51,8%	50,7%	213.236	291.984
Bedrijfsobligaties	29,3%	27,9%	158.047	164.798
Nominale renteswaps + Liquiditeiten	18,9%	21,4%	167.602	106.573
Totaal Match portefeuille	100%	100%	538.885	563.355

* Bij de kolom norm 2021 wordt uitgegaan van de “zwevende” norm voor Bpf Beton wat een betere weerspiegeling geeft hoeveel de portefeuille in lijn ligt met haar benchmark.

** Het betreft het belegd vermogen incl. negatieve derivaten.

ALM Studie

In 2021 is een ALM-analyse uitgevoerd. Deze studie heeft in grote mate bevestiging gegeven dat de huidige portefeuille goed voldoet en heeft daarmee geen wijzigingen voor de strategische portefeuille tot gevolg gehad. In deze studie is eveneens expliciet gekeken naar een 5-jaars horizon in verband met de implementatie van het pensioenakkoord. Dat heeft geleid tot een aanpassing van de structuur van de rente(afdekkings)staffel van Bpf Beton. Hier worden vanwege de laagrente-omgeving met ingang van 2022 bij kleinere rentewijzigingen en bij lagere renteniveaus de afdekkingpercentages aangepast.

Tevens heeft Bpf Beton naast de bestaande risicobeheersingsmaatstaven een additionele risicobeheersingsmaatstaf toegevoegd in de vorm van een bandbreedte rondom het strategisch Vereist Eigen Vermogen. Indien het actuele Vereist Eigen Vermogen niet meer binnen de bandbreedtes ligt rondom het strategisch Vereist Eigen Vermogen, zal Bpf Beton een evaluatie naar de oorzaken uitvoeren en vervolgens bepalen of nadere acties nodig zijn.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Bpf Beton vindt het belangrijk om maatschappelijk verantwoord met het pensioengeld van haar deelnemers om te gaan. Daarom kent ons fonds een beleid met heldere afspraken over hoe we maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Het MVB-beleid van Bpf Beton is gericht op het identificeren en terugdringen van duurzaamheidsrisico's, maar ook op het signaleren van kansen. Hierbij geldt de dubbele materialiteit van het beleid, oftewel de duurzaamheidsrisico's van de wereld op de portefeuille alsmede de duurzaamheidseffecten van de beleggingen in de portefeuille op de wereld.

Het MVB-beleid lag eerder vast in verschillende documenten. Dit beleid is samengevat in een MVB-beleidsdocument, waarvan de meest recente versie medio 2021 is vastgesteld.

Uitgangspunten

De algemene uitgangspunten van ons beleggingsbeleid gelden ook voor ons MVB-beleid. Het MVB-beleid van Bpf Beton is gebaseerd op onze bestuurlijke visie en beleggingsovertuigingen, relevante wet- en regelgeving, (inter)nationale standaarden en richtlijnen, maatschappelijke verwachtingen en onderzoek onder onze deelnemers.

In het MVB-beleid van Bpf Beton is vastgelegd aan welke criteria onze beleggingen moeten voldoen. Deze criteria zijn vastgelegd in de actuariële en bedrijfstechnische nota. Deze is gepubliceerd op de website.

Ons MVB-beleid sluit aan bij de belangrijkste internationale afspraken die zijn vastgelegd door de Verenigde Naties en Bpf Beton onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarbij gebruiken wij het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. Bpf Beton steunt het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB Convenant) voor de pensioensector. In dit kader wordt de nadruk gelegd op langetermijnwaardcreatie in lijn met het lange termijnperspectief van het pensioenfonds.

Uitvoering

Bpf Beton hanteert de volgende mitigatie strategieën voor het implementeren van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid:

- Engagement (actieve dialoog met ondernemingen)
- Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen
- Uitsluitingen

Bpf Beton evalueert jaarlijks haar MVB-beleid en heeft daarbij besloten tot verdere verfijning van haar MVB-beleid in de vorm van focus op de thema's Klimaat en Arbeidsomstandigheden.

Engagement

De essentie van engagement is dat duurzame ontwikkeling en beheersing van duurzaamheidsrisico's op de agenda wordt gezet bij ondernemingen waarin wordt belegd. In opdracht van Bpf Beton gaat BMOGAM het gesprek aan met bedrijven waarin Bpf Beton belegt om hen te overtuigen van het belang van MVB. Dit geschiedt middels Responsible engagement overlay (Reo). Hier wordt in de Reo rapportage per kwartaal verslag over uitgebracht aan Bpf Beton vanuit de Fiduciair. Deze rapportage wordt op kwartaalbasis op de website gepubliceerd en beschikbaar gesteld aan de deelnemers.

Binnen de aandelenportefeuille van Bpf Beton zijn 597 ondernemingen aangesproken, wat 269 keer resultaat heeft opgeleverd. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille is met 98 ondernemingen de dialoog gezocht, wat in 69 gevallen tot positieve verandering heeft geleid.

Voorbeeld van engagement (Klimaatverandering):

Climate Action 100+ (SDG 13)

Wij zijn een actieve deelnemer aan Climate Action 100+ en zijn op dit moment betrokken bij 28 engagements met ondernemingen. Wij dragen ook bij aan de strategische richting van CA100+ via de nieuw opgerichte Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC).

Climate Action 100+ is een initiatief dat is gestart door een aantal grote internationale beleggers en dat tot doel heeft om ervoor te zorgen dat 's werelds grootste uitstoters van broeikasgassen actie ondernemen tegen klimaatverandering. In totaal worden 167 bedrijven die van cruciaal belang zijn voor de overgang naar een koolstofarme economie bij het initiatief betrokken. De drie uitdagingen die wij meegeven aan de ondernemingen zijn: invoeren van een sterk governancekader inzake klimaatverandering; actie ondernemen om de uitstoot van broeikasgassen in de hele waardeketen te verminderen; en verbeteren van de informatieverstrekking door bedrijven.

In 2021 hebben wij 45 bijeenkomsten gehouden. Dit resulteerde in een aantal belangrijke mijlpalen bij ondernemingen waarmee wij in gesprek waren. Vistra Energy heeft bijvoorbeeld een duidelijke doelstelling voor emissies vastgesteld. China Shenhua stelde een net zero doelstelling vast en publiceerde een klimaatrapport gebaseerd op de principes van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). General Motors heeft ambitieuzere doelstellingen voor de elektrificatie van voertuigen vastgesteld. Total was een van de bedrijven die een door het bestuur van Total gesteunde resolutie over de klimaatverandering ter stemming aan de aandeelhouders hebben voorgelegd.

Voorbeeld van engagement (Arbeidsomstandigheden):

Leefbaar loon (SDG 1, 5, 8, 12)

Dit meerjarige engagementproject rond grote winkelbedrijven uit Noord-Amerika en het VK richtte zich in 2021 op negen ondernemingen. Binnen de sector betreft dit vijf koplopers en vier achterblijvers op basis van ESG-criteria. Dit stelt ons in staat om de 'best practices' binnen de sector in kaart te brengen.

Ons engagement was erop gericht de bredere aanpak van ondernemingen inzake hun personeelsbeleid te bespreken. Wij hebben het gebruik van het Workforce Disclosure Initiative (WDI) bevorderd. WDI biedt bedrijven een manier om inzicht te krijgen in hun eigen beleid en zorgt ervoor dat dit beleid in overeenstemming gebracht kan worden met internationale normen. Het stelt bedrijven ook in staat om naar buiten toe aan te kunnen tonen dat hun personeelsbeleid resultaten oplevert voor zowel het bedrijf als de werknemers.

We hebben deelgenomen aan een aantal initiatieven van beleggers: 1) Platform Living Wage Financials (PLWF), waar we voorzitter zijn van de Garment & Footwear Working Group en vanaf januari 2022 zullen toetreden tot het PLWF Management Committee; en 2) Good Work Coalition, een samenwerkingsverband georganiseerd door ShareAction, dat zich richt op Britse supermarkten.

Het bedrijf Fast Retailing heeft toegezegd te zorgen voor leefbare lonen in haar toeleveringsketen. Wij hebben bij de onderneming aangedrongen op meer transparantie over hun beleid ten aanzien van leefbare lonen.

Ook buiten de sector detailhandel zijn wij ons gaan bezighouden met de kwestie van leefbare lonen. Na onze engagement met Hargreaves Lansdown aan het begin van het jaar is het bedrijf in juni 2021 een door de Living Wage Foundation geaccrediteerde werkgever geworden.

Stemmen

Bpf Beton maakt gebruik van haar stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen binnen de wereldwijde aandelenportefeuilles. Hierbij wordt kritisch gekeken naar de maatschappelijke context waarin een onderneming opereert. De uitvoering hiervan vindt plaats binnen de fondsen van Northern Trust.

In 2021 zijn 35.023 stemmen uitgebracht op aandeelhoudersvergaderingen. In ruim 9% van de gevallen is er een tegenstem uitgebracht.

Uitsluitingen

In lijn met wet- en regelgeving sluit Bpf Beton ondernemingen uit, die rechtstreeks betrokken zijn bij de productie, verkoop of distributie van clustermunitie danwel meer dan 50% eigenaar zijn van een bedrijf dat clustermunitie produceert¹. Daarnaast wordt binnen de aandelenfondsen van Northern Trust uitgesloten op thermische kolen, controversiële wapens, tabak en uitsluitingen op basis van schendingen van de VN Global Compact principes. Daarnaast wordt ook in het bedrijfsobligatiemandaat uitgesloten op basis van landmijnen en clusterbommen, tabak en EU-sancties.

Daarnaast vermijdt Bpf Beton beleggingen in staatsobligaties van landen waarvoor sanctiemaatregelen gelden. Deze lijsten worden periodiek gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. Bpf Beton verlangt van haar uitbestedingsrelaties dat zij beleggingen toetsen aan deze lijsten.

Ontwikkelingen

Op 10 maart 2021 is de Europese Verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector (de Sustainable Finance Disclosure Regulation, hierna SFDR) in werking getreden. De SFDR is onderdeel van het EU Actieplan Duurzame Financiering en bevat nieuwe regels over informatieverstopping over duurzaamheid van beleggingen. Bpf beton heeft de verplichtingen voortvloeiend uit deze verordening geanalyseerd en keuzes gemaakt over de wijze van opvolging.

Bpf Beton houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Informatieverstoppingsverordening en de nog te verschijnen secundaire wetgeving. Reden hiervoor was dat er eerst gekeken wordt naar de uiteindelijke rapportage eisen en de daarmee verband houdende kosten voor het fonds.

Begin van 2022 heeft Bpf Beton een themasessie gehouden inzake het MVB beleid. Een van de uitkomsten is dat Bpf Beton de komende periode meer nadruk wil gaan leggen op de focusgebieden klimaatverandering en arbeidsomstandigheden. Onderdeel van de focus op de risico's van klimaatverandering is dat er een analyse gedaan wordt naar het eventueel volgen van een net zero strategie.

3.5.3 Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de zogenaamde benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille bedroeg in 2021 1,27%. De benchmark bedroeg 0,75%.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2021 weergegeven.

Rendementen %	2021		Out/Under Performance*
	Portefeuille	Benchmark	
Return portefeuille	12,52	11,64	0,79
Aandelen	20,01	19,61	0,34
Obligaties	1,10	1,08	0,02
Liquide middelen	0,0	0,0	0,0
Totaal Liquide Return Portefeuille	15,86	15,58	0,25
Illiquide returnportefeuille			
Onderhandse Leningen	4,94	-0,55	5,52

¹ Binnen de wet –en regelgeving is overigens wel toegestaan om vanuit beleggingsfondsen een positie te hebben in deze bedrijven door transacties (in door derden beheerde beleggingsinstellingen) gebaseerd op een index die voor minder dan vijf procent bestaat uit deze ondernemingen.

Direct onroerend goed SARE&F	7,95	10,93	-2,21
Direct onroerend goed Schroders **	12,46	12,46	0,00
Beursgenoteerd vastgoed	29,16	29,84	-0,53
Catastrofe obligaties	2,65	2,46	0,19
Hypotheken	2,11	-3,33	5,63
Totaal illiquide Return Portefeuille	6,05	4,13	1,84
Match portefeuille	-13,86	-13,95	0,10
Euro staatsleningen	-6,50	-6,74	0,25
Bedrijfsobligaties	-1,86	-1,82	-0,04
Renteswaps & Liquiditeiten	-10,29	-10,29	0,00
Totale portefeuille	1,27	0,75	0,52

* De methodiek die gehanteerd wordt voor de relatieve performance is een berekening op geometrische basis in plaats van rekenkundige basis. De berekeningsmethodiek die gebruikt wordt voor de berekening van het fondsrendement en benchmarkrendement is een tijd gewogen rendement.

** De omvang van de portefeuille van Schoders is beperkt en wordt afgebouwd. Een klein effect in de rendementen zorgt voor een hoog percentage.

Evaluatie van de beleggingsportefeuille

De portefeuille is ingedeeld in een match- en een returncomponent. Het doel van deze indeling is om een betere sturing te verkrijgen van het totale risicoprofiel. Indien (van tevoren vastgelegde) bandbreedtes worden doorbroken, wordt automatisch geherbalanceerd.

De totale portefeuille behaalde een rendement van 1,27% en een outperformance versus de benchmark van 0,75%. Het absolute rendement over 2021 is een combinatie van enerzijds het positieve rendement van de returnportefeuille (12,52%), gedreven door de stijging op de aandelenbeurzen en anderzijds het negatieve resultaat binnen de matchportefeuille (-13,86%), gedreven door de stijging van de rente.

3.5.4 Z-Score 2021

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark (een vergelijkingsmaatstaf). Een positief getal betekent dat de beleggingen van Bpf Beton beter hebben gereendeerd dan de markt; bij een negatief getal geldt het omgekeerde. Bij de berekening worden ook de kosten in de beschouwing opgenomen.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan, waarin de z-scores over een periode van 5 jaren worden berekend. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 is opgenomen dat er vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds kan worden verleend als de performancetoets lager is dan -1,28% (oude stijl) en 0 (nieuwe stijl).

De z-score voor het jaar 2021 bedraagt 0,36 (2020: 0,59). De uitkomst van de performancetoets (nieuwe stijl) is positief en bedraagt 0,46 (2020: 1,57). Bpf Beton zit hiermee boven de norm van minimaal 0.

3.6 Vooruitzichten/Gebeurtenissen na balansdatum

Toekomst pensioenregeling en nieuw pensioencontract

Het bestuur en cao-partijen vervolgen in 2022 de overleggen om naar de toekomst van de pensioenregeling te kijken en een meerjarige premieafsprake te maken. Hierbij worden de ontwikkelingen ten aanzien van de uitwerkingen van het pensioenakkoord nauwlettend in de gaten gehouden.

Het bestuur en cao-partners vormden in 2021 een projectgroep om de hoofdlijnen nader uit te werken voor de regeling voor Bpf Beton. De projectgroep formuleerde eind 2021 uitgangspunten die het bestuur begin 2022 aan cao-partijen heeft voorgelegd. Deze uitgangspunten worden met de achterban afgestemd. Het pensioenfonds heeft tot 1 januari 2027 om de nieuwe pensioenregeling in te regelen. Het bestuur en cao-partijen streven naar een eerdere implementatie.

Beëindiging pensioenuitvoering door Centric

Op 30 maart 2022 informeerde Centric PaIS, als huidige pensioenuitvoerder, het bestuur van Bpf Beton, dat zij stopt met de pensioenuitvoering voor haar klanten en dat Centric PaIS en Appel Pensioenuitvoering B.V. (Appel) onderling overeenstemming hebben bereikt over de overdracht van de bedrijfsorganisatie van Centric PaIS naar Appel.

Vanwege de afgesproken geheimhouding tussen Centric PaIS en Appel is niet eerder over de gewenste overgang gecommuniceerd.

Om een dergelijk besluit overwogen en gefundeerd te nemen, hecht het bestuur er waarde aan om Appel als kandidaat-uitbestedingsrelatie aan het uitbestedingsbeleid van het fonds te toetsen voor het voeren van de pensioenadministratie. Immers, aan een dergelijke uitbesteding zijn risico's verbonden en Bpf Beton moet en wil zicht hebben op deze risico's en wil zorgen voor een permanente beheersing van de aan uitbesteding verbonden risico's.

Het bestuur heeft voor de toetsing van Appel aan het uitbestedingsbeleid een werkgroep geformeerd, dat bestaat uit een (externe) projectmanager/senior consultant, drie bestuursleden en het team bestuursondersteuning. Het projectteam start met het onderzoek naar het antwoord op de vraag of Appel aan het uitbestedingsbeleid van Bpf Beton voldoet en adviseerde het bestuur. Op grond van het positieve eindresultaat van de toetsing is aan Centric een brief gezonden met daarin nog drie belangrijke aandachtspunten alvorens instemming aan de orde kon komen. Op grond van de bevestiging vanuit Centric Netherlands B.V. op de drie genoemde aandachtspunten, heeft Bpf Beton ingestemd met de contractovername per 1 juni 2022. In de komende maanden vindt de transitie plaats.

Bpf Beton en de oorlog in Oekraïne

Sinds 24 februari 2022 heeft Rusland een grootschalige invasie van Oekraïne ingezet. Onder meer de EU en de VS hebben deze invasie sterk veroordeeld en hebben gereageerd met forse (economische) sancties.

Het belang van Bpf Beton in Russische aandelen en vastrentende waarden is per eind januari 2022 in totaal € 3,0 miljoen ofwel 0,2% van de totale beleggingsportefeuille. Deze beleggingen zijn ondergebracht in twee beleggingsfondsen.

Het belang van Bpf Beton in Oekraïne is bijna € 900 duizend ofwel 0,06% van de totale beleggingsportefeuille.

Het bestuur van Bpf Beton heeft besloten afscheid te willen nemen van haar Russische belangen omdat hetgeen Rusland momenteel aanricht in Oekraïne alle normen waar het Westen en Pensioenfonds Beton voor staan schendt.

Het bestuur van Bpf Beton heeft vanuit haar eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid zelf de instructie afgegeven aan de betreffende fondsbeheerders dat zij niet meer belegd wenst te zijn in Russische aandelen en vastrentende waarden. Pensioenfonds Beton is zich ervan bewust dat de fondsbeheerders bij de opvolging hiervan ook gehouden zijn aan het eigen fondsbeleid en de beperkingen door internationale sanctiemaatregelen.

3.7 Financiële paragraaf

3.7.1 Samenvatting van de financiële positie van Bpf Beton

De actuele dekkingsgraad is in 2021 gestegen van 105,2% (ultimo 2020) naar 114,0% (ultimo 2021). De beleidsdekkingsgraad nam ook toe van 98,3% naar 110,0%. Dat is de grens waarop pensioenen (gedeeltelijk) verhoogd mogen worden. Volgens de huidige regels en het beleid van ons fonds is de (gedeeltelijke) verhoging van de pensioenen pas toegestaan wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind oktober 2021 boven 110% had gelegen. Per eind oktober 2021 was de beleidsdekkingsgraad 108,8%. Daarom werden de pensioenen per 1 januari 2022 niet verhoogd.

Bestuur en cao-partijen vervolgen in 2022 het overleg met elkaar om naar de toekomst van de pensioenregeling te kijken. Voor de pensioenregeling per 2023 worden nieuwe afspraken gemaakt, waarbij dan ook de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in ogenschouw wordt genomen.

Op 30 maart 2022 is de update van het herstelplan aan DNB verstuurd. Concluderend: Op basis van de maximale parameters zal het fonds (naar verwachting) binnen de gestelde termijn van 10 jaar herstellen. En is er naar verwachting vanaf 2023 sprake van een (gedeeltelijke) toeslagverlening. Ook is er geen sprake van het toepassen van kortingen.

De waarde van de totale beleggingsportefeuille steeg in 2021 van € 1370 miljoen naar € 1416 miljoen (incl. derivaten met een negatieve waarde) en de voorziening pensioenverplichting daalde in 2021 van € 1308 miljoen naar € 1248 miljoen.

De absolute bedragen zeggen op zich echter niet zo veel. Het pensioenfonds heeft nog nooit zoveel geld in de boeken gehad. Maar het kan ook zo maar veranderen. De pensioenverplichting kan in waarde behoorlijk toe- of afnemen als gevolg van rentebewegingen. Om het risico van rentebewegingen te beperken, wordt het renterisico voor een belangrijk deel afgedekt. Bij rentebewegingen kunnen dus zowel het pensioenvermogen als de pensioenverplichting in waarde toe- of afnemen.

3.7.2 Kosten uitvoering pensioenregeling

Bpf Beton maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het bestuur van Bpf Beton vindt het belangrijk open te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. De kosten van het vermogensbeheer zijn opgenomen in paragraaf 3.7.3.

De kosten worden gepresenteerd overeenkomstig de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken, eenvoudiger met elkaar worden vergeleken.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling voor 2021 bedragen € 2,38 miljoen (2020: € 2,43 miljoen). Omgerekend naar kosten per deelnemer (actieve deelnemers en pensioengerechtigde deelnemers) is dit € 156,59 (2020: € 159,98).

Een deel van de kosten wordt toegerekend aan de vermogensbeheerkosten. Dit wordt nader toegelicht en inzichtelijk gemaakt in paragraaf 3.7.4.

De kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn in 2021 met € 45 duizend afgenomen ten opzichte van 2020. De adviseurskosten zijn toegenomen. De bestuurskosten, accountantskosten en administratiekosten zijn gedaald.

De pensioenbeheerkosten zijn onderverdeeld in de categorieën:

- Bestuur, advies en controle
- Administratie

De kosten bestuur, advies en controle hebben betrekking op de bestuurlijke kosten (bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht), de advies- en controlekosten (actuaris, onafhankelijke accountant, aan derden uitbestede activiteiten) en contributies en bijdragen (waaronder toezichtkosten van DNB en AFM).

De administratiekosten hebben betrekking op de kosten met betrekking tot de deelnemers en pensioengerechtigden, werkgevers, financieel beheer, bestuursadvies en communicatie.

De kosten deelnemers bestaan uit alle werkzaamheden die de administratie van Bpf Beton verricht om de pensioenaanspraken te administreren, de uitkeringen van de pensioengerechtigden te verzorgen en alle deelnemers en gerechtigden te informeren. Te denken valt hierbij aan het verwerken van waardeoverdrachten, het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (helpdesk, website, nieuwsbrief, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief enzovoorts).

De kosten werkgever hebben betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

De financieel beheer- en bestuursadvieskosten hebben betrekking op het voeren van het bestuurssecretariaat en bestuursadvies, het opstellen van het bestuursverslag, het samenstellen van financiële rapportages, juridische ondersteuning en actuariële advies.

De communicatiekosten hebben betrekking op de communicatie zoals opgenomen in paragraaf 3.3 verzorgd door Centric PAIS.

Overzicht kosten uitvoering pensioenregeling:

Bestuur, advies en controle	2021	2020
<i>Bedragen * 1.000</i>		
Accountantskosten	49	55
Controle en advieskosten actuaris	145	184
Kosten adviseurs	143	102
Contributies en bijdragen	61	62
Bestuurskosten	192	207
Overig	7	0
Totaal	597	610
Administratie	2021	2020
Fixed fee administratiekosten	1.787	1.819
Totaal pensioenbeheerkosten	2.384	2.429
Actieve deelnemers	7.215	7.072
Gepensioneerden	8.009	8.111
Totaal	15.224	15.183
Pensioenbeheerkosten in euro per deelnemer	156.59	159,98

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging bestuurders heeft betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen conform het beloningsbeleid.

	2021			2020		
	Vergoeding	Reiskosten	totaal	Vergoeding	Reiskosten	totaal
Bestuurders	286	0	286	241	3	244
Verantwoordingsorgaan	20	0	20	12	0	12
Raad van Toezicht	44	0	44	41	0	41

LCP Kostenbenchmark 2021

Bpf Beton heeft meegedaan aan de kostenbenchmark 2021 (over het jaar 2020). De pensioenbeheerkosten over de periode 2018-2020 voor Bpf Beton waren € 152. Voor de peergroep van 50 pensioenfondsen met eind 2020 tussen 5.000 en 25.000 deelnemers was de mediaan € 251.

Oordeel bestuur pensioenbeheerkosten

Het bestuur is kritisch op de kosten, doch is van oordeel dat de pensioenbeheerkosten van € 157 per deelnemer in 2021 acceptabel zijn. Dit oordeel is gebaseerd op het feit dat de kosten per deelnemer ten opzichte van 2020 zijn gedaald. De totale kosten zijn niet gedaald, maar de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling wel. Dit komt door een gewijzigde toebedeling van kosten administratie naar vermogensbeheer. Tevens scoorde Bpf Beton in de periode van 2018 tot 2020 goed in de bovengenoemde peergroep van de LCP-kostenbenchmark 2021.

Wij hebben dit vergeleken met andere fondsen. Het verantwoordingsorgaan doet daar ook onderzoek naar, met een vergelijkbare conclusie.

3.7.3 Kosten van vermogensbeheer

De totale kosten van het vermogensbeheer in 2021 bedroegen € 5,46 miljoen (2020: € 5,43 miljoen). Afgezet tegen het gemiddeld belegd vermogen, komen de totale kosten van vermogensbeheer (incl. transactiekosten) in 2021 neer op 0,39% (2020: 0,43%) van het gemiddeld belegd vermogen (gesaldeerd met negatieve derivaten) van € 1393 miljoen (2020: € 1273 miljoen). De transactiekosten bedragen 0,07% (2020: 0,10%) van het gemiddeld belegd vermogen.

Hieronder treft u een toelichting van diverse vermogensbeheerskosten:

- De beheerskosten van beleggingen, deze hebben betrekking op:
 - fiduciair beheer: service fees, fiduciaire-/Multi manager pools en valuta afdekking fiduciare pools.
 - vermogensbeheer: BMO pools, LDI pools en discretionaire beleggingen.
- De overige kosten bestaan uit Reo kosten (maatschappelijk verantwoord beleggen) en accountants- en advieskosten.
- De transactiekosten bestaan uit BMO Pools, LDI Pools, discretionaire beleggingen en valuta hedging.

Transactiekosten vormen een aparte kostensoort, waarbij geldt dat de kosten worden bepaald door soort en omvang van de transacties die binnen de beleggingsportefeuille plaatsvinden. De gepresenteerde transactiekosten kunnen niet worden vergeleken, omdat op de markt geen benchmarks of normen beschikbaar zijn. Het pensioenfonds belegt voor een groot deel in beleggingsfondsen. De in- en uitstapkosten die het pensioenfonds betaalt aan deze beleggingsfondsen, zijn een indicatie van de kosten die de beheerders van de beleggingsfondsen maken om de financiële instrumenten aan te kopen of te verkopen. De aan- en verkoopkosten bij directe belegging in beleggingstitels zijn schattingen, waarvan de uitkomsten periodiek worden afgestemd met de relevante externe tegenpartijen. Deze kosten bestaan grotendeels uit kosten van brokers en transactiekosten die onderdeel uitmaken van de spread tussen bied- en laatkoersen.

De totale kosten voor de uitvoering van het vermogensbeheer over 2021 bedragen € 5464 duizend (2020: € 5433 duizend). Dit bedrag is vastgesteld op look through basis en bestaat uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis

betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De indirecte kosten maken in de jaarrekening onderdeel uit van de beleggingsresultaten.

LCP Kostenbenchmark

Bpf Beton heeft meegedaan aan de kostenbenchmark 2021 (over het jaar 2020).

De vermogensbeheerkosten, exclusief transactiekosten, over de periode 2018-2020 voor Bpf Beton waren 0,34%. Dit is gelijk aan de peergroep van ruim 70 pensioenfondsen met een pensioenvermogen eind 2020 tussen € 500 miljoen en € 2 miljard.

De transactiekosten over de periode 2018-2020 voor Bpf Beton waren 0,11% en voor de peergroep van ruim 70 fondsen 0,08%

In de kostenvergelijking is verondersteld dat de peergroep dezelfde beleggingsmix heeft gehad als Bpf Beton. Uit de rapportage van LCP blijkt dat de verschillen in beleggingsmix klein zijn en dat deze veronderstelling daarom realistisch is. Op deze manier kan Bpf Beton zien hoe zij – bij een veronderstelde gelijke beleggingsmix - heeft gepresteerd ten opzichte van de peergroep.

Oordeel bestuur over vermogensbeheerkosten en transactiekosten

Het bestuur beoordeelt de vermogensbeheerkosten van 0,33% en de transactiekosten van 0,07% als acceptabel, omdat:

- de kostenstijging ten opzichte van 2020 beperkt was;
- beide kostencategorieën voor de periode 2018-2020 redelijk in lijn lagen met de peergroep

Overzicht kerncijfers inzake vermogensbeheerkosten en rendementen:		
	2021	2020
Gemiddeld belegd vermogen *	1.367.828	1.260.248
<i>% van het gemiddeld belegd vermogen</i>		
Beheerkosten inclusief performance gerelateerde kosten	0,33%	0,33%
Transactiekosten	0,07%	0,10%
Totaal	0,40%	0,43%

* Het gemiddeld beheerd vermogen is berekend op basis van de portefeuilleontwikkeling eindstand per kwartaal.

Overzicht kosten vermogensbeheer in percentage van het belegd vermogen per beleggingscategorie

	2021				2020			
	Vermogen	Beheer kosten % van totale belegd vermogen	Transactie kosten % van totale belegd vermogen	Totale kosten % van totale belegd vermogen	Vermogen	Beheer kosten % van totale belegd vermogen	Transactie kosten % van totale belegd vermogen	Totale kosten % van totale belegd vermogen
Vastgoed	7,556%	0,025%	0,005%	0,031%	7,659%	0,025%	0,008%	0,033%
Aandelen	31,967%	0,107%	0,023%	0,129%	31,111%	0,102%	0,032%	0,134%
Vastrentende waarden	60,477%	0,202%	0,043%	0,245%	61,230%	0,201%	0,063%	0,264%
Totaal	100%	0,334%	0,071%	0,405%	100%	0,328%	0,103%	0,431%

Vastgoed = Direct Vastgoed + Schroders Vastgoed + Beursgenoteerd Vastgoed

Aandelen = Aandelen Developed Markets + Aandelen Emerging Markets

Vastrentende Waarden = High Yield + Emerging market Debt Extern + Onderhandse Leningen + Hypotheken + Catastrofe Obligaties + Global Credits + Staatsleningen Onderpand + Rentederivaten & Liquiditeiten

Overzicht kosten vermogensbeheer:

2021	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten		Totaal
			Transactiekosten exclusief aan- en verkoopkosten	Aan- en verkoopkosten	
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	407	-	7	-	414
Aandelen	291	-	110	-	401
Vastrentende waarden	1.867	-	650	-	2.517
Commodities	-	-	-	-	-
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl overlay	2.565	-	767	-	3.332
Kosten overlay beleggingen	454	-	128	-	582
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl overlay	3.019	-	895	-	3.914
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten fiduciair beheer	729				729
Bewaarloon	6				6
Overige kosten	815				815
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.550				1.550
Totaal kosten vermogensbeheer	4.569				5.464

2020	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Transactiekosten		Totaal
			Transactiekosten exclusief aan- en verkoopkosten	Aan- en verkoopkosten	
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	431	-	111	-	542
Aandelen	389	-	93	-	482
Vastrentende waarden	1.569	-	761	-	2.330
Commodities	-	-	-	-	-
Overige beleggingen	-	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl overlay	2.389	-	965	-	3.354
Kosten overlay beleggingen	486	-	330	-	816
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl overlay	2.875	-	1.295	-	4.170
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten fiduciair beheer	715				715
Bewaarloon	8				8
Overige kosten	540				540
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.263				1.263
Totaal kosten vermogensbeheer	4.138				5.433

3.7.4 Verdeling van kosten uitvoering pensioen en vermogensbeheer

Met ingang van 2016 heeft het fonds besloten een deel van de kosten toe te rekenen aan de vermogensbeheerkosten. Op 20 januari 2022 besloot het bestuur de verdeelsleutel te wijzigen. Door de vernieuwde governancestructuur inclusief een commissiestructuur met een BAC en de intensievere overlegvormen ten aanzien van vermogensbeheer (IMVB / ESG / kaderstellingen en investmentcases / etc.) is de verdeling herijkt. De gevraagde bestuurlijke capaciteit voor vermogensbeheer is toegenomen en dat geldt ook voor de ondersteuning daarbij.

De verdeling van de kosten voor de uitvoering van pensioen en vermogensbeheer op basis van de vastgestelde verdeelsleutel ziet er in 2021 als volgt uit:

		pensioenuitvoering	Vermogensbeheer	Totaal
administratiekosten				
	administratie	1.466	-	1.466
	bestuursondersteuning	321	214	535
accountantskosten				
	controle van de jaarrekening	49	21	70
	andere controlewerkzaamheden	-	-	-
	fiscale advisering	-	-	-
	niet controlewerkzaamheden			-
actuariskosten		145	62	207
Bestuurskosten		192	192	384
controle- en advieskosten		143	13	156
contributies en bijdragen		61	39	100
Vermogensbeheer				
	beheerkosten	-	4.028	4.028
	transactiekosten	-	895	895
overige kosten		7	-	7
Totaal		2.384	5.464	7.848

4 Raad van Toezicht

4.1 Inleiding

De algemene opdracht van de raad van toezicht (hierna: de Raad) is, zoals in de statuten en reglementen vastgelegd, het verantwoording afleggen over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden, aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

De taken van de Raad bestaan uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De Raad is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Raad vormt zich ook een oordeel over het functioneren van het bestuur.

De leden van de Raad hanteren een portefeuillevverdeling. Dit betreft de portefeuilles governance/ communicatie, actuariel/risicomanagement/uitbesteding en beleggingen. Naast deze thema's heeft de Raad in 2021 in zijn toezichtsplan een aantal specifieke thema's benoemd:

- Uitbestedingsbeleid / Centric
- Positie/rol RvT bij uitwerking pensioenakkoord
- ALM-proces en gevolgen voor beleggingsportefeuille / risicohouding
- Risicomanagement / invulling three-lines-of-defense
- Werking bestuursmodel

In het hoofdstuk bevindingen, oordeel en aanbevelingen komen deze thema's inhoudelijk aan de orde.

De werkwijze van de Raad is gebaseerd op de Code Pensioenfondsen en op de VITP-Toezichtcode.

De Raad heeft haar bevindingen gebaseerd op enerzijds de schriftelijke stukken van het bestuur en anderzijds op indrukken en feitelijkheden die tijdens overleggen met onder meer het bestuur aan de orde zijn geweest. De Raad heeft in 2021 vijf keer vergaderd, alle vergaderingen waren online. De Raad heeft twee keer overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan (VO) en twee keer met het bestuur. In het kader van het jaarwerk is overleg gevoerd met de accountant en met de certificerend actuaris. Ook heeft de Raad met de sleutelfunctiehouders gesproken. Daarnaast is er maandelijks afstemming tussen de voorzitters van het bestuur en de Raad geweest. Tevens heeft periodiek overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van het bestuur, de Raad en het VO.

Deze rapportage is opgesteld in februari 2022 en is gebaseerd op de gebeurtenissen van het fonds in het kalenderjaar 2021.

4.2 Bevindingen, oordelen en aanbevelingen

Opvolging eerdere aanbevelingen van de raad van toezicht

Door de Raad zijn het afgelopen jaar een aantal aanbevelingen gedaan over verschillende onderwerpen.

De aanbeveling om zorg te dragen voor een goede voorbereiding op de uitwerking van het pensioenakkoord en daarbij de beleidsafwegingen evenwichtig toe te passen is nog lopende. Een projectgroep van bestuur en sociale partners heeft samen met het VO een startsessie gehad. Vervolgstap is het opstellen van een roadmap. De Raad heeft het bestuur gevraagd om ook aangehaakt te worden.

De aanbevelingen over een goede evaluatie van inzet van middelen en het beoogde bereik is betrokken bij de uitkomsten van het deelnemersonderzoek. Het advies om zorg te dragen voor een goede terugkoppeling van de uitkomsten van het deelnemersonderzoek is opgevolgd.

Functioneren van de governance

Met de in 2020 doorgevoerde wijziging in de governance, zijn de ingerichte commissies van start gegaan. De Raad constateert dat de commissies goed ingericht zijn. Rapportages vanuit de uitvoering worden in de commissies besproken en door middel van een schriftelijke en mondelinge terugkoppeling in het bestuur beknopt aan de orde gesteld. Wel ziet de Raad dat deze terugkoppeling naar het bestuur op verschillende manieren plaatsvindt.

Aanbeveling 1

Een meer eenduidige wijze van terugkoppeling met een heldere advies- dan wel beslisnotitie daar waar nodig, wordt aanbevolen.

Het Dagelijks Bestuur opereert nu als formeel orgaan waarbij de taken zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement, de besluitvorming van beleidszaken blijft bij het bestuur. Met de gekozen structuur hebben de bestuursvergaderingen een minder operationeel karakter gekregen, waardoor meer tijd is voor discussies op strategisch en tactisch niveau.

In 2021 is een nieuw bestuurslid toegetreden tot het bestuur, eerst als aspirant-bestuurslid, aan het eind van het jaar volgde een definitieve benoeming. De Raad heeft de benoeming getoetst aan het functieprofiel en geconstateerd dat er geen beletsel voor deze benoeming was.

De Raad heeft een nadere toelichting gekregen van het bestuur op het toegepaste three-lines model. Als eerste lijn treden zowel het bestuur als de uitvoerende partijen op. De commissies ondersteunen het bestuur daarbij en beoordelen ook de rapportages van de eerste lijn. De sleutelfunctiehouder Risk is primair verantwoordelijk voor het risicobeheer en is ook voorzitter van de IRM-commissie. De IRM-commissie assisteert het bestuur en de commissies waar nodig. De sleutelfunctiehouder Risk geeft een risico-opinie daar waar gewenst. De Raad constateert dat de gekozen opzet naar behoren werkt en dat de riskfunctie professioneel is opgepakt. In paragraaf 2.6, Risicomanagement, gaat de Raad kort in op de visie van het bestuur over de wijze van het toepassen van het three-lines model.

De op stapel zijnde mutaties in het bestuur zijn met een opvolgingsplanning goed geadresseerd. De Raad ziet dat er een aantal ervaren bestuurders gaan vertrekken; een kwalitatief goede invulling van deze vacatures is van groot belang.

Functioneren van het bestuur en cultuur en gedrag

Ook in 2021 waren de vergaderingen van de fondsorganen vrijwel allemaal online. De Raad constateert dat dit de besprekingen en de besluitvorming niet heeft belemmerd. Uit de overleggen met het (dagelijks) bestuur maakt de Raad op dat de bestuursleden goed zijn aangehaakt en voldoende betrokken. De bestuursvergaderingen worden altijd procesmatig geëvalueerd. Bij de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur is het nieuwe governancemodel en commissiestructuur geëvalueerd.

Beleggingsbeleid

Het DNB-vermogensbeheeronderzoek dat in 2021 werd uitgevoerd, is begin 2022 officieel afgerond. De Raad kijkt tevreden terug op de voortvarende wijze waarop het bestuur dit heeft aangepakt. De nog openstaande investment cases zijn gedurende het jaar allemaal uitgevoerd en door het bestuur geaccordeerd.

Het fonds heeft in 2021 in het kader van de beleggingscyclus de driejaarlijkse ALM-studie laten uitvoeren. Daarbij is naar mening van de Raad een deugdelijk proces doorlopen, waarbij vanuit het fonds een ALM-werkgroep met leden van de Beleggingsadviescommissie (BAC), alsmede de sleutelfunctiehouder en -vervuller risicobeheer participeerden. Na een selectietraject met offertes is de keuze voor de uitvoering gevallen op Achmea Pensioen Services (APS). De conclusie van APS was dat de huidige portefeuille nog steeds passend is, gezien de risicohouding van het fonds. Geconstateerd werd bij dat de huidige portefeuille de kans op lage dekkingsgraden klein is. Tevens zijn in deze ALM-studie voor de eerste keer ESG risico's bekeken, waaruit naar voren kwam dat dit een deterministisch worst case scenario bleek te zijn. De ALM-studie en de conclusies zijn in de bestuursvergadering van 24 september integraal besproken en geaccordeerd. Bovenstaande heeft erin geresulteerd dat er slechts marginale veranderingen in het beleggingsplan 2022 zijn opgenomen.

In 2021 is de BAC volledig geïnstalleerd en operationeel geworden. Deze bestaat uit drie leden, waarvan de voorzitter een onafhankelijk bestuurslid is. De Raad constateert dat na enige opstartproblemen nu een duidelijk mandaat is gedefinieerd en dat

de rapportage vanuit de BAC naar het bestuur een duidelijk en eenduidig format heeft gekregen, waarbij ook steeds daar waar nodig risico opinies van de sleutelfunctiehouder en vervuller risico zijn bijgevoegd. De rol van de fiduciair vermogensbeheerder BMO blijft min of meer gelijk, zij het dat deze hoofdzakelijk met de BAC spreekt. De BAC heeft in zijn vergaderingen ook voldoende ruimte om onderling te overleggen zonder de fiduciair. De Raad wijst erop dat door de nieuwe governance rondom het beleggingsbeleid, de countervailing power uit bestuur voldoende aanwezig dient te zijn.

Vorig jaar werd een evaluatie van de fiduciair beheerder, met een positieve uitkomst, uitgevoerd. De Raad constateert dat naast de fiduciair beheerder BMO nog een apart contract met SAREF op het gebied van vastgoed bestaat. Dit kan in de ogen van de Raad verwarring opleveren en de keuzevrijheid op het gebied van vastgoedbeleggingen belemmeren. Een betere situatie zou zijn als één fiduciair beheerder verantwoordelijk voor de gehele portefeuille inclusief vastgoed. Aan de verdere uitwerking van het vastgoedbeleid is samen met consultant Sweco wel tijd besteed, maar nog niet zodanig dat beleid nader geëxpliciteerd is. Het ligt in de bedoeling het vastgoedbeleid in 2022 verder vorm te geven.

Aanbeveling 2

De Raad beveelt aan de vastgoedbeleggingen ook onder het fiduciaire mandaat van BMO onder te brengen.

Met betrekking tot het MVB-beleid, dat vorig jaar in een duidelijk beleidsplan is vastgelegd, zijn een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd. Zo is er in het credit fonds een ESG-beleid geïmplementeerd en in het ESG-beleid in fondsen van Northern Trust aangescherpt. Het fonds zal begin 2022 een kennissessie over het MVB-beleid houden. Doel is een aantal concrete doelen vast te stellen en deze ook te communiceren met de deelnemers van het fonds.

Algemene gang van zaken in het fonds

Het bestuur heeft in 2021 als gevolg van Covid-19 het crisisplan of de noodprocedure niet hoeven toe te passen. Bij de uitvoerder Centric is een nieuw pensioenadministratiesysteem in gebruik genomen. Dit heeft de nodige tijd en aandacht van het bestuur en de Pensioen- en Communicatiecommissie gevraagd.

Naleving Code Pensioenfondsen

De Raad rapporteert conform de Code Pensioenfondsen over de naleving ervan door het bestuur. De Raad heeft kennisgenomen van de door het bestuur opgestelde en in de bestuursvergadering van december 2021 besproken checklist. Daarin is inzichtelijk gemaakt op welke punten de Code wordt nageleefd.

Risicomanagement

De Raad heeft in zijn toezichtsplan 2021 de invulling van het three-lines model als specifiek thema opgenomen. De Raad heeft een nadere toelichting gekregen van het bestuur op de wijze waarop het bestuur omgaat met het three-lines model. Er is voor gekozen om niet het model toe te passen maar het gedachtengoed van het model. De Raad heeft aan de hand van de toelichting kunnen vaststellen dat de risicobeheerfunctie is ingericht en er sprake is van een risicomanagement dat een natuurlijk en integraal onderdeel is bij het besturen van het pensioenfonds.

Ook in 2021 was sprake van een verhoogde aandacht voor de pensioenuitvoering door Centric. De beperkte klantenbasis baart het bestuur en de Raad zorgen. Voor de Raad blijft dit een belangrijk onderwerp en zal in 2022 de maatregelen die het bestuur neemt om de risico 's die er zijn vanwege de beperkte klantenbasis te beheersen volgen.

Aanbeveling 3

Maak periodiek een risicoanalyse t.a.v. de uitvoering van de pensioenadministratie.

Het Bestuur heeft de pensioenuitvoering geëvalueerd en een aanzet gemaakt voor een zogenoemd plan B om de continuïteit van de uitvoering te waarborgen. Het nieuwe uitvoeringsplatform van Centric is een belangrijk onderdeel van het plan om de continuïteit van de uitvoering te waarborgen.

De transitie naar het nieuwe uitvoeringsplatform is succesvol afgerond. De bevindingen uit het datakwaliteitsonderzoek dat in opdracht van Centric is uitgevoerd worden opgepakt door de Pensioen- en Communicatiecommissie.

De risicorapportages, opgesteld door de vervuller Risk biedt het bestuur voldoende handvaten. De sleutelfunctiehouder Internal Audit heeft in 2021 de volgende audits uitgevoerd:

- Uitbestedingsmanagement;
- Integraal risicomanagement;
- Datakwaliteit.

De uitkomsten van de audits zijn voldoende en de aanbevelingen uit de audits worden besproken en opgevolgd dan wel onderbouwd niet opgevolgd. De audit van het integraal risicomanagement geeft als uitkomst dat het proces van het integraalrisicomanagement in voldoende tot sterke mate volwassen is. Dit sluit aan bij de doelstelling die het fonds op dit punt heeft.

Het bestuur heeft een Eigen Risicobeoordeling (ERB) opgesteld en vastgesteld, voorzien van een risico-opinie van de SFH Risk. Het Bestuur heeft aan de hand van de ERB vastgesteld dat het risicobeheer effectief en doelmatig is in lijn met de uitkomst van de audit van integraal risicomanagement. Verder is afgesproken dat de IRM-commissie aan de hand van de ERB beziet hoe het risicobeheer verder kan worden versterkt.

De Raad heeft vastgesteld dat het risicobeheer doeltreffend is en voldoende geïntegreerd is in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen en volgt de werking van het risicobeheer.

Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur heeft meerdere keren overleg gevoerd met sociale partners over de hoogte van de premie en de bijbehorende opbouw. Terugkerend thema hierbij was de hoogte van de premiedekkingsgraad. De premiedekkingsgraad is de graadmeter van de verhouding van het jaarlijks opbouwpercentage in relatie met de premie die betaald wordt. Het bestuur streeft vanuit een evenwichtige belangenafweging naar een premiedekkingsgraad van 100% en is bereid om een premiedekkingsgraad van 90% te accepteren, omdat zij gelooft in overrendement. Aan het begin van 2021 was de premiedekkingsgraad 78%, deze steeg naar 84% aan het eind van 2021. Pas op het allerlaatste moment (december 2021) zijn sociale partners tot overeenstemming gekomen over de hoogte van de premie voor 2022. Besloten is deze tijdelijk met 0,9% te verhogen, waarbij de opbouw op hetzelfde niveau blijft. De premiedekkingsraad stijgt hierbij naar 88%.

De raad constateert dat het bestuur bij de premiediscussie en het daarbij vastgestelde beleid de evenwichtige belangenafweging goed in ogenschouw houdt.

Er is door het bestuur een start gemaakt met de discussie over de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en de te maken keuzes. Er is een projectteam ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van bestuur en sociale partners. Op deze wijze bewaakt het bestuur de pensioendriehoek (werkgevers, werknemers, pensioenfonds). Met het VO is een kick-offbijeenkomst gehouden. De Raad is door het bestuur in de reguliere overleggen bijgepraat over de ontwikkelingen. In de projectgroep zijn de eerste gedachten over de voorlopige contractkeuze bepaald, sociale partners gaan zich hierover beraden. De projectgroep gaat zich richten op en verdere detaillering van de planning. De raad constateert dat het bestuur tijdig en adequaat de benodigde acties heeft uitgevoerd.

Aanbeveling 4

De Raad wil periodiek op de hoogte worden gehouden van de genomen en te nemen stappen bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Communicatie en transparantie

De beoogde modernisering van de website is in 2021 nog niet afgerond. Een nieuw webdesign is gereed en wordt begin 2022 geïmplementeerd. De resultaten van het eind 2020 uitgevoerde deelnemersonderzoek laten zien dat de informatievoorziening naar deelnemers vooral via de website en de mijnomgeving van het fonds, maar ook via mijnpensioenoverzicht.nl loopt. Er blijkt vooral behoefte aan informatie bij life-events, daarvoor is meer doelgroepgerichte communicatie wenselijk. Er is geen behoefte aan webinars en informatiebijeenkomsten. De rol van de individuele werkgever in de pensioencommunicatie zou kunnen worden versterkt. De Pensioen- en Communicatiecommissie verwerkt deze resultaten in het communicatiejaarplan. De Raad vindt het positief dat met deze uitkomsten de invulling van het communicatiebeleid kan worden versterkt.

Aanbeveling 5

Aanbevolen wordt de resultaten van het deelnemersonderzoek mee te nemen bij de vernieuwing van de website.

Meer algemeen constateert de Raad dat het nieuwsgedeelte van de website niet altijd tijdig van de meest up-to-date informatie is voorzien.

4.3 Verklaring inzake goedkeuring van het bestuursverslag en de jaarrekening

De raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie verklaart, conform het gestelde in artikel 6, lid 7 van het Reglement van de raad van toezicht, goedkeuring te verlenen aan het besluit tot vaststelling van het bestuursverslag 2021 en de jaarrekening 2021.

4.4 Reactie bestuur

Naar aanleiding van de rapportage van de raad van toezicht is onderstaand de reactie van het bestuur.

Het positieve algemeen oordeel van de raad van toezicht wordt door het bestuur erg gewaardeerd.

Het bestuur heeft kennisgenomen van de aanbevelingen en bevindingen die de raad van toezicht in haar rapportage heeft gegeven. De aanbevelingen worden door het bestuur ter harte genomen en zijn voor een deel reeds opgepakt.

Het bestuur bedankt de raad van toezicht voor de rol die zij in het verslagjaar heeft vervuld en is erkentelijk voor hun inspanningen.

5 Verantwoordingsorgaan

5.1 Verslag 2021

5.1.1 Algemeen

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede de beleidskeuzes voor de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel tenminste één maal per jaar schriftelijk vast.

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- a. het beleid inzake beloningen.
- b. de vorm en inrichting van het intern toezicht.
- c. de profielschets voor leden van de raad van toezicht.
- d. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure.
- e. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid.
- f. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds.
- g. liquidatie, fusie of splitsing van het fonds.
- h. het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst.
- i. het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
- j. de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan.

5.1.2 Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan werd eind 2021 gevormd door:

naam	vertegenwoordigt	begin zittingstermijn	eind huidig zittingstermijn	
Anton Rijkers (plv. voorzitter)	Betonhuis - werkgevers	01-07-2014	30-06-2022	herbenoembaar
Arend van den Burg	CNV - werkenden	01-07-2014	30-06-2025	einde termijn
Bert Bodelier	De Unie - werkenden	01-07-2014	30-06-2022	herbenoembaar
Jan van Mulligen	PCOB - gepensioneerden	01-07-2014	30-06-2024	einde termijn
Job Basting	FNV - werkenden	01-07-2021	30-06-2025	herbenoembaar
Wim van der Linden (voorzitter)	ANBO - gepensioneerden	01-07-2014	30-06-2025	einde termijn
Wout Pieterse	gepensioneerden	01-07-2014	30-06-2025	einde termijn

In 2021 liepen de zittingstermijnen voor Arend van den Burg, Wim van der Linden en Wout Pieterse af en zij zijn opnieuw door CNV-werkenden, ANBO en FNV voorgesteld als lid verantwoordingsorgaan en door het bestuur vervolgens benoemd. Half 2021 gaf één lid van het verantwoordingsorgaan aan dat hij wegens persoonlijke redenen zijn lidmaatschap niet kon continueren en het FNV heeft vervolgens Job Basting voorgesteld als lid van het verantwoordingsorgaan en hij is door het bestuur benoemd.

5.1.3 Werkzaamheden in 2021

Aan het begin van 2021 heeft het verantwoordingsorgaan afspraken gemaakt in een Plan van Aanpak over de agenda voor 2021 met de daarbij behorende activiteiten en begroting. Het bestuur heeft zich hierin kunnen vinden en heeft de begroting goedgekeurd.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 vier keer per Teams digitaal vergaderd. Twee maal met gedeeltelijke aanwezigheid van bestuursleden en tweemaal zonder aanwezigheid van bestuursleden. Tevens heeft het verantwoordingsorgaan twee maal digitaal vergaderd met de raad van toezicht.

Het verantwoordingsorgaan heeft twee maal een digitale studiemiddag gehad.

Bij de eerste studiemiddag heeft het verantwoordingsorgaan zich door de actuaaris van het fonds laten voorlichten betreffende de gevolgen van het Pensioenakkoord voor ons fonds.

Ook de tweede studiemiddag is besteed aan het Pensioenakkoord. De actuaaris is op deze middag meer ingegaan op details en de tijdsplanning wat betreft invoering van de komende pensioenwijzigingen.

Het bestuur heeft een werkgroep ingesteld inzake de invoering van het Pensioenakkoord en deze werkgroep heeft zijn activiteiten twee keer in een dagdeel tezamen aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan toegelicht.

De voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van het verantwoordingsorgaan hebben tweemaal digitaal overleg gehad met de voorzitter en de secretaris van het bestuur en de voorzitter van de raad van toezicht.

Een lid van het verantwoordingsorgaan heeft een Teams-vergadering van het bestuur bijgewoond.

Een paar leden van het verantwoordingsorgaan hebben aan de webinars van de Pensioenfederatie deelgenomen.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 het bestuur een aantal keren van advies voorzien. Deze adviezen betroffen:

- Het opnemen van een vergoeding voor een aspirant bestuurslid in de vergoedingsregeling.
- Het jaarverslag 2020.
- De geactualiseerde profielschets voor een lid van de raad van toezicht.
- Het communicatiebeleidsplan 2022-2024.
- De premiestelling voor 2022.

Behoudens diverse kleine opmerkingen gaf het verantwoordingsorgaan op alle items een positief advies en de gemaakte opmerkingen zijn door het bestuur in de diverse documenten verwerkt.

Het verantwoordingsorgaan heeft 2 speerpuntengroepen, één betreffende communicatie en één betreffende financiën.

De speerpuntengroep communicatie heeft in samenwerking met de communicatie adviseur van de pensioenuitvoerder een artikel geschreven in ons blad "Voor nu en later". Tevens is door de speerpuntengroep extra aandacht besteed aan de interne informatie en de informatie op de website van het fonds. Vooral werd nadruk gelegd op gebruik van de vele afkortingen en Engelstalige termen – vooral in communicatie met deelnemers moeten afkortingen en Engelstalige termen vermeden worden. Opmerkingen van het verantwoordingsorgaan betreffende de website zijn allemaal verwerkt.

De speerpuntengroep financiën heeft van een 50-tal pensioenfondsen, hoofdzakelijk bedrijfstakpensioenfondsen, uit hun jaarverslagen 2020 de uitvoerings- en beleggingskosten per deelnemer gehaald en dit vergeleken met de uitvoerings- en beleggingskosten van ons fonds. Ons fonds zat wat betreft kosten in 2020 ruimschoots onder het gemiddelde van de ca. 50 andere fondsen.

Eind 2021 liep de zittingstermijn van een lid van de raad van toezicht af. De verantwoordingsorgaan heeft samen met de raad van toezicht een selectiecommissie gevormd en deze commissie heeft na diverse gesprekken met potentiële kandidaten een

voordracht gedaan aan het bestuur om een nieuw lid van de raad van toezicht te benoemen. Het bestuur heeft deze voordracht overgenomen.

Het verantwoordingsorgaan heeft een zelfevaluatie gehouden.

5.1.4 Bestuur

Ondersteund door waarnemingen van de raad van toezicht concludeert het verantwoordingsorgaan dat het bestuur zich professioneel en volwassen naar elkaar opstelt, dat het bestuur de materie beheerst, de ontwikkelingen overziet, over passende deskundigheid beschikt en voldoende tegenwicht biedt aan externe deskundigen, adviseurs en uitvoerders. Er is een goede aandacht voor individueel functioneren en zelfevaluatie.

Het in eind 2020 ingevoerde nieuwe bestuursmodel en het instellen van een aantal bestuurscommissies hebben in 2021 geresulteerd in goed werkend dagelijks bestuur, geheel bestuur met de 3 commissies. Het verantwoordingsorgaan leest de verslagen van de bestuursvergaderingen en heeft diverse keren overleg met het bestuur en kan concluderen dat, ondanks het feit dat alle overleggen in 2021 online plaatsvonden, ons fonds goed bestuurd wordt.

5.1.5 Raad van Toezicht

Het verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van de rapportage van de raad van toezicht over 2021 en de in de rapportage vermelde 5 aanbevelingen. Het verantwoordingsorgaan kan zich vinden in deze aanbevelingen.

5.1.6 Evenwichtige belangenbehartiging

Het verantwoordingsorgaan stelt vast dat het bestuur zich richt op evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het bestuur heeft aandacht voor vastleggen van afwegingen en conclusies over evenwichtige belangenafweging. De gevolgen van het beleid voor de evenwichtige belangenafweging worden regelmatig met betrokken partijen besproken.

5.1.7 Beleggingsbeleid en dekkingsgraad

Het verantwoordingsorgaan is tevreden over het gevoerde beleggingsbeleid. Het vermogen van ons fonds is in 2021 enigszins gestegen. Vooral de stijging van de rente heeft veroorzaakt dat, vanwege lagere technische voorzieningen, de actuele dekkingsgraad gestegen is van ultimo 2020 105,4% naar ultimo 2021 114,0%. De beleidsdekkingsgraad steeg van 98,3 % naar 110,0 %.

5.1.8 Premie

De cao-partijen hebben eind 2021 een voorstel gedaan betreffende de premie en de opbouw voor 2022. Het voorstel hield in een verhoging van de pensioenpremie naar 20,1 % van de loonsom, terwijl het opbouwpercentage 1,644 % bleef. Het verantwoordingsorgaan heeft hierover positief geadviseerd.

5.1.9 Toeslag

In 2021 heeft de Tweede Kamer een wetsvoorstel aangenomen waarin gesteld wordt dat toeslagverlening mogelijk wordt als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 105% in plaats van 110%. Ons fonds voldoet hieraan. Hoewel het bestuur heeft aangegeven dat per 1 januari 2022 geen toeslag kan worden verleend kan in de loop van 2022, na gepubliceerde wetgeving, het fonds wellicht gebruikmaken van de toegestane verlaagd percentage van de beleidsdekkingsgraad om toeslag te verlenen.

5.1.10 Risicobeheersing

Het risicobeheersingsproces is naar de mening van het verantwoordingsorgaan adequaat ingericht. De commissie IRM (Integraal Risico Management) van het bestuur heeft een beleidsplan opgesteld en het bestuur voert dit geplande beleid naar behoren uit. Het verantwoordingsorgaan is tijdens de overleggen met het bestuur voldoende geïnformeerd inzake de risicobeheersing.

5.1.11 Communicatiebeleid

In 2021 hebben de deelnemers van het fonds een aantal keren het fondsblad "Voor nu en later" ontvangen. Tevens zijn er op de website diverse berichten geplaatst. Het fonds wil zoveel mogelijk digitaal (gaan) communiceren met de deelnemers en heeft aan elke deelnemer zijn of haar e-mailadres gevraagd. Toch zullen volgens het verantwoordingsorgaan de door de wet vereisten mededelingen aan de deelnemers op papier aan de deelnemers moeten worden verstrekt aangezien niet iedereen digitaal kan of wil communiceren.

De website van ons fonds wordt door het verantwoordingsorgaan kritisch gevolgd en daar waar nodig voorzien van opmerkingen of aanbevelingen. De website zal in 2022 worden vernieuwd.

5.1.12 Toekomst

Momenteel wordt het pensioenakkoord uitgewerkt. Het verantwoordingsorgaan kan zich goed vinden in het besluit van het bestuur om een (externe) projectleider aan te stellen om de veranderingen die het pensioenakkoord gaat geven bij ons fonds te implementeren. Diverse keuzes zullen gemaakt moeten worden, b.v. welk pensioencontract en hoe het vermogen van ons fonds te verdelen in eigen potjes. Het verantwoordingsorgaan neemt deel aan de sessies waarin de werkgroep "invoering pensioenakkoord" zijn bezigheden toelicht.

5.2 Oordeel 2021

Het verantwoordingsorgaan is van oordeel dat het bestuur in het jaar 2021 op evenwichtige wijze is omgegaan met de belangen van alle belanghebbenden en de juiste beleidskeuzes heeft gemaakt voor de toekomst. De pensioenregeling is ook in 2021 op een juiste manier uitgevoerd.

Tevens is het verantwoordingsorgaan van mening dat de raad van toezicht zijn taken en bevoegdheden correct heeft uitgevoerd en kan het verantwoordingsorgaan zich vinden in de bevindingen en aanbevelingen welke de raad van toezicht verwoord heeft in zijn jaarrapportage 2021.

Het verantwoordingsorgaan dankt het bestuur en de raad van toezicht voor de open en constructieve samenwerking en spreekt zijn waardering uit voor de werkzaamheden die verzet zijn in 2021. Het verantwoordingsorgaan zet deze samenwerking graag op dezelfde wijze voort in 2022 en volgende jaren.

5.3 Reactie bestuur

Naar aanleiding van het oordeel van het verantwoordingsorgaan is onderstaand de reactie van het bestuur.

Het bestuur constateert met genoegen dat het verantwoordingsorgaan concludeert dat het bestuur de belangen op evenwichtige wijze afweegt en dat de bestuurlijke processen bij het Bpf Beton verantwoord zijn ingericht en naar behoren worden uitgevoerd.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de werkzaamheden die zij gedaan heeft en heeft deze dankzegging ook expliciet uitgesproken in de gezamenlijke overlegvergadering op 25 mei 2022. In deze vergadering heeft het verantwoordingsorgaan haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen gestructureerd teruggekoppeld en nader toegelicht.

6 Slotwoord

Ook in het jaar 2021 kwamen de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht niet fysiek bijeen, maar vonden de vergaderingen digitaal plaats. Dat alles als gevolg van de maatregelen die we als samenleving hebben moeten treffen als gevolg van de corona pandemie.

Er is veel aandacht besteed aan de toekomst van het fonds en de financiële positie. In 2021 vervolgden het bestuur en cao-partijen het overleg met elkaar om naar de toekomst van de eigen pensioenregeling te kijken. Het bestuur vormde met cao-partijen een projectgroep om het nieuwe pensioencontract voor te bereiden. Begin december 2021 bereikten cao-partijen een concept onderhandelingsakkoord over de premiestelling 2022. Uiteindelijk is afgesproken de premie te verhogen naar 20,1% van de salarissom en het opbouwpercentage te handhaven op 1,644%. Het bestuur en cao-partijen zetten in 2022 de gesprekken voort.

Vanaf juli 2020 neemt de beleidsdekkingsgraad langzaam weer toe en eind juni 2021 lag deze boven het minimale vereist eigen vermogen en bleef in de tweede helft van 2021 verder stijgen. Per eind oktober 2021 was de beleidsdekkingsgraad 108,8%. Pas met een beleidsdekkingsgraad per eind oktober boven 110% is het mogelijk de pensioenen (gedeeltelijk) te verhogen. Daarom werden de pensioenen per 1 januari 2022 niet verhoogd. De wetgever bespreekt momenteel of de grens voor het (gedeeltelijk) verhogen van pensioenen aangepast kan worden naar een beleidsdekkingsgraad van 105%. Het bestuur houdt deze ontwikkeling goed in de gaten.

Het bestuur heeft voortdurend aandacht voor de financiële positie van Bpf Beton en probeert deze zo goed mogelijk te verbeteren met de middelen die het bestuur ter beschikking staan. Onder meer via de website en nieuwsbrieven houdt het bestuur de werkgevers, (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en overige belanghebbenden goed op de hoogte van de ontwikkelingen.

Ook dit jaar besteedde het bestuur veel aandacht aan de geschiktheid van de bestuursleden, zowel individueel als voor het bestuur als geheel. De steeds toenemende geschiktheidseisen zorgen ervoor dat het bestuur voortdurend bezig is kennis op peil te houden. Het bestuur houdt daarbij de doelstellingen van Bpf Beton voor ogen, te weten: het uitkeren van ouderdoms- en nabestaandenpensioen in geval van ouderdom en overlijden en het nastreven van het toeslagenbeleid zoals eerder opgenomen in dit bestuursverslag.

Eind 2020 wijzigde het bestuur haar bestuursmodel en werd het paritaire model aangevuld met twee experts. Ook ging het bestuur over op een commissiestructuur. In september 2021 evalueerde het bestuur de nieuwe governance en de werking van de commissiestructuur. Het bestuur concludeerde dat de nieuwe governancestructuur werkt zoals beoogd.

Het bestuur bedankt hierbij alle medewerkers van de uitvoeringsorganisatie, de vermogensbeheerders en de externe partijen (privacy officer, sleutelfunctie vervullers risicobeheer, interne audit en actuaariaat, onafhankelijke accountant en actuarissen) voor de medewerking aan het handhaven van het bovengenoemde doel, wat dit jaar met de nodige inspanningen gepaard is gegaan.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie
Amsterdam, 17 juni 2022

De heer G.W. van der Peijl (voorzitter)
De heer D.P. Slob (bestuurslid)
De heer S.J.H. Borghouts (bestuurslid)
Mevrouw A. Houtman (bestuurslid)

De heer H.J. Wuijten (secretaris)
De heer H.A. Kempen (bestuurslid)
De heer A. Doeve (bestuurslid)
De heer M. de Jong (bestuurslid)

7 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie statutair gevestigd te Amsterdam de jaarrekening over boekjaar 2021 eindigend op 31 december 2021. In hoofdstuk 8 Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaris en van de onafhankelijke accountant van het pensioenfonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

7.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2021 EUR	2020 EUR
Activa			
Vastgoedbeleggingen		109.370	98.382
Aandelen		462.336	448.006
Vastrentende waarden		760.791	721.228
Derivaten		156.212	239.590
Overige beleggingen		-49.753	-107.045
Beleggingen voor risico fonds	7.4.1	1.438.956	1.400.161
Vorderingen en overlopende activa	7.4.2	4.408	3.672
Overige activa	7.4.3	3.055	3.944
		1.446.419	1.407.777
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	7.4.4	174.469	68.023
Technische voorziening voor risico fonds	7.4.5		
Technische voorziening		1.247.961	1.308.236
Overige technische voorziening		22	20
Overige schulden en overlopende passiva	7.4.6	23.967	31.498
		1.446.419	1.407.777

*) De nummering verwijst naar de toelichting

Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	%	%
Actuele dekkingsgraad	114,0	105,2
Beleidsdekkingsgraad	110,0	98,3

Staat van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	Toelichting	2021	2020
		EUR	EUR
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	7.5.1	48.316	41.692
Beleggingsresultaten risico fonds	7.5.2	15.755	172.781
Overige baten	7.5.3	55	-
		64.126	214.473
Lasten			
Pensioenuitkeringen	7.5.3	17.794	16.639
Pensioenuitvoeringskosten	7.5.4	2.384	2.429
Mutatie technische voorzieningen:	7.5.5		
- Pensioenopbouw		57.779	56.815
- Rentetoevoegingen		-7.202	-3.849
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-16.868	-15.576
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		1.946	800
- Wijziging marktrente		-94.495	179.925
- Wijziging overige actuariële uitgangspunten		-318	-53.524
- Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen		-1.117	-668
		-60.275	163.923
Mutatie overige technische voorziening	7.5.6	2	1
Saldo overdrachten van rechten	7.5.7	-2.225	-649
		-42.320	182.343
Saldo van baten en lasten		106.446	32.130

Bestemming van het saldo van baten en lasten

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Mutatie algemene reserve	107.460	12.761
Mutatie solvabiliteitsreserve	-1.014	19.369
Saldo van baten en lasten	106.446	32.130

7.2 Kasstroomoverzicht

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	47.581	40.703
Ontvangen waardeoverdrachten	3.329	1.538
Betaalde pensioenuitkeringen	-17.765	-16.625
Betaalde waardeoverdrachten	-1.172	-1.154
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.319	-2.383
Overige baten en lasten	55	-
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	29.709	22.079
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	471.536	422.987
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	10.980	14.395
Aankopen beleggingen	-510.079	-454.024
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	810	-1.142
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-3.845	-3.523
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-30.598	-21.307
Mutatie geldmiddelen	-889	772
Geldmiddelen per 1 januari	3.944	3.172
Mutatie geldmiddelen	-889	772
Geldmiddelen per 31 december	3.055	3.944

7.3 Algemene toelichting

7.3.1 Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41199582, statutair gevestigd te Amsterdam (hierna het 'fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van het fonds.

Het vestigingsadres is Laan van Oversteen 20, 2289 CX Rijswijk.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 10 juni 2022 de jaarrekening 2021 opgemaakt.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

7.3.2 Algemene grondslagen

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is.

Waardering van een actief of een verplichting

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2021	31 december 2020
	EUR	EUR
USD	1,14	1,22
JPY	130,96	126,32
GBP	0,84	0,90
CHF	1,04	1,08

7.3.3 Specifieke grondslagen

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Reële waarde

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per 31 december van het boekjaar. Voor niet-beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zakenmaatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

De reële waarde van de vastgoedfondsen die in internationaal vastgoed beleggen worden gewaardeerd op basis van de door de onderliggende vastgoedfondsen opgegeven beleggingswaarden van die fondsen, zoals deze op het moment van waardering aan de beheerder ter beschikking staan. Overige vermogensbestanddelen van het fonds worden gewaardeerd volgens algemeen aanvaarde verslaggevingsgrondslagen.

Aandelen

De reële waarde van niet-beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de per balansdatum geldende beurskoers.

Niet-beursgenoteerde vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van geldende marktrente, waarin opgenomen een opslag voor debiteurenrisico en liquiditeitsrisico.

Deposito's en vorderingen op banken worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs.

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de actuele waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde, zijnde de contante waarde van de met vervroegde aflossing aangepaste kasstromen, verdisconteerd tegen de rente op staatsobligaties met vergelijkbare looptijden inclusief eventuele opslagen behorende bij het risicoprofiel van de leningen.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingsmodellen. Renteswaps worden gewaardeerd op basis van de verdisconteerde kasstromen tegen de zero-coupon swaprentecurve (EURIBOR). Creditposities in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

Overige beleggingen

De reële waarde van niet-beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Algemene reserve

Deze reserve is dat deel van het vermogen dat resteert nadat via de resultaatbestemming de solvabiliteitsreserve op het gewenste niveau is gebracht. Er is geen sprake van een maximering van de algemene reserve.

Solvabiliteitsreserve

De hoogte van de Solvabiliteitsreserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen berekend op basis van het standaardmodel van DNB.

Technische voorziening

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december:

Overlevingstafel en ervaringssterfte

De voorziening ultimo jaar is berekend op basis van de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2020, startkolom 2022 (2020: Prognosetafel AG2020, startkolom 2021). De sterftekansen zijn gecorrigeerd voor het verschil tussen de gehele Nederlandse bevolking en de deelnemerspopulatie van het pensioenfonds door gebruik te maken van fondsspecifieke correctiefactoren, berekend op basis van het Willis Towers Watson ervaringssterfmodel 2020. De overlevingskansen van de kinderen aan wie een wezenpensioen wordt uitgekeerd worden op één gesteld (geen sterfte).

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt uitgegaan van de partnerfrequentie zoals opgenomen in de tabel WTW-2020. De partnerfrequentie wordt op de pensioendatum op 100% verondersteld. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Ter dekking van nog niet ingegaan wezenpensioen wordt de voorziening voor het latente partnerpensioen voor deelnemers die nog niet gepensioneerd zijn met 2% verhoogd.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Ter dekking van toekomstige administratiekosten is een voorziening administratiekosten opgenomen. Deze voorziening bedraagt 3,5% (2020: 3,5%) van de totale netto voorziening pensioenverplichtingen.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

De technische voorzieningen voor de premievrijgestelde aanspraken van arbeidsongeschikte deelnemers worden bepaald als de contante waarde van de toekomstig op te bouwen aanspraken.

Voorziening voor het risico van premievrijstelling

Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend door de invaliditeitsopslag uit de premie van de afgelopen twee jaar te nemen.

Niet opgevraagd pensioen

Voor ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt er gereserveerd alsof het pensioen is ingegaan. Daarnaast wordt de som van de niet gedane uitkeringen gereserveerd. Wanneer er vijf jaar na de beoogde pensioenleeftijd voor de verzekerde nog steeds sprake is van niet opgevraagd pensioen, valt de voorziening van de verzekerde vrij (dit betreft zowel de vervallen als de toekomstige termijnen). Periodiek wordt de reservering voor niet opgevraagd pensioen getoetst.

Overige technische voorziening

Onder het hoofd 'Overige technische voorziening' worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. Het betreft hier voorziening gemoedsbezwaarden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

De premiebaten in het boekjaar zijn gebaseerd op de voorlopige loonsomopgaven van de werkgevers, tenzij definitieve loonsomopgaven al zijn verwerkt in dat boekjaar.

Beleggingsresultaten

Directe en indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsresultaten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsresultaten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De kosten worden gerapporteerd inclusief BTW.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking uit technische voorziening voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode. In 2021 wordt 3,5% (2020: 3,5%) van de pensioenopbouw en de inkomende

waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3,5% (2020: 3,5%) van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging rentetermijnstructuur

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op de aanpassing van de sterftetafels. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de grondslagen inzake schattingswijzigingen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

7.3.4 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

7.4 Toelichting op de Balans

7.4.1 Beleggingen voor risico fonds

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

Ultimo 2021

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per						
1 januari 2021	98.382	448.006	721.228	209.217	-107.045	1.369.788
Aankopen	11.348	19.890	404.259	17.192	57.390	510.079
Verkopen	-11.930	-107.040	-342.753	-9.813		-471.536
Overige mutaties	-157	-	-555	-	-98	-810
Waardemutaties	11.727	101.480	-21.388	-83.199	-	8.620
Stand per 31 december 2021	109.370	462.336	760.791	133.397	-49.753	1.416.141

Bij: Derivaten met een negatieve waarde 22.815

1.438.956

Ultimo 2020

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per						
1 januari 2020	101.684	395.474	599.219	139.421	-60.098	1.175.700
Aankopen	1.825	43.669	408.530	-	-	454.024
Verkopen	-436	-25.870	-317.880	-32.245	-46.556	-422.987
Overige mutaties	363	-	1.170	-	-391	1.142
Waardemutaties	-5.054	34.733	30.189	102.041	-	161.909
Stand per 31 december 2020	98.382	448.006	721.228	209.217	-107.045	1.369.788

Bij: Derivaten met een negatieve waarde 30.373

1.400.161

Het fonds belegt zowel in 2021 als in 2020 niet in premiebijdragende ondernemingen. Zowel ultimo 2021 als ultimo 2020 heeft het fonds geen beleggingen uitgeleend en heeft het fonds geen andere constructies waarbij de beleggingen niet ter directe beschikking van het fonds staan.

In de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten, er is sprake van collateral management. Ultimo 2021 bedraagt het in de beleggingsfondsen ontvangen collateral € 345 (2020: € 0) en het betaalde collateral € 0 (2020: € 9).

Voor directe beleggingen in derivaten is onderpand ontvangen in de vorm van staatsobligaties Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië ter waarde van € 26.876 (2020: € 32.966).

Derivaten met een negatieve waarde zijn evenals vorig jaar verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Reële waarde

Schattingen en oordelen

Afgezien van de beleggingsvorderingen, -schulden en liquide middelen zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor een deel van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van verschillende waarderingsmodellen, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Gehanteerde waarderingsmethodiek op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, richtlijn 290

<i>(x € 1.000)</i>	Genoteerde marktprijzen	NCW- berekningen	Andere methode(n)	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2021				
Vastgoedbeleggingen	-	-	109.370	109.370
Aandelen	-	-	462.336	462.336
Vastrentende waarden	288.632	129.488	342.671	760.791
Derivaten	-	133.397	-	133.397
Overige beleggingen	-	-	-49.753	-49.753
	288.632	262.885	864.624	1.416.141
Stand per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	-	-	98.382	98.382
Aandelen	-	-	448.006	448.006
Vastrentende waarden	212.895	127.996	380.337	721.228
Derivaten	-	209.217	-	209.217
Overige beleggingen	-	-	-107.045	-107.045
	212.895	337.213	819.680	1.369.788

Schatting van reële waarde

Vastgoedbeleggingen

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van 'andere methode' betreft indirect vastgoed. Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per 31 december van het boekjaar. Voor niet-beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zakenmaatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Aandelen

Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van aandelenfondsen opgenomen als vastgesteld op basis van 'andere methode'. Aandelenfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde.

Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden dat is opgenomen op basis van "genoteerde marktprijzen" betreft vooral staatsobligaties. Onder "NCW berekeningen" zijn de hypotheke opgenomen waar bij de schatting van de reële waarde van hypotheke wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen. Onder "andere methode" zijn de obligatiebeleggingsfondsen opgenomen die worden gewaardeerd tegen berekende intrinsieke waarde.

Derivaten

Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen.

Overige beleggingen

Onder "andere methode" zijn de liquide middelen met betrekking tot beleggingsactiviteiten, beleggingsdebiteuren en -crediteuren verantwoord.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Indirect vastgoed	107.930	96.785
Beleggingsdebiteuren vastgoed	1.440	1.597
Stand per 31 december	109.370	98.382

Aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Aandelenbeleggingsfondsen	462.336	448.006
Stand per 31 december	462.336	448.006

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
<i>Directe vastrentende waardenbeleggingen:</i>		
Staatsobligaties (beursgenoteerd)	288.632	212.896
Hypotheke	129.451	127.946
Leningen op schuldbekentenis	37	50
<i>Indirecte vastrentende waardenbeleggingen:</i>		
Obligatiebeleggingsfondsen	341.518	378.629
<i>Overige</i>		
Beleggingsdebiteuren vastrentende waarden	1.153	1.707
Stand per 31 december	760.791	721.228

Derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2021	2020
	EUR	EUR
Rente derivaten	133.463	202.916
Valuta derivaten	76	6.301
Overige derivaten	-142	-
Stand per 31 december	133.397	209.217

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps wordt de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloed.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2021:

Type contract	Contractomvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva
	EUR	EUR	EUR
Interest rate swaps	287.696	155.408	21.945
Valutaderivaten	418.167	804	728
Futures	18.697	-	142
	724.560	156.212	22.815

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2020:

Type contract	Contractomvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva
	EUR	EUR	EUR
Interest rate swaps	428.263	232.962	30.046
Valutaderivaten	352.078	6.628	327
Futures	-1.954	-	-
	778.387	239.590	30.373

Overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Liquide middelen	-50.210	-107.600
Beleggingsdebiteuren	457	555
Stand per 31 december	-49.753	-107.045

De liquide middelen bestaan uit kasmiddelen en de negatieve contraboeking variation margin. BPF Beton maakt binnen de LDI beleggingen gebruik van Central Cleared Interest Rate Swaps (CC IRS). Dagelijks wordt de waardemutatie van de CC IRS afgerekend met de tegenpartij (variation margin).

De marktwaarde van de CC IRS is per ultimo boekjaar 2021 toegenomen. Deze toename komt in de balans per 31 december 2021 tot uiting in een hogere waardering van de CC IRS en in een toename van de liquide middelen. Hierdoor ontstaat een dubbeltelling, die wordt gecorrigeerd via een negatieve contraboeking van de variation margin.

Door het pensioenfonds wordt niet belegd in premiebijdragende (aangesloten) ondernemingen.

7.4.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Vordering op werkgevers	4.402	3.668
Vordering op deelnemers	6	4
Stand per 31 december	4.408	3.672

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Nadere specificatie 'Vorderingen op werkgevers'

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Werkgevers	4.459	3.742
Voorziening dubieuze debiteuren	-57	-74
Stand per 31 december	4.402	3.668

In 2021 is een bedrag van € 17 onttrokken van de voorziening (2020: dotatie van € 32). Er werd geen bedrag als oninbaar afgeschreven (2020: € 4).

7.4.3 Overige activa

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Liquide middelen	3.055	3.944
Stand per 31 december	3.055	3.944

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen.

Er zijn evenals vorig jaar geen kredietfaciliteiten.

7.4.4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2021

	Solvabiliteits- reserve	Algemene reserve	Totaal
<i>(x € 1.000)</i>			
Stand per 31 december 2020	201.238	-133.215	68.023
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-1.014	107.461	106.447
Stand per 31 december 2021	200.224	-25.754	174.470

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2020

	Solvabiliteits- reserve	Algemene reserve	Totaal
<i>(x € 1.000)</i>			
Stand per 31 december 2019	181.869	-145.976	35.893
Uit bestemming saldo van baten en lasten	19.369	12.761	32.130
Stand per 31 december 2020	201.238	-133.215	68.023

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	1.422.430	114,0	1.376.259	105,2
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	1.247.961	100,0	1.308.236	100,0
Eigen vermogen	174.469	14,0	68.023	5,2
Af: vereist eigen vermogen	200.224	16,0	201.238	15,4
Vrij vermogen	-25.755	-2,0	-133.215	-10,2
Minimaal vereist eigen vermogen	55.309	4,4	57.563	4,4
Actuele dekkingsgraad		114,0		105,2
Beleidsdekkingsgraad		110,0		98,3

Herstelplan

Per 1 januari 2021 was de beleidsdekkingsgraad 98,3% en lag daarmee onder het vereist eigen vermogen. Er is sprake van een dekkingstekort waardoor het fonds verplicht was om op uiterlijk 31 maart 2021 een herstelplan in te dienen bij DNB. Het fonds heeft op 30 maart 2021 het herstelplan verstuurd naar DNB. Hiermee vervalt het herstelplan dat in 2020 is ingediend.

In het nieuwe herstelplan heeft het fonds aangegeven welke maatregelen worden ingezet om binnen 10 jaar het vereist eigen vermogen te behalen. Het fonds heeft zich ten doel gesteld om in 2030 een beleidsdekkingsgraad van 120,8% te hebben. Bij het opstellen van het herstelplan heeft het bestuur zich laten ondersteunen door externe adviseurs. Het herstelplan is goedgekeurd door toezichthouder DNB.

Het herstelplan is opgesteld op basis van de in 2021 geldende pensioenregeling, er wordt niet uitgegaan van aanvullende maatregelen.

In 2021 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

(x € 1.000)	Werkelijk	Herstelplan
	2021	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	105,2%	105,3%
Premie	-1,2%	-1,2%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Verandering van de rentetermijnstructuur	8,2%	0,0%
Rendement op beleggingen	1,8%	3,4%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-0,1%	-0,1%
Dekkingsgraad per 31 december	114,0%	107,5%

In het herstelplan wordt uitgegaan van een dekkingsgraad van 105,3% primo 2021.

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2021 114,0% en liep daarmee voor op het herstelplan dat uitgaat van 107,5% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is de verandering van de rentetermijnstructuur per definitie op nul gesteld. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft minder bijgedragen aan de dekkinggraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard doordat in het herstelplan is uitgegaan van een hoger rendement dan het rendement op de beleggingen werkelijk was.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt veroorzaakt doordat alle effecten worden bepaald ten opzichte van de dekkinggraad primo 2021, doordat overige mutaties niet worden meegenomen en door afronding van de andere effecten. De in het herstelplan opgegeven maatregelen zijn volledig uitgevoerd, in het verslagjaar of het lopende jaar is geen definitieve korting doorgevoerd.

Ultimo 2021 was nog steeds sprake van een dekkingstekort. Daarom is op 30 maart 2022 een update van het herstelplan aan DNB verstuurd. Uit de update van het herstelplan 2021 volgt dat het fonds binnen de hersteltermijn uit zowel dekkingstekort als reservetekort zal zijn en vooralsnog niet hoeft te korten. Op 19 mei 2022 heeft DNB ingestemd met het herstelplan.

7.4.5 Technische voorzieningen

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Basisregeling	1.230.806	1.289.108
Premievrijstelling / IBNR	17.155	19.128
Stand per 31 december	1.247.961	1.308.236

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	1.308.236	1.144.313
Pensioenopbouw	57.779	56.815
Rentetoevoegingen	-7.202	-3.849
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-16.868	-15.576
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.946	800
Wijziging marktrente	-94.495	179.925
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-318	-53.524
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-1.117	-668
Stand per 31 december	1.247.961	1.308.236

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

(x € 1.000)	2021		2020	
	aantallen	EUR	aantallen	EUR
Actieve deelnemers	7.215	581.672	7.072	533.883
Pensioengerechtigden	8.009	274.629	8.111	271.731
Gewezen deelnemers	15.138	332.883	16.009	439.900
Overigen	-	16.729	-	18.620
Netto pensioenverplichtingen	30.362	1.205.913	31.192	1.264.134
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	-	42.048	-	44.102
Stand per 31 december	30.362	1.247.961	31.192	1.308.236

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Overige technische voorziening

(x € 1.000)	2021	2020
	EUR	EUR
Spaarfonds gemoedsbezwaarden		
Stand per 1 januari	20	19
Rentetoevoeging	2	1
Stand per 31 december	22	20

Spaarfonds gemoedsbezwaarden

Het bestuur kan individuele vrijstelling van deelneming aan de verplichte pensioenregelingen aan een werknemer verlenen, indien deze gemoedsbezwaarden heeft tegen iedere vorm van verzekeren. Dit ontslaat zijn werkgever noch betrokkene van de verplichting tot afdracht van de reguliere bijdragen aan het fonds. Deze bijdragen worden op een individuele spaarrekening gestort, waaraan jaarlijks intrest wordt toegevoegd. De gespaarde bijdragen van de gemoedsbezwaarden worden na het bereiken van de 68-jarige leeftijd in gelijke termijnen aan betrokkene gedurende 15 jaar uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde voordat de uitkeringen zijn ingegaan, wordt het saldo in gelijke termijnen gedurende 15 jaar aan de partner uitgekeerd. Bij overlijden van de gemoedsbezwaarde na ingang van de uitkering, worden de uitkeringen gedurende de resterende periode voortgezet ten behoeve van de partner.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De regeling kent een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar en is een middelloonregeling. De toetredingsleeftijd is 21 jaar. Voor 2021 bedraagt het opbouwpercentage 1,644% (2020: 1,875%) van de pensioengrondslag. Het maximum pensioensalaris, de vaste bestanddelen van het inkomen, is gelijk aan het maximum premieloon als bedoeld in artikel 17 van de Wet financiering sociale verzekeringen.

Er is sprake van opbouw voor een levenslang partnerpensioen, dat 70% van het (haalbare) ouderdomspensioen bedraagt. In de regeling zijn tevens premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en flexibiliseringsmogelijkheden opgenomen.

Toeslagverlening

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Er bestaat geen recht op toeslagen. De premie bevat geen expliciete opslag ten behoeve van het toeslagbeleid.

Bovendien wordt er door het pensioenfonds geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen verlenen. De voorwaardelijke toeslagen worden gefinancierd uit overrendementen.

De ambitie van de toeslagverlening is:

- a) een toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken van deelnemers, gewezen deelnemers en andere aanspraakgerechtigden van maximaal de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens. Als referteperiode voor de vaststelling van de toeslag wordt uitgegaan van de periode aanvangende 1 juli van het afgelopen jaar tot 1 juli van het jaar daarvoor;
- b) een toeslag te verlenen op de pensioenrechten van pensioengerechtigden van maximaal de stijging van het CBS-consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens. Als referteperiode voor de vaststelling van de toeslag wordt uitgegaan van de periode aanvangende 1 juli van het afgelopen jaar tot 1 juli van het jaar daarvoor.

Het toeslagbeleid is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening. Het fonds verleent alleen een toeslag indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds zich op de peildatum 31 oktober van het voorafgaande jaar boven de 110% bevindt. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad en de hierboven genoemde toeslagambitie. Hierbij wordt rekening gehouden met de wettelijke voorschriften voor toekomstbestendige toeslag.

Eventuele toeslag vindt plaats per 1 januari van enig jaar en wordt verleend over de pensioenaanspraken en pensioenrechten per 31 december van het laatste kalenderjaar, met inbegrip van eerder verleende toeslagen. Nadat de toeslag is verleend maakt de toeslag deel uit van de pensioenaanspraak of het pensioenrecht.

Feitelijke toekenning van toeslagen zal altijd eerst plaatsvinden na een daartoe door het bestuur genomen besluit. In de afgelopen drie jaren zijn de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen verhoogd met

	actieven	Inactieven
1 januari 2021	0,00%	0,00%
1 januari 2020	0,00%	0,00%
1 januari 2019	0,00%	0,00%

Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2022 geen toeslagen te verlenen.

7.4.6 Overige schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	2021 EUR	2020 EUR
Te verrekenen premies	-	1
Derivaten met negatieve waarde	22.815	30.373
Waardeoverdrachten	38	106
Belastingen en premies sociale verzekeringen	375	344
Vermogensbeheerkosten	575	540
Advies- en controlekosten	113	115
Administratiekosten	14	4
Bestuurskosten	31	9
Overige schulden	6	6
Stand per 31 december	23.967	31.498

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

7.4.7 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		1.247.961		1.308.236
Buffers:				
S1 Renterisico	18.025		6.699	
S2 Risico zakelijke waarden	143.994		150.088	
S3 Valutarisico	27.716		23.953	
S4 Grondstoffenrisico	-		-	
S5 Kredietrisico	65.951		65.908	
S6 Verzekeringstechnisch risico	37.265		44.252	
S7 Liquiditeitsrisico	-		-	
S8 Concentratierisico	-		-	
S9 Operationeel risico	-		-	
S10 Risico voor actief beheer	-		-	
Diversificatie-effect	-92.727		-89.662	
Totaal S (vereiste buffers)		<u>200.224</u>		<u>201.238</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		1.448.185		1.509.474
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)*		<u>1.422.430</u>		<u>1.376.259</u>
Tekort		-25.755		-133.215

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de strategische asset mix.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid

- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het pensioenfonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

De mate waarin de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gevoelig is voor het prijs- en renterisico is in de volgende alinea weergegeven, vervolgens worden de risico's die het pensioenfonds loopt nader toegelicht.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan op hoofdlijnen worden gemeten door middel van de duration. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde van een belegging of verplichting verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

<i>(x € 1.000)</i>	31 december 2021	31 december 2021	31 december 2020	31 december 2020
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	755.985	9,7	735.627	8,4
Vastrentende waarden (na derivaten)	889.448	21,1	940.009	21,9
Duration van de technische voorzieningen	1.247.961	22,2	1.308.236	21,9

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit wordt gerealiseerd door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps.

Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

In 2015 is besloten om met ingang van juni 2015 het renterisico van de pensioenverplichtingen voor 55% af te dekken. Dit matchpercentage wordt bereikt door een combinatie van vastrentende waarden en discretionaire swaps. Als bandbreedte wordt een marge aangehouden van 5% naar beneden en naar boven. Elk kwartaal ultimo zal de fiduciair manager het matchpercentage monitoren en indien deze buiten de gestelde bandbreedte komt rebalancen naar het afgesproken matchpercentage. Hierbij vindt afstemming op de meest recente schatting van de pensioenverplichtingen plaats. Het matchpercentage wordt na de rebalancing passief beheerd. Hierdoor kunnen veranderingen in de verplichtingen en beleggingen gedurende het kwartaal resulteren in een afwijking van het beoogde match- en afdekkingpercentage. De renteafdekking per balansdatum, op basis van marktrente, bedraagt 56,4%.

Het bestuur hanteert een zogenaamde 'bucket' benadering in het matchingbeleid, waarbij de matching van de verplichtingen plaatsvindt per mandje van looptijden van 5 jaar teneinde het risico van veranderingen in de rentetermijnstructuur zoveel mogelijk te elimineren. Er vindt geen automatische rebalancing op bucketniveau plaats.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Resterende looptijd < 1 jaar	48.307	5,6	92.032	10,1
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	131.131	15,2	135.020	14,8
Resterende looptijd > 5 jaar	682.848	79,2	683.750	75,1
	862.286	100,0	910.802	100,0

Het in de balans verantwoorde saldo vastrentende waarden ad € 760.791 (2020: € 721.228) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastrentende waarden. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijk-principe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2021	31 december 2020
	EUR	EUR
Vastrentende waarden balans	760.791	721.228
Rente derivaten	133.463	202.916
Valuta derivaten	579	-3.182
Overige	-32.547	-10.160
Totaal correctie " doorkijkprincipe"	101.495	189.574
Vastrentende waarden risicoparagraaf	862.286	910.802

De benodigde buffer voor het renterisico bedraagt € 18.025 (2020: € 6.699).

Risico zakelijke waarden (S2)

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Kantoren	2.702	2,5	2.576	2,6
Winkels	19.281	17,6	18.698	19,0
Bedrijfsruimten	6.065	5,5	4.546	4,6
Woningen	46.486	42,5	41.424	42,1
Overige*	34.836	31,9	31.138	31,7
	109.370	100,0	98.382	100,0

* Onder overige valt een bedrag van € 22.601 onder vastgoed Zorgsector (2020: € 21.178).

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Europa	86.212	78,8	81.005	82,3
Noord Amerika	17.728	16,2	12.179	12,4
Asia Pacific	5.430	5,0	5.198	5,3
	109.370	100,0	98.382	100,0

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Beleggingsinstellingen	2.883	0,6	2.174	0,5
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	69.925	15,1	68.424	15,3
Nijverheid en industrie	214.448	46,4	202.086	45,1
Handel	31.464	6,8	29.726	6,6
Transport en opslag	8.631	1,9	8.139	1,8
Nutsbedrijven	11.933	2,6	13.657	3,0
Overige dienstverlening	110.180	23,8	111.387	24,9
Andere instellingen	12.872	2,8	12.413	2,8
	462.336	100,0	448.006	100,0

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Europa	78.109	16,9	68.129	15,2
Noord Amerika	254.408	55,0	233.747	52,2
Overige mature markets	15.151	3,3	13.565	3,0
Asia Pacific	61.673	13,3	67.542	15,1
BRIC Landen	38.320	8,3	50.149	11,2
Emerging markets	7.787	1,7	7.077	1,6
Overige mature markets	6.888	1,5	7.797	1,7
	462.336	100,0	448.006	100,0

De benodigde buffer voor het risico zakelijke waarden bedraagt € 143.994 ((2020: € 150.088).

Valutarisico (S3)

Het totaalbedrag van de gehele beleggingsportefeuille dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2021 circa € 644.362 (2020: € 613.093). De netto risicopositie bedraagt circa 7% (2020: 7%).

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

(x € 1.000)			31 december	31 december
	EUR	EUR	2021	2020
	vóór	valuta-derivaten	netto positie (na)	netto positie (na)
EUR	771.779	-544.822	1.316.601	1.270.513
CHF	11.856	11.259	597	572
GBP	23.534	24.673	-1.139	-2.802
JPY	26.833	25.728	1.105	962
USD	471.211	447.173	24.038	21.661
Overige	110.928	35.989	74.939	78.882
	1.416.141	-	1.416.141	1.369.788

De benodigde buffer voor het valutarisico bedraagt € 27.716 (2020: € 23.953).

Grondstoffenrisico (S4)

De omvang van de buffer voor het grondstoffenrisico moet dusdanig zijn dat een waardedaling van 35% kan worden opgevangen voor dat deel van de portefeuille dat in grondstoffen is belegd. Het bestuur heeft op 18 december 2018 besloten om in 2019 de beleggingen in grondstoffen te verkopen. Daarom wordt geen buffer meer aangehouden.

De benodigde buffer voor grondstoffenrisico bedraagt € 0 (2020: € 0).

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Er wordt gebruik gemaakt van dagelijkse waarderingen.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling van de vastrentende waarden naar sector weergegeven:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Nederlandse overheidsinstellingen	103.022	12,0	77.639	8,5
Buitenlandse overheidsinstellingen	255.528	29,6	241.163	26,5
Beleggingsinstellingen	132.876	15,4	133.242	14,6
Transport en opslag	4.630	0,5	4.715	0,5
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	229.586	26,6	297.463	32,7
Vastgoed	9.493	1,1	9.523	1,0
Nijverheid en industrie	63.639	7,4	74.938	8,2
Handel	13.011	1,5	14.682	1,6
Overige dienstverlening	50.464	5,9	57.000	6,3
Diversen	37	-	437	0,1
	862.286	100,0	910.802	100,0

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
Europa	685.211	79,5	730.081	80,2
Noord Amerika	116.837	13,5	117.759	12,9
Overige Mature markets	7.716	0,9	9.254	1,0
Asia Pacific	13.758	1,6	12.618	1,4
BRIC Landen	7.262	0,8	5.614	0,6
Emerging markets	16.392	1,9	9.880	1,1
Overige Mature markets	15.110	1,8	25.596	2,8
	862.286	100,0	910.802	100,0

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2021		31 december 2020	
	EUR	%	EUR	%
AAA	342.429	39,7	283.882	31,2
AA	117.801	13,7	120.218	13,2
A	186.366	21,6	179.854	19,8
BBB	89.198	10,3	186.095	20,4
Lager dan BBB	79.177	9,2	89.343	9,8
Not Rated *)	47.315	5,5	51.410	5,6
	862.286	100,0	910.802	100,0

*Het saldo bestaat met name uit credits en derivaten.

Voor de bepaling van de rating wordt afhankelijk van beschikbaarheid gebruik gemaakt van S&P, Moody's en Fitch.

De benodigde buffer voor het kredietrisico bedraagt € 65.951 (2020: € 65.908).

Verzekeringstechnische risico (S6)

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG2020 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is.

Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de korte beschrijving van de pensioenregeling, opgenomen in de toelichting op de balans, punt 5 technische voorziening.

De benodigde buffer voor het verzekeringstechnisch risico bedraagt € 37.265 (2020: € 44.252).

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij.

Dit betreft per 31 december 2021 de volgende posten.

<i>(x € 1.000)</i>	31 december 2021	31 december 2020
	EUR	EUR
Obligaties		
Koninkrijk der Nederlanden	103.022	77.639
Bondsrepubliek Duitsland	95.566	73.391
Republiek Frankrijk	98.566	100.639

In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van beleggingen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico vooralsnog op nihil gesteld.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Actief beheerrisico (S10)

Het actief beheerrisico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nageleefde portefeuille.

Het fonds heeft beoordeeld dat voor het actief beheerrisico geen buffer hoeft te worden aangehouden.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds, haar bestuurders, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders, voor zover zij bestuurder zijn in het fonds. Een bestuurder neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar paragraaf 7.5.4. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

7.4.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Administratiekosten

Inzake het voeren van de administratie van het fonds is met ingang van 2018 een langlopende administratieovereenkomst met Centric Pension and Insurance Solutions B.V. overeengekomen. De overeenkomst zal gelden tot en met 31 december 2023. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingssystematiek. Deze systematiek bestaat zowel uit vaste als variabele componenten. De vergoeding voor 2022 bedraagt circa € 2,0 miljoen.

Op 30 maart 2022 heeft Centric aangegeven voornemens te zijn haar pensioenadministratie activiteiten over te dragen aan Appel Pensioenuitvoering B.V. Het bestuur van het fonds heeft ingestemd met de contractovername per 1 juni 2022 onder dezelfde voorwaarden.

Vermogensbeheerkosten

Met de vermogensbeheerder Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V. is de beheerovereenkomst met 1 jaar verlengd tot en met 31 december 2022. In 2022 bedraagt de vergoeding circa € 0,8 miljoen. Met de vermogensbeheerder BMO Global Asset Management is een beheerovereenkomst voor onbepaalde tijd overeengekomen. Het contract kan jaarlijks worden opgezegd met een opzegtermijn van 3 maanden. De vergoeding over 2022 bedraagt circa € 2,5 miljoen.

Derivaten

Voor de contractomvang van de derivaten wordt verwezen naar de toelichting op de balans, punt 1 toelichting beleggingen voor risico fonds, behorende tot de jaarrekening 2021.

Interne audit

Met Mazars N.V. is in 2020 een tweejarig contract aangegaan voor het vervullen van de sleutelfunctie interne audit ten behoeve van IORP II. De jaarlijkse kosten bedragen circa € 42 duizend.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft.

Op 30 maart 2022 heeft Centric aangegeven voornemens te zijn haar pensioenadministratie activiteiten over te dragen aan Appel Pensioenuitvoering B.V.. Het bestuur heeft ingestemd met de contractovername per 1 juni 2022 onder dezelfde voorwaarden.

Bpf Beton en de oorlog in Oekraïne

Sinds 24 februari 2022 heeft Rusland een grootschalige invasie van Oekraïne ingezet. Onder meer de EU en de VS hebben deze invasie sterk veroordeeld en hebben gereageerd met forse (economische) sancties. Het belang van het fonds in Russische aandelen en vastrentende waarden is per eind januari 2022 in totaal € 3,0 miljoen ofwel 0,2% van de totale beleggingsportefeuille. Deze beleggingen zijn ondergebracht in twee beleggingsfondsen. Het belang van het fonds in Oekraïne is bijna € 900 duizend ofwel 0,06% van de totale beleggingsportefeuille. Het bestuur van Bpf Beton heeft besloten afscheid te willen nemen van haar Russische belangen omdat hetgeen Rusland momenteel aanricht in Oekraïne alle normen waar het Westen en Bpf Beton voor staan schendt. Het bestuur van Bpf Beton heeft vanuit haar eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid zelf de instructie afgegeven aan de betreffende fondsbeheerders dat zij niet meer belegd wenst te zijn in Russische aandelen en vastrentende waarden. Bpf Beton is zich ervan bewust dat de fondsbeheerders bij de opvolging hiervan ook gehouden zijn aan het eigen fondsbeleid en de beperkingen door internationale sanctiemaatregelen.

7.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

7.5.1 Premiebijdragen risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers)

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Werkgevers- en werknemersgedeelte	47.973	41.401
Aanvullende verzekering	171	189
	<u>48.144</u>	<u>41.590</u>
Premie oude jaren	155	138
Mutatie inzake voorziening premiedebiteuren	17	-32
Afschrijving premiedebiteuren	-	-4
	<u>48.316</u>	<u>41.692</u>

De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	70.609	69.837
Gedempte kostendekkende premie	47.862	39.808
Feitelijke premie	48.299	41.728

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2020 gepubliceerd door DNB).

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2021	2020
	EUR	EUR
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	59.670	58.669
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	9.189	9.329
	70.609	69.837

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Nominaal pensioeninkoop op marktwaarde	27.397	22.684
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen)	4.219	3.607
Actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen	14.496	11.678
	47.862	39.808

Het fonds hanteert een financieringsbeleid dat uitgaat van een gedempte premie. De gedempte premie wordt geacht kostendekkend te zijn. De gedempte premie wordt analoog aan de kostendekkende premie berekend. De gedempte kostendekkende premie is berekend op basis van een verwacht rendement. De gehanteerde rendementscurve is gebaseerd op de maximaal toegestane parameters, waarbij de gehele curve met 0,1%-punt wordt verlaagd, uit oogpunt van evenwichtige belangenafweging.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Actuarieel benodigde koopsom	27.397	22.684
Opslag voor uitvoeringskosten	1.750	1.839
Solvabiliteitsopslag	4.219	3.607
Voorwaardelijke onderdelen	14.496	11.678
Opslag feitelijke premie	437	1.920
	48.299	41.728

7.5.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

(x 1.000)	2021	Directe	Indirecte	Kosten van	Totaal
		beleggings-	beleggings-	vermogensbeheer	
		opbrengsten	opbrengsten		
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen		2.443	11.727	-459	13.711
Aandelen		-	101.480	-882	100.598
Vastrentende waarden		7.126	-21.388	-1.614	-15.876
Derivaten		1.164	-83.199	-254	-82.289
Overige beleggingen		247	-	-96	151
Overige opbrengsten en lasten*				-540	-540
		10.980	8.620	-3.845	15.755

(x 1.000)	2020	Directe	Indirecte	Kosten van	Totaal
		beleggings-	beleggings-	vermogensbeheer	
		opbrengsten	opbrengsten		
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen		3.818	-5.054	-466	-1.702
Aandelen		6.194	34.733	-742	40.185
Vastrentende waarden		6.807	30.189	-1.394	35.602
Derivaten		-2.772	102.041	-347	98.922
Overige beleggingen		348	-	-177	171
Overige opbrengsten en lasten*				-397	-397
		14.395	161.909	-3.523	172.781

Transactiekosten zijn geen onderdeel van de kosten van vermogensbeheer. Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn tevens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen in 2021 € 895 (2020: € 1.295).

* Een deel van de algemene kosten is toegerekend aan de vermogensbeheerkosten.

7.5.3 Pensioenuitkeringen

(x € 1.000)	2021	2020
	EUR	EUR
Ouderdomspensioen	13.938	12.892
Nabestaanden pensioen	3.121	2.963
Wezenpensioen	85	76
Afkopen	650	708
	17.794	16.639

De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 503,24 (2020: € 497,27) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

7.5.4 Pensioenuitvoeringskosten

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Administratiekosten	1.787	1.819
Accountantskosten	49	55
Bestuurskosten	192	207
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	288	286
Contributies en bijdragen	61	62
Overige kosten	7	-
	2.384	2.429

Een deel van de algemene kosten is toegerekend aan de vermogensbeheerkosten.

Honoraria onafhankelijke accountant

<i>(x € 1.000)</i>	EUR	EUR
	Accountant	Totaal
2021		
Controle van de jaarrekening	70	70
Andere controlewerkzaamheden	-	-
Fiscale advisering	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-
	70	70
2020		
Controle van de jaarrekening	68	68
Andere controlewerkzaamheden	-	-
Fiscale advisering	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-
	68	68

De accountantskosten zijn voor € 21 (2020: € 14) toegerekend aan vermogensbeheerkosten.

Deze werkzaamheden inzake zowel boekjaar 2021 als boekjaar 2020 zijn uitgevoerd door BDO Audit & Assurance B.V.

Bezoldiging Personeelsleden

Het fonds heeft zowel in 2021 als in 2020 geen personeel in dienst. De beheeractiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van Centric Pension and Income Solutions B.V., Qipo B.V. dan wel vermogensbeheerder.

Bezoldiging bestuurders

De transacties met bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten, overige kosten bestuur en overige bestuurskosten.

De bezoldiging bestuurders en leden van de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan bedraagt in 2021 € 350 (2020: € 294), hiervan is toegerekend aan de vermogensbeheerkosten € 175 (2020: € 118).

Afgezien hiervan zijn geen bezoldigingen toegekend.

7.5.5 Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,533% (2020: -0,324%), zijnde -€ 7.202 (2020: -€ 3.849). Het rentepercentage is afgeleid van de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2020.

Pensioenuitkeringen en afkopen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Overige wijzigingen

<i>(x € 1.000)</i>	2021	2020
	EUR	EUR
Kanssystemen		
Sterfte	-680	-1.811
Arbeidsongeschiktheid	-564	1.700
Mutaties	127	-557
Totaal overige wijzigingen in de technische voorzieningen	-1.117	-668

7.5.6 Mutatie overige technische voorziening

(x € 1.000)	2021	2020
	EUR	EUR
Rentetoevoeging Spaarfonds gemoedsbezwaarden	2	1
Totaal overige wijzigingen in de technische voorzieningen	2	1

7.5.7 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)	2021	2020
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-3.397	-1.803
Uitgaande waardeoverdrachten	1.172	1.154
Subtotaal	-2.225	-649
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	3.175	1.716
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.229	-916
Totaal overige resultaten	1.946	800
Saldo overdracht van rechten	-279	151

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenaanspraken.

7.5.8 Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn evenals vorig jaar vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

7.5.9 Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het resultaat boekjaar is voor € 107.460 toegevoegd aan de algemene reserve en voor € 1.014 onttrokken aan de solvabiliteitsreserve.

7.5.10 Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie heeft de jaarrekening 2021 besproken in de vergadering van 10 juni 2022. Het jaarverslag is vastgesteld op 17 juni 2022.

Ondertekening bestuur voor akkoord
Amsterdam, 17 juni 2022

De heer G.W. van der Peijl
Voorzitter

De heer H.J. Wuijten
Secretaris

De heer D.P. Slob
Bestuurslid

De heer A. Doeve
Bestuurslid

De heer S.J.H. Borghouts
Bestuurslid

De heer H.A. Kempen
Bestuurslid

Mevrouw A. Houtman
Bestuurslid

De heer M. de Jong
Bestuurslid

8 Overige gegevens

8.1 Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het resultaat boekjaar is voor € 107.460 toegevoegd aan de algemene reserve en voor € 1.014 onttrokken aan de solvabiliteitsreserve.

8.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als certificerend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.881.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 344.050 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Rotterdam, 17 juni 2022

drs. H.L.N. Stofbergen AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

8.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie te Amsterdam gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: 1. de balans per 31 december 2021; 2. de staat van baten en lasten over 2021; en 3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.	Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie op 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter onderbouwing van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 7.112.000. De materialiteit is gebaseerd op 0,5% van het pensioenvermogen, zijnde het totaal van de technische voorzieningen

en reserves.

Het pensioenvermogen en de dekkingsgraad van de stichting en de mogelijkheid om aan de verplichtingen naar haar deelnemers te voldoen, zijn belangrijke indicatoren voor de gebruiker van de jaarrekening. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 355.600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van processen aan dienstverleners

De stichting heeft het beheer van beleggingen uitbesteed aan BMO Global Asset Management, Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SARE&F) en Schroders. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Centric Pension and Insurance Solutions B.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door BMO Global Asset Management, Syntrus Achmea Real Estate & Finance en Schroders en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Centric Pension and Insurance Solutions B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van BMO Global Asset Management, Syntrus Achmea Real Estate & Finance en Centric Pension and Insurance Solutions B.V. in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE -3402 Type II)-rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen, beoordelen van de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en het beoordelen van de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan BMO Global Asset Management, Syntrus Achmea Real Estate & Finance, Schroders en Centric Pension and Insurance Solutions B.V.

Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden verricht op onder andere de beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen de beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen gecontroleerd aan de hand van brondocumentatie bij de stichting.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede processen en de aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en –opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

SCHATTINGEN IN DE WAARDERING VAN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN	ONZE CONTROLEAANPAK
De technische voorzieningen zijn een significante post op de balans van de stichting. De waardering van de technische voorziening komt tot stand op basis van een berekening van aanspraakgegevens van deelnemers en belangrijke schattingen. De technische voorzieningen worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals de door De Nederlandsche Bank ('DNB') gepubliceerde rentetermijnstructuur en de door het Actuarieel Genootschap (AG) gepubliceerde levensverwachtingen (tafels). Deze tafels worden gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting. De waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen zijn beschreven in het hoofdstuk "Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling" op pagina 69 en 70 van de jaarrekening. In verband met de complexe berekening en de significante schattingselementen is deze post een kernpunt voor onze controle.	Wij hebben de aan de voorziening ten grondslag liggende basisgegevens gecontroleerd, rekening houdend met NBA-handreiking 1120: '<i>Gebruikmaken van de werkzaamheden van de certificerend actuaris bij de controle van de jaarrekening en staten van pensioenfondsen</i>'. Bij deze basisgegevens hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Verder hebben wij de toereikendheid van de technische voorzieningen beoordeeld door het toetsen van de door het bestuur gehanteerde uitgangspunten. Dit hebben wij onder andere gedaan door het beoordelen van de gehanteerde overlevingstafels, rekenrente, ervaringssterfte en kostenopslagen. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij eveneens de competentie, capaciteiten en objectiviteit van de door het bestuur ingeschakelde certificerend actuaris beoordeeld. Wij hebben bij de controle van de juistheid en toereikendheid van de technische voorzieningen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van de stichting. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruik gemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2021. Hierbij hebben wij de redelijkheid van de aannames van het bestuur met betrekking tot de actuariële grondslagen beoordeeld en besproken met de certificerend actuaris. De gehanteerde grondslagen, zoals vermeld op pagina 69 en 70 van de jaarrekening en de hierbij behorende toelichtingen en veronderstellingen op pagina 80 en 81, hebben wij getoetst aan de hand van de vereisten van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

WAARDERING EN TOELICHTING VAN NIET-(BEURS) GENOTEERDE BELEGGINGEN	ONZE CONTROLEAANPAK
De beleggingen zijn een significante post op de balans van de stichting en worden gewaardeerd op marktwaarde. Door de stichting wordt voornamelijk belegd via BMO Global Asset Management. Daarnaast wordt belegd via fondsen van Syntrus Achmea Real Estate & Finance en Schroders. Voor een groot gedeelte van de beleggingen wordt de actuele waarde bepaald op basis van de intrinsieke waarde per participatie voor de posities in fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt toe bij de posities in niet-(beurs) genoteerde beleggingsfondsen doordat de waarde wordt ontleend aan de opgaven van fondsmanagers. Gezien de omvang van de post hebben wij dit als kernpunt geïdentificeerd in onze controle De stichting heeft de waarderingsgrondslagen beschreven in het hoofdstuk "Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling" op pagina 67 t/m 72.	Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2021. Wij hebben controle-instructies gestuurd naar de accountant van de vermogensbeheerder BMO Global Asset Management waar de stichting voornamelijk via belegd. Wij hebben de ontvangen rapportages getoetst aan onze instructies en hebben de controlebevindingen op basis van onze eigen materialiteitsgrenzen geëvalueerd. Voor beleggingen in fondsen van Syntrus Achmea Real Estate & Finance en Schroders hebben wij vastgesteld dat het aantal units dat de stichting houdt, aansluit met het participatieregister en dat de reële waarde per unit in de administratie van het pensioenfonds overeenkomt met de gecontroleerde unit waarde van het fonds. De posities in niet-(beurs)genoteerde beleggingen hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant, gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de stichting ten opzichte van die van de fondsen waarin belegd wordt alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het voorwoord;
- ▶ de karakteristieken van Bpf Beton;
- ▶ het verslag van het bestuur;
- ▶ het verslag van de Raad van Toezicht;

- ▶ het verslag van het Verantwoordingsorgaan;
- ▶ het slotwoord;
- ▶ de overige gegevens;
- ▶ de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

D. Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur benoemd als accountant van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie vanaf de controle van het boekjaar 2019 en zijn sinds dat boekjaar de externe accountant.

E. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze

jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amstelveen, 17 juni 2022

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

W.J.P. Hoeve RA

9 Bijlagen

Bijlage 1: Nevenfuncties 2021

Hierna volgt het overzicht van de nevenfuncties van de bestuursleden, de leden van de raad van toezicht en de leden van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2021.

Nevenfuncties bestuur:

Naam	Nevenfuncties
Annemiek Houtman	Adviseur Sociale Zaken Betonhuis Secretaris cao-partijen Betonproductenindustrie Sectorsecretaris Betonhuis Riolering
Dick Slob	Bestuurslid Stichting Betonindustrie Bestuurslid Stichting Parents 2 Parents Lid klantenraad Syntrus Real Estate & Finance Lid permanente visitatiecommissie Pensioenfonds Cosun
Fred Doeve	Adviseur HRM BTE Nederland B.V. Lid werkgeversdelegatie in het cao-overleg Betonproductenindustrie
Govert van der Peijl	Staffunctionaris De Hoop Lid verantwoordingsorgaan namens werkgevers Pensioenfonds PGB
Hans Kempen	Member Dutch Advisory Board Amundi Bestuurder Centraal Beheer APF Adviseur Balansmanagement BPF Particuliere Beveiliging Kempen Management & Consultancy (eigenaar)
Henk Wuijten	Bestuurslid BPF Meubel Bestuurslid BPF MITT Bestuurslid Stichting Sociaal Fonds Bouwnijverheid werknemers
Morris de Jong	Niet-uitvoerend Bestuurslid BPF Meubel Bestuurslid BPF HiBiN Bestuurslid en voorzitter Stichting PensioenLab Pensioenbestuurder FNV

Stef Borghouts	Zelfstandig interim professional Bestuurslid en sleutelfunctiehouder risicobeheer Bpf voor het bakkersbedrijf Sleutelfunctiehouder risicobeheer Pensioenfonds voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied Sleutelfunctiehouder risicobeheer a.i. Bpf Schilders Sleutelfunctiehouder interne audit Stichting Bpf voor de Rijn- en Binnenvaart

Nevenfuncties raad van toezicht:

Peter Priester	Bpf Particuliere beveiliging, uitvoerend bestuurslid Bpf Meubel, uitvoerend bestuurslid Xudoo BV, DGA Voorzitter raad van toezicht Pensioenfonds Robeco Lid van Raad van Toezicht Pensioenfonds Thales Lid Raad van Toezicht Bedrijfstakpensioenfonds voor het Levensmiddelenbedrijf
Gerard Sirks	PSF SPNG, Adviseur BAC Bpf Wonen, bestuurslid Bpf voor het Kappersbedrijf, bestuurslid
Lucie Duijnstee (formeel pas sinds 1-1-2022 in functie bij Bpf Beton)	Lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds PostNL Voorzitter raad van toezicht Bpf voor de Reisbranche Lid Raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Cargill Voorzitter raad van toezicht Stichting Pensioenfonds F. van Lanschot Voorzitter belanghebbendenorgaan Pensioenfondsenkring 1 CB APF Voorzitter auditcommissie Stichting Pensioenfonds Nedlloyd Voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds KAS BANK Lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Calpam Lid bestuur Stichting Dorrie Stoop Fonds

Nevenfuncties verantwoordingsorgaan:

Anton Rijkers	Lid van de ASA (Adviescommissie Sociale Aangelegenheden)
Arend van de Burg	Kaderlid cao-partijen Betonproductenindustrie namens CNV Vakmensen Lid van de OR Spanbeton Planner/werkvoorbereider Spanbeton
Bert Bodelier	Chauffeur AA Rent Dordrecht

Jan van Mulligen	Postbesteller Cycloon
Job Basting	Gemeenteraadslid D66 Commercieel medewerker Martens Beton
Wim van der Linden	Adviseur Linden Concrete solutions
Wout Pieterse	Kaderlid cao-partijen Betonproductenindustrie namens FNV

Bijlage 2 Begrippenlijst

AAF-verklaring	Internationaal geaccepteerde auditingstandaard. Een dergelijke verklaring wordt afgegeven door de vermogensbeheerder, waarin wordt verklaard dat de interne beheersing van de processen op het gebied van vermogensbeheer afdoende zijn geborgd.
Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN)	Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een fonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.
Anw pensioen	Vrijwillige overlijdensverzekering (keuze uit drie vaste pensioenbedragen), onderdeel van de regeling van Bpf Beton.
ATP-arrest	Betreft een zaak bij het Hof van Justitie betreffende ATP PensionService of zij al dan niet als gemeenschappelijk beleggingsfonds aangemerkt kunnen worden. In dat geval geldt een vrijstelling voor het heffen van BTW over uitvoeringskosten.
Asset Liability Management (ALM)	Het op elkaar afstemmen van de beleggingen, de verplichtingen en het premie- en toeslagenbeleid. Een ALM-studie wordt gebruikt om het meerjarig financieel beleid te optimaliseren uitgaande van verschillende economische scenario's.
Asset mix	Samenstelling van de beleggingsportefeuille, bijvoorbeeld aandelen, obligaties en onroerend goed.
Beleidsdekkingsgraad	De gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.
Benchmark	Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden vergeleken.
Collective Defined Contribution (CDC)	Wordt ook wel collectieve beschikbare premieregeling genoemd. Hierbij wordt de hoogte van het pensioen gebaseerd op salaris en deelnemersjaren, alsof het een DB-regeling betreft. De premie ligt echter voor een groot aantal jaren vast. Blijkt de premie achteraf niet voldoende, dan zal de pensioenuitkering lager zijn dan aanvankelijk beoogd.
Commodities	Beleggingscategorie gericht op grondstoffen zoals graan, metalen en olie.
Corporate Governance	Goed ondernemerschap; o.a. integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.
Defined Contribution (DC)	Wordt ook wel beschikbare premieregeling genoemd. Niet het pensioenresultaat, maar de jaarlijkse premie staat vast. De hoogte van het pensioen afhankelijk is van de tijdens de opbouwfase betaalde premies en het rendement dat daarop is behaald.

Defined Benefit (DB)	Wordt ook wel “salaris-diensttijdregelingen” genoemd. De pensioenuitkering vooraf al vastligt. In Nederland gaat het dan om eindloon- en middelloonregelingen. Daarin is de hoogte van het pensioen gekoppeld aan het salaris en aantal dienstjaren.
Dekkingsgraad	Procentuele verhouding tussen het aanwezige vermogen en de pensioenverplichtingen.
De Nederlandsche Bank (DNB)	DNB verzorgt het onafhankelijk (prudentieel) toezicht op pensioenfondsen.
Dispensatie	Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.
Excedentpensioen	Pensioenaanspraken boven de basisregeling van Bpf Beton, betrekking hebbend op hetzelfde dienstverband.
Franchise	Vrijgesteld bedrag dat jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld. Pensioenopbouw vindt plaats over het loon boven de franchise.
Financieel Toetsingskader (FTK)	Het financieel toetsingskader is onderdeel van de Pensioenwet en stelt voorschriften aan premiehoogte en de omvang van de aan te houden reserves.
Korting	Wanneer de financiële positie van Bpf Beton niet goed genoeg is, wordt in het uiterste geval een korting doorgevoerd. Dat houdt in dat de opgebouwde pensioenen worden verlaagd. Dit doet het fonds alleen als het niet anders kan.
IORP II	IORP II is Europese wetgeving. Deze introduceert drie sleutelfuncties. Een sleutelfunctie is een bekwaamheid om bepaalde governancetaken uit te voeren. De vereisten waaraan pensioenfondsen moeten voldoen op het terrein van de sleutelfuncties worden vastgelegd in artikel 143a Pensioenwet.
ISAE 3402	Internationaal geaccepteerde auditingstandaard. Met een ISAE 3402-verklaring wordt aangegeven dat het interne beheersproces adequaat is vormgegeven (verklaring type I) en functioneert (verklaring type II).
Liability Driven Investments (LDI)	Vanuit de verplichtingen gedreven beleggingen.
Outperformance	Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.
Partnerpensioen	Levenslange uitkering aan een nabestaande partner, vanaf het overlijden van de deelnemer.
Pensioengrondslag	Het deel van het pensioengevend loon boven de franchise. Over de pensioengrondslag worden aanspraken opgebouwd.
Pension Fund Governance (PFG)	Ofwel goed pensioenfondsbestuur. PFG stelt aan pensioenfondsen eisen op het gebied van transparantie, verantwoording, intern toezicht en zeggenschap.
Performance	Direct resultaat in de vorm van rente en dividendopbrengsten;

indirect resultaat door waardeverandering van de portefeuille.

PPG	De PPG-route houdt kort gezegd in dat pensioenfondsen aftrek van inkoop-btw kunnen claimen op de operationele kosten (van externe dienstverleners).
Rekenrente	Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.
Rentedekking	Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.
Servicelevel agreement (SLA)	In een service level agreement worden afspraken gemaakt over het niveau van de te leveren dienstverlening.
SIRA	Systematische IntegriteitRisikoAnalyse. Deze analyse maakt inzichtelijk welke integriteitsrisico's een rol spelen.
Solvabiliteit	Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.
Toereikendheidstoets	Actuariële toets in hoeverre het pensioenvermogen voldoende is om de verplichtingen na te komen.
Toeslagverlening/Indexatie	Elk jaar probeert Bpf Beton de pensioenen te verhogen. Een verhoging heet toeslag (indexatie). Als de financiële situatie van ons pensioenfonds goed genoeg is, laat Bpf Beton uw pensioen meegroeien met de prijzen. Dit wordt ieder jaar besloten.
Underperformance	Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.
UPO	Uniform Pensioenoverzicht. Iedereen die deelneemt aan een pensioenregeling krijgt van zijn pensioenuitvoeringsorganisatie jaarlijks een UPO zolang hij actief aan de regeling deelneemt. Het overzicht geeft aan hoeveel pensioen je ongeveer kunt verwachten bij pensionering en soms bij arbeidsongeschiktheid. En ook hoeveel je partner en kinderen aan pensioen uitgekeerd krijgen als je overlijdt.
Vastrentende waarden	Beleggingssoort waarvoor in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheek.
Voorbeleggen	Vastleggen van huidige rente- of aandeleniveaus voor toekomstige cash flows.
Voorziening pensioenverplichting (VPV)	De passiva van Bpf Beton, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.
Waardeoverdracht	Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Wittenveenkader

Het Witteveen kader is in Nederland een begrip bij de heffing van belasting. Het bepaalt hoeveel er jaarlijks voor de opbouw van een pensioen maximaal mag worden afgetrokken. Op die manier bouwt men een pensioen op zonder dat men daar bij de inleg van de premie al belasting over heeft betaald. Het betalen van inkomstenbelasting wordt naar later doorgeschoven. Het gaat dus om de politieke begrenzing van de fiscale facilitering van de pensioenopbouw.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een fonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille. Een positieve z-score geeft aan dat het rendement hoger was dan dat van de normportefeuille. De performancetoets betreft de cumulatieve z-score over de laatste vijf jaar.

Bijlage 3 Overzicht benoemingen

In de bestuursvergadering van 17 december 2021 is het overzicht van de benoemingen in de diverse gremia voor het komende jaar besproken.

Voorzitter en secretaris

Het bestuur besloot op 25 september 2020 de heer Van der Peijl als vaste voorzitter van het bestuur te benoemen, de heer Wuijten als vaste secretaris van het bestuur en de heer Slob als eerste reserve van het dagelijks bestuur.

Vertegenwoordiging bestuur in diverse gremia

Hieronder volgt het totale overzicht van de vertegenwoordiging van bestuursleden in diverse gremia, zoals van toepassing in 2022.

Afgevaardigde en stemgerechtigde voor de Pensioenfederatie:

- Alle bestuursleden.

Bij de algemene ledenvergaderingen zal het bestuur beoordelen wie er bij bepaalde (stem)onderdelen namens het fonds worden afgevaardigd. Bestuursadvies zorgt voor de afstemming wie er namens het bestuur de Pensioenfederatie vergaderingen bijwonen.

Vertegenwoordiger in de Participantenvergadering Vastgoedfondsen SAREF:

- De heren G.W. van der Peijl en H. Kempen

Vertegenwoordiger in de Participantenvergadering zakelijke en particuliere hypotheekfondsen SAV (1 afgevaardigde):

- De heren G.W. van der Peijl en H. Kempen

Vertegenwoordiger in de Participantenvergadering AREA Fund Europe SAREF:

- De heren G.W. van der Peijl en H. Kempen

Vertegenwoordiger in de Participantenvergadering AREA Fund North America SAREF:

- De heren G.W. van der Peijl en H. Kempen

ABTN Commissie:

- Jaarlijkse update ABTN is onderdeel van het takenpakket van de Pensioen- en communicatiecommissie.

Strategisch overleg met Centric:

- De heren G.W. van der Peijl en H. Wuijten

Verkiezingscommissie:

- De heren G.W. van der Peijl en H.J. Wuijten

Algemene reserve:

- De heer D.P. Slob stelt zich beschikbaar als algemeen reserve.

Werkgroep transitie -> gaat over in werkgroep datakwaliteit:

- De heren G.W. van der Peijl en D.P. Slob

Projectgroep implementatie NPC

- De heren D. Slob, H. Kempen en M. de Jong namens het bestuur en de heer G.W. van der Peijl als toehoorder
- Mevrouw A. Houtman en de heren W. Timmer en M. de Rooij namens cao-partijen

De indeling van de commissies is als volgt:

	A. Houtman	D.P. Slob	F. Doeve	G.W. v.d. Peijl	H. Kempen	H.J. Wuijten	SJ.H. Borghouts	M. de Jong
Dagelijks bestuur				Vz		secr		
BAC				lid	vz Onaf- hankelijk	lid		
IRM		lid				lid	Vz SFH Risk Onaf- hankelijk	
Pensioen- en communicatie commissie	lid	vz	lid					lid
Jaarwerk		lid	lid				lid	vz
Aandachtsgebied gegevensbescherming	X							

Bijlage 4 Externe adviseurs/uitbestedingspartijen

Het bestuur heeft de volgende taken uitbesteed conform het uitbestedingsbeleid, zoals beschreven in het document uitbestedingsbeleid. Dit document is een bijlage bij de ABTN.

Functie	Externe partij en
Adviserend actuaaris	Willis Towers Watson (WTW) Bart Weijers en Kevin Keijzer
Compliance officer	Nederlands Compliance Instituut (NCI) Albert de Jong
Geschillencommissie	Montae & Partners B.V.
Onafhankelijke accountant	BDO Audit & Assurance B.V. (BDO) Werner Hoeve en Eric Weijs
Privacy officer	Montae Bestuurscentrum B.V. Stefan van der Giessen
Sleutelfunctie actuaariaat *	Certificerend actuaaris bij WTW Herman Stofbergen
Uitvoeringsorganisatie (administrateur)	Centric Pension and Insurance Solutions B.V. Jerry Timpico (relatiemanager)
Vermogensbeheerders	BMO Global Asset Management (BMO) – Carlo Splint en Alexander van Aken Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SARE&F) – Michel van der Weide Schroders – Claudia Dawson Bank of New York Mellon (custodian)
Houder en vervuller sleutelfunctie interne audit	Mazars N.V. Edward Mulder en Isabel van Maaren
Vervuller sleutelfunctie risicobeheer	Sprenkels & Verschuren B.V. Remco Dijkstra, Gijs Cremers en Marianne Doelman
Certificerend actuaaris *	Willis Towers Watson (WTW) Herman Stofbergen en Sophie Flach

* Van de heer Ceelaert liep de 7-jaars periode als certificerend actuaaris (en sleutelfunctiehouder actuaariaat) in 2021 ten einde. Het bestuur de heer Stofbergen aangesteld als certificerend actuaaris en als actuaarueel sleutelfunctiehouder.

Pensioenbeheer

Het bestuur heeft de uitvoering van het pensioenbeheer in het verslagjaar uitbesteed aan Centric PAIS. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de pensioenbeheerovereenkomst. Centric ondersteunde het bestuur met adviezen en rapportages over verschillende aangelegenheden. Centric beschikt over een ISAE 3402 Type II verklaring. De pensioenbeheerovereenkomst is aangegaan per 1 januari 2018. Het bestuur besloot in juni 2020 om het huidige contract, inclusief de geldende opzegtermijn van zes maanden, onverkort voort te zetten.

Vastgoedbeheer en hypotheke

Het bestuur heeft de uitvoering van het vastgoedbeheer uitbesteed aan:

- SARE&F: De overeenkomst met SARE&F betreffende vastgoedbeheer en hypotheke wordt vanaf 1 januari 2010 telkens stilzwijgend met 1 jaar verlengd. De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening en in de fondsvoorwaarden. SARE&F adviseert het bestuur bij de totstandkoming van het beleggingsplan vastgoed en hypotheke. Het besluit tot vaststelling van de jaarlijkse mandaatovereenkomsten ligt bij het bestuur. SARE&F beschikt over een ISAE 3402 Type II verklaring.

- Schroders: Bpf Beton heeft een overeenkomst betreffende vastgoedbeheer met Schroders om conform een discretionair mandaat deel te nemen in een fonds. Portefeuille wordt afgebouwd.

Vermogensbeheer

De uitvoering van het vermogensbeheer is uitbesteed aan BMO Global Asset Management (BMO). De voorwaarden zijn vastgelegd in een vermogensbeheerovereenkomst met serviceafspraken over het niveau van de dienstverlening. BMO beschikt over een AAF-verklaring.

De overeenkomst met de vermogensbeheerder BMO is in 2021 vernieuwd en in januari 2022 stemde het bestuur in met de gewijzigde vermogensbeheerovereenkomst.

Het bestuur heeft BMO aangesteld om het beleggingsplan uit te voeren. BMO adviseert het bestuur tevens over de jaarlijkse invulling van de totale beleggingsportefeuille. Het besluit tot jaarlijkse vaststelling van het beleggingsplan en de normportefeuille ligt bij het bestuur. In het beleggingsplan wordt onder meer voor elke beleggingscategorie het percentage van het totaal belegde vermogen vastgesteld en de toegestane marges.

Bijlage 5 Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (de Code) heeft het doel de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Daarnaast moet door de Code ook de communicatie met de belanghebbenden zoals werkgevers, deelnemers en pensioengerechtigden transparanter worden. Tot slot moet de Code bijdragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het bestuursverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. De Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen ziet toe op de naleving van de Code.

Op 17 december 2021 heeft het bestuur de naleving van de normen uit de gewijzigde Code geëvalueerd. De uit te voeren acties zijn opgenomen in de jaarplanning. Waar wordt afgeweken van de code legt het bestuur de reden uit. Behalve het uitgangspunt van 'pas-toe-of-leg-uit' blijven er normen waarover altijd wordt gerapporteerd. Dit betreft de rapportagenormen 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65.

Hieronder volgt een integraal overzicht opgenomen over de naleving van de Code.

Vertrouwen waarmaken

Norm 1 t/m 9

Rapportageverplichting norm 5:

- Pensioenbeleid:
 - Kenmerken pensioenregeling: bestuursverslag pagina 5 t/m 7
 - Premiebesluit: bestuursverslag pagina 13 t/m 15
 - Toeslagen: bestuursverslag pagina 13 en 15
 - Grondslagen: bestuursverslag pagina 15 en jaarrekening pagina 67 t/m 72
 - Ontwikkeling dekkingsgraden: bestuursverslag 18 en jaarrekening pagina 79
- Beleggingsbeleid: bestuursverslag pagina 23 en 24 en hoofdstuk 3.5 beleggingen pagina 36 t/m 40
- Risicobeheerbeleid: bestuursverslag hoofdstuk 3.4 risicoparagraaf pagina 31 t/m 34
- Communicatiebeleid: bestuursverslag hoofdstuk 3.3 communicatie pagina 29 en 30

Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.

Verantwoordelijkheid nemen

Norm 10 t/m 14

Geen rapportageverplichting. Conform checklist code pensioenfondsen 2021 zijn er geen normen waaraan niet wordt voldaan en uitleg gegeven moet worden. Deze normen betreffen met name de wijze waarop het uitbestedingsbeleid is vormgegeven. Zie bestuursverslag pagina 33.

Integer handelen

Norm 15 t/m 22

Norm 15 / 16 naleving gedragscode rapportageverplichting vanuit norm 64. Paragraaf gedragscode/compliance in het bestuursverslag pagina op 27. Deze informatie is ook opgenomen in de jaarstaat J102.

Deskundigheid bestuur en VO wordt beschreven op pagina 28 van het bestuursverslag (opleidingsplan, geschiktheidsmatrix en zelfevaluatie).

Evenwichtige belangenafweging is verweven in het bestuursverslag bij bestuursbesluiten. RvT (pagina 52) en VO (pagina 56) rapporteren ook daarover.

Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.

Kwaliteit nastreven

Norm 23 t/m 30

Norm 30: Zelfevaluatie voor verantwoordingsorgaan. In 2021 heeft het verantwoordingsorgaan een zelfevaluatie uitgevoerd. Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.

Zorgvuldig benoemen

Norm 31 t/m 40

Norm 31: Samenstelling fondsorganen wordt beschreven in hoofdstuk 2.2.1 van het bestuursverslag op pagina 8 t/m 11.

Norm 33: Diversiteitsbevordering. Beschrijving hiervan is opgenomen in hoofdstuk 2.2.1, bestuur, pagina 8.

Norm 34: Maximale zittingsduur. Pas toe of leg uit. Deze termijn wordt toegepast vanaf 1 juli 2014. Toelichting opgenomen op pagina 8 van het bestuursverslag.

Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.

Gepast belonen

Norm 41 t/m 45

Geen rapportageverplichting. Conform checklist code pensioenfondsen 2021 zijn er geen normen waaraan niet wordt voldaan en uitleg gegeven moet worden.

Toezicht houden en inspraak waarborgen

Norm 46 t/m 57

Norm 47: In de rapportage intern toezicht moet ook worden opgenomen hoe het pensioenfonds de code naleeft en toepast. Is opgenomen in de rapportage raad van toezicht, hoofdstuk 4, pagina 51.

Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.

Transparantie bevorderen

Norm 58 t/m 65

Norm 58: Missie, visie en strategie is opgenomen in hoofdstuk 3.1.3 van het bestuursverslag op pagina 21 t/m 24.

Norm 62: Verantwoord beleggen is opgenomen in het hoofdstuk 3.5 beleggingen van het bestuursverslag op pagina 38 t/m 40.

Norm 64: Naleving normen 15 en 16. Zie beschrijving bij norm 15 en 16.

Norm 65: Klachten en geschillenprocedure. Op de website van beton is een duidelijke omschrijving opgenomen van de klachtenprocedure (<https://www.betonpensioen.nl/werknemers/contact/klachtenprocedure-werknemers.aspx>). Aantallen van de ontvangen klachten en geschillen in het boekjaar staan op pagina 25 van het bestuursverslag.

Voor de andere normen geldt geen rapportageverplichting. Conform de checklist code pensioenfondsen 2021 wordt aan deze normen voldaan.